

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Diplomová práce

Bc. Martina Matyášová

Financování regionálního školství z pohledu středních škol

Olomouc 2018

Ing. Alena Opletalová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně pouze s využitím odborné literatury a informačních zdrojů, které jsou uvedeny v seznamu literatury.

V Olomouci dne 4. 4. 2018

.....

Bc. Martina Matyášová

Děkuji Ing. Aleně Opletalové, Ph.D. za cenné rady při vedení mé diplomové práce. Poděkování patří i ředitelům škol, kteří se podíleli na realizaci výzkumu k této diplomové práci. V neposlední řadě děkuji i své rodině za trpělivost a podporu v „těžkých“ chvílích.

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Bc. Martina Matyášová
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	Ing. Alena Opletalová, Ph.D.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Financování regionálního školství z pohledu středních škol
Název v angličtině:	Funding of Regional Education from the Secondary Schools' Point of View
Anotace práce:	Diplomová práce je zaměřena na financování regionálního školství, konkrétně středních škol. Hlavním cílem je definovat možné zdroje financování středních škol a analyzovat jejich konkrétní využití. Dílčími cíli je zjistit, zda a jaké konkrétní zdroje financování školy nejvíce využívají, v jakém množství a porovnat příjmy z těchto zdrojů u jednotlivých škol. Praktická část je zpracována na základě analýzy hospodaření škol doplněná rozhovory s řediteli škol účastnících se výzkumu.
Klíčová slova:	Školství, financování, regionální školství, střední vzdělávání, příspěvkové organizace, fundraising, reforma regionálního školství
Anotace v angličtině:	This thesis deals with regional education financing, especially with secondary schools education. The main purpose of this thesis is to identify possible financing sources and to analyse their specific use. Particular goals are to determine whether and what specific financing sources are used most by the schools, in what amount and to compare the incomes from these sources at individual schools. The practical section is carried out on the basis of an analysis of the schools economic management supported by interviews conducted with the

	headmasters taking part in the research.
Klíčová slova v angličtině:	Education, financing, regional education, secondary education, funded organization, fundraising, regional education reform
Přílohy vázané v práci:	Příloha č. 1 - Otázky strukturovaného rozhovoru Příloha č. 2 - Přepisy rozhovorů
Rozsah práce:	89 stran
Jazyk práce:	čeština

Obsah

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST	10
1 Školství jako součást veřejného sektoru.....	11
1.1 Veřejný sektor	11
1.2 Postavení školství ve společnosti	12
1.3 Legislativa ve školství	13
1.4 Financování školství	14
2 Regionální školství	18
2.1 Financování regionálního školství	18
2.2 Rozdělování prostředků v regionálním školství	19
2.3 Střední stupeň vzdělávání	21
3 Příspěvkové organizace územní samosprávy	23
3.1 Specifikace příspěvkové organizace	23
3.2 Právní rámec příspěvkové organizace	24
3.3 Hospodaření příspěvkové organizace	25
3.3.1 Fondy příspěvkové organizace	26
3.3.2 Kontrola hospodaření	27
3.4 Fundraisingové zdroje příspěvkové organizace	28
3.4.1 Doplnňková činnost	28
3.4.2 Dotace z Evropské unie	29
3.4.3 Rozvojové programy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy	30
3.4.4 Krajské příspěvky a dotace	31
3.4.5 Dotace města	31
3.4.6 Nadace a nadační fondy	31
3.4.7 Firmy	32
3.4.8 Individuální dárci	33
3.4.9 Veřejnost	33
3.5 Vztah zřizovatele a příspěvkové organizace	33
3.5.1 Zřizovatel	34

3.5.2 Ředitel příspěvkové organizace	34
4 Reformy v regionálním školství	37
4.1 Reforma veřejné správy	37
4.2 Reforma financování regionálního školství	38
PRAKTICKÁ ČÁST	40
5 Charakteristika výzkumného šetření	41
5.1 Cíle výzkumu	41
5.2 Formulace otázek výzkumu	41
5.3 Metody výzkumu	42
5.3.1 Analýza dokumentů	42
5.3.2 Rozhovor	43
5.4 Výzkumný soubor	43
6 Interpretace získaných údajů	48
6.1 Analýza dokumentace školy	48
6.2 Rozhovory s řediteli škol	68
7 Závěrečné vyhodnocení výzkumného šetření a diskuze výsledků	72
ZÁVĚR.....	77
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	79
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A ZDROJŮ.....	81
SEZNAM TABULEK A GRAFŮ.....	87
SEZNAM PŘÍLOH	89

Úvod

Školství – pojem, který zná snad každý. Mnoho lidí pohlíží na dnešní školství negativně, srovnává s minulostí, ale je nutné si uvědomit, že se nejen mění celá společnost, ale mění se také požadavky na vzdělávání, přístupy, kompetence učitelů i žáků. Mít vzdělání nedává člověku jen dobrý pocit, ale také přispívá k určité osobní svobodě. S rostoucí mírou vzdělání rostou příjmy, zrychluje se zavádění nových technologií a tím i ekonomický růst. Člověk bez vzdělání nebo s nízkým vzděláním má menší uplatnitelnost na trhu práce. Právo na vzdělání je jedním ze základních lidských práv a podle Listiny základních práv a svobod má každý občan České republiky právo na bezplatné základní a střední vzdělání a podle vlastních schopností i na vzdělání vysokoškolské. Tuto skutečnost bere spousta lidí jako samozřejmost a neuvědomuje si, že školství jako součást neziskového sektoru, je financováno většinou z veřejných rozpočtů, jejichž příspěvky jsou pro školy ve velké míře nedostačující. Jejich rozdělování často nezohledňuje velikost školy, rozlehlost areálu, o jehož údržbu se škola musí starat. Je rozdíl, pokud škola sídlí v jedné budově nebo představuje celý areál s několika budovami. Kde jsou náklady na energie, na nutné opravy a platy pracovníků, jež areály škol udržují, když současné financování regionálního školství se odvíjí od počtu žáků ve škole. Kromě nákladů na provoz školy se jedná také o náklady spojené s pořízováním kvalitních výukových pomůcek, modernizací učeben, výměnnými pobyty žáků, dalším vzděláváním pedagogů atd. Školy jsou tedy nuceny hledat i jiné zdroje financování než jsou jim legislativně vymezeny. Kromě vlastní a doplňkové činnosti školy to může být i využívání různých, v dnešní době aktuálních, dotačních programů a fundraisingových zdrojů. Nezanedbatelným je vztah se zřizovatelem středních škol, jímž je ve většině případů kraj. Se získáváním zdrojů financování souvisí v neposlední řadě i osobnost ředitele školy nebo osoby, jež pro školy tyto prostředky zabezpečuje a hledá další možnosti k jejich získávání. Ředitel školy už není pouze pedagogem, ale také manažerem a ekonomem v jedné osobě. Budiž příslibem, že většinu uvedených problémů týkajících se financování by měla vyřešit připravovaná reforma financování regionálního školství s předpokládanou účinností od ledna 2019.

Hlavním cílem diplomové práce bude tedy **definovat možné zdroje financování středních škol a analyzovat jejich konkrétní využití**. Dílčími cíli pak bude zjistit, zda a jaké konkrétní zdroje financování školy nejvíce využívají, v jakém množství a porovnat příjmy z těchto zdrojů u jednotlivých škol.

Diplomová práce obsahuje dvě části. Teoretická část představuje postavení školství ve veřejném sektoru, vymezuje základní legislativu ve školství, definuje regionální školství, popisuje možnosti financování školství, způsoby rozdělování prostředků v regionálním školství a podrobně charakterizuje příspěvkové organizace, které jsou v této práci zastoupeny středními školami. Práce se dotýká také samotného zřizovatele a jeho vztahu ke středním školám, definuje osobu ředitele školy a v neposlední řadě v ní bude zmíněna chystaná reforma financování regionálního školství, která má změnit dosavadní systém financování. Praktická část navazuje na část teoretickou a je výsledkem zpracování dostupných informací na základě výzkumného šetření, které bylo realizováno formou analýzy dokumentace škol týkající se hospodaření škol a formou rozhovorů s řediteli těchto škol. Výsledkem práce by měla být interpretace potřeb škol v oblasti jejich financování, představení možných zdrojů financování a jejich praktické využití při financování škol.

Problematika financování školství je téma stále aktuální a v současnosti se o ní nejen píše a mluví, ale také se v této oblasti „koná“. Ať už se jedná o současné navyšování platů pedagogických a nepedagogických pracovníků v regionálním školství nebo o chystanou reformu financování regionálního školství. S tématem financování se setkávám i při své každodenní práci, neboť pracuji jako nepedagogický pracovník na střední škole a vše mám takřkajíc „z první ruky“. A v neposlední řadě informace získávám také studiem oboru Pedagogika – veřejná správa. Uvědomuji si, že tato práce není schopná obsáhnout veškerou problematiku financování, ale může se stát inspirací pro školy, které zatím neměly odvahu využívat například méně obvyklé zdroje financování. Vždy se může najít nějaká drobnost, která odpovídá naturelu určité školy a konkrétní škola ji využije....

TEORETICKÁ ČÁST

1 Školství jako součást veřejného sektoru

Hned na začátku je vhodné definovat hlavní pojmy související s financováním školství. To znamená nejen popsat, co je vůbec veřejný sektor, jaké postavení v něm zaujímá školství, ale také na jakém principu financování školství funguje a jaká legislativa se v něm používá.

1.1 Veřejný sektor

Každé hospodářství je založeno na tzv. smíšené ekonomice. To znamená, že vedle sebe existuje soukromý i veřejný sektor. Oba sektory se vzájemně doplňují a podmiňují, a pokud selhává jeden z nich, nastupuje druhý. Tak jako je v soukromém sektoru cílem dosažení zisku, je ve veřejném sektoru cílem zabezpečení veřejných statků pro občany, případně odstraňování následků tržního selhání. Veřejný sektor zajišťuje uspokojování potřeb široké veřejnosti, konkrétně péči o zdraví, bezpečnost, možnost vzdělávání, kulturu, bydlení. (Peková et al., 2008, s. 29 - 30)

Rozdíl mezi veřejným a soukromým sektorem má podle B. Hamerníkové určitá specifika a to: ve způsobu financování jeho činnosti, v jedinečnosti jeho produkce, v řízení (managementu) a ve způsobu poskytování veřejných statků a služeb. (Hamerníková, 2017, s. 33)

Veřejný sektor lze tedy vymezit jako část národního hospodářství:

- která zabezpečuje veřejné statky pro obyvatelstvo na neziskovém principu,
- je financována finančními prostředky z veřejných rozpočtů,
- je řízena veřejnou správou (a to státní správou a samosprávou),
- o níž se rozhoduje veřejnou volbou,
- podléhá veřejné kontrole ze strany příslušných kontrolních orgánů a občanské kontrole ze strany občanů. (Peková et al., 2008, s. 32-33)

Financování veřejného sektoru, ať už pokrytí jeho vlastního provozu, investiční činnosti, zabezpečení tvorby veřejných statků, je umožněno díky veřejným financím. Veřejné finance lze vymezit podle F. Nahodila (2014, s. 9) jako „specifické finanční vztahy a toky mezi institucemi veřejné správy a ostatními ekonomickými subjekty, kde alespoň jedna ze zúčastněných stran vztahů disponuje prostředky z veřejných zdrojů“.

Účelem specifických finančních vztahů v rámci veřejných financí je tvorba dostatečných veřejných příjmů k profinancování veřejných statků a služeb, k poskytování transferů nebo k vyvolání určitého chování ekonomických subjektů prostřednictvím dotací, daní nebo pokut.

Veřejné finance jsou založeny na principu nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti. (Hamerníková, 2017, s. 16)

1.2 Postavení školství ve společnosti

Jedním z důležitých odvětví veřejného sektoru je školství. Pro každého člověka je výchova a vzdělávání důležitou součástí života. Protože je základní a střední školství v České republice bezplatné, spoustu lidí si nedokáže představit, jaký objem finančních prostředků je na něj třeba vynaložit. Problémem ve školství je měření a hodnocení výsledků jako podkladu pro poskytování finančních prostředků pro tvorbu lidského kapitálu. Velikost lidského kapitálu se nejčastěji měří podle dosaženého vzdělání ve vztahu ke schopnostem a dovednostem pracovní síly. I když i zde může platit, že člověk s mimořádnými dovednostmi, nemusí mít odpovídající vzdělání a naopak. (Peková et al., 2012, s. 241)

I když se v praxi ukazuje, že prostředky vložené do školství a vzdělávání vůbec mají velmi pomalou návratnost, je školství důležitou součástí vzdělávací politiky každého státu a vzdělanost občanů má vliv na jeho další hospodářský, kulturní a sociální rozvoj. Podíl veřejných výdajů na školství k celkovým výdajům ze státního rozpočtu uvádí následující tabulka 1.

v mil. Kč

	2001	2010	2016
HDP v běžných cenách	2 562 679,0	3 953 651,0	4 715 061,0
Veřejné výdaje na školství v běžných cenách	97 935,5	162 965,1	173 448,5
Veřejné výdaje na školství v % HDP	3,8 %	4,1 %	3,7 %
Celkové výdaje státního rozpočtu v běžných cenách	693 921,0	1 156 793,5	1 219 843,5

Tab. 1. Veřejné výdaje na školství v běžných cenách, jejich podíl na HDP
Zdroj: MŠMT (MŠMT, © 2013 – 2018f)

1.3 Legislativa ve školství

Školství jako součást veřejného sektoru je řízeno státem a musí se proto řídit podle určitých legislativních pravidel. Závazné předpisy, kterými se správa a financování řídí, by měli státu tuto oblast pomoci regulovat, ale zároveň by neměli omezovat dotčené subjekty, které v oblasti školství působí a jichž se tato legislativa dotýká.

Mezi nejdůležitější právní předpisy v oblasti výchovy a vzdělávání patří.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů

Součástí ústavního pořádku České republiky je Listina základních práv a svobod, ve které jsou v článku 33 upraveny práva občanů a povinnosti státu v oblasti vzdělání, a to takto:

(1) *„Každý má právo na vzdělání. Školní docházka je povinná po dobu, kterou stanoví zákon.“*

(2) *„Občané mají právo na bezplatné vzdělání v základních a středních školách, podle schopnosti občana a možnosti společnosti též na vysokých školách“.*

(3) *„Zřizovat jiné školy než státní a vyučovat na nich lze jen za podmínek stanovených zákonem: na takových školách se může vzdělání poskytovat za úplatu“.*

(4) *„Zákon stanoví, za jakých podmínek mají občané při studiu právo na pomoc státu“.*
(Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., 2018)

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů

Základním pramenem, který upravuje předškolní, základní, střední, vyšší odborné a některé jiné vzdělávání ve školách a školských zařízeních, je školský zákon. Ten stanovuje podmínky, za kterých se výchova a vzdělávání uskutečňuje, vymezuje práva a povinnosti fyzických a právnických osob v oblasti vzdělávání a stanoví působnost orgánů vykonávajících státní správu a samosprávu ve školství. (Zákon č. 561/2004 Sb., 2018)

Zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů

I když hlavním tématem této diplomové práce je regionální školství, musíme zmínit i zákon o vysokých školách, jenž upravuje fungování vysokých škol jako nejvyššího článku vzdělávací soustavy. (Zákon č. 111/1998 Sb., 2018)

Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících, ve znění pozdějších předpisů

Druhým nejdůležitějším článkem po žácích jsou při výchově a vzdělávání pedagogové, kteří se na výchově a vzdělávání největší měrou podílejí. Zákon se vztahuje na pedagogické pracovníky škol a školských zařízení zapsaných ve školském rejstříku a upravuje předpoklady

pro výkon jejich činnosti, pracovní dobu, další vzdělávání a kariérní systém. (Zákon č. 563/2004 Sb., 2018)

Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností (zákon o církvích a náboženských společnostech), ve znění pozdějších předpisů

V zákoně o církvích se upravuje zvláštní právo církví a náboženských společností zřizovat církevní školy. (Zákon č. 3/2002 Sb., 2018)

Zákon č. 306/1999 Sb., o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením, ve znění pozdějších předpisů

Tento zákon popisuje postup poskytování dotací soukromým školám zapsaným do školského rejstříku. (Zákon č. 306/1999 Sb., 2018)

1.4 Financování školství

Problémem financování veřejného sektoru je určit, které statky a služby by měly být z veřejných zdrojů financovány. Protože je školství považováno za jednu z prioritních povinností státu, mělo by být jeho financování zabezpečeno právě státem (státní rozpočet). Zájmem státu je, aby vzdělání bylo dostupné všem občanům bez rozdílu. Vzdělání a výchova mají jeden z rozhodujících vlivů na rozvoj společnosti a prostředky do nich vložené se společnosti více či méně vracejí. Problém financování školství z veřejných zdrojů je celosvětový a vlády se neustále snaží hledat další zdroje. (Ochrana, 2010, s. 107)

Podle M. Bergerové mají na příspěvek od státu nárok školy a školská zařízení bez ohledu na:

- stupeň vzdělávání, jež poskytují,
- obor vzdělávání,
- geografickou působnost,
- osobu zřizovatele školy.

Podmínkou poskytnutí podpory z veřejného rozpočtu je zařazení do rejstříku škol vedeného Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. (Bergerová, 2011, s. 11 – 12)

Základními zdroji financování školství v České republice jsou finanční prostředky z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) a příspěvky obcí a měst. Příspěvky MŠMT jsou primárně určeny na platy pedagogů a ostatních zaměstnanců škol, na náklady spojené s výukou, a příspěvky měst a obcí na provozní výdaje předškolních zařízení,

školních jídelen, mateřských a základních škol. Obce na jimi zřizované školy a školská zařízení získávají finanční prostředky ze státního rozpočtu jako účelovou neinvestiční dotaci, která je rozdělována prostřednictvím orgánů Krajského úřadu. (Peková et al., 2012, s. 244)

Financování školství v České republice upravuje také školský zákon (část 14), který specifikuje, komu se poskytují finanční prostředky ze státního rozpočtu. **Školám a školským zařízením zřizovaným ministerstvem, kraji, obcemi nebo svazky obcí a registrovanými církvemi** se poskytují finance na:

- platy, náhrady platů, nebo mzdy a náhrady mezd,
- odměny za pracovní neschopnost,
- odměny za práci vykonávanou na základě dohod o provedení práce a odstupné,
- sociální a zdravotní pojištění,
- na přiděly do fondu kulturních a sociálních potřeb,
- náhradu mezd nebo platu související se závěrečnými a maturitními zkouškami,
- náklady souvisejícími se speciálními vzdělávacími potřebami žáků se zdravotním postižením,
- výdaje na učební pomůcky, školní potřeby a učebnice poskytované bezplatně,
- výdaje na další vzdělávání pedagogických pracovníků,
- na činnosti související s rozvojem škol a kvalitou vzdělávání. (Zákon č. 561/2004 Sb., 2018)

Soukromým školám se poskytují finance ze státního rozpočtu na základě dotace. Ta je určena k financování neinvestičních výdajů souvisejících s výchovou a vzděláváním ve školách a na financování běžných provozních neinvestičních výdajů podle zákona č. 306/1999 Sb., v posledním znění, o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením. Dotace (ve výši od 50 do 100 %) získávají od státu prostřednictvím odboru školství krajského úřadu, na základě splnění požadovaných podmínek sjednaných ve smlouvě s krajským úřadem. Dotace se stanoví procentním podílem z normativu jako ročního objemu neinvestičních výdajů, mzdových prostředků a zákonných odvodů připadajících na jedno dítě, žáka nebo studenta ve srovnatelné škole nebo školském zařízení zřizovaném krajem, obcí nebo ministerstvem. Dotace se tak jako u škol ostatních zřizovatelů poskytuje pouze pro děti, žáky nebo studenty ve školách, oborech vzdělávání a školských službách zapsaných ve školském rejstříku. Normativy na příslušný kalendářní rok stanovuje MŠMT a zveřejňuje je ve Věstníku. Ostatní příjmy si zajišťuje zřizovatel buď sám z vlastních podnikatelských

aktivit, nebo u většiny soukromých škol je jejich zdrojem školné. (Zákon č. 306/1999 Sb., 2018)

Církevním školám a školám náboženských společností, které zřizují církve a náboženské společnosti státem uznané a registrované, se poskytují finance na stejném principu jako školám státním. MŠMT převádí finanční prostředky přímo na jednotlivé subjekty formou zálohy. Oproti soukromým školám dostávají některé církevní školy zvýšenou část normativu určenou na provozní výdaje. Odbor školství krajského úřadu pak pouze provádí kontrolu efektivnosti hospodaření s těmito finančními prostředky a finanční vypořádání. Církevní školy mohou také vybírat školné, většinou tak však nečiní. (Peková et al., 2012, s. 260)

Finanční prostředky ze státního rozpočtu se podle školského zákona poskytují školám a školským zařízením zřizovaných obcemi, kraji a registrovanými církvemi na základě skutečného počtu dětí, žáků nebo studentů ve škole nebo školském zařízení, v jednotlivých oborech a formách vzdělávání, ubytovaných a stravovaných. Tyto skutečné počty zpracovávají školy na základě údajů ze školních matrik ve dvou obdobích formou zahajovacích výkazů, které odesílají svému správnímu úřadu. Školy zřizované MŠMT odesílají data MŠMT, školy zřizované církví, krajem a soukromé školy příslušnému odboru školství krajského úřadu, školy zřizované obcí příslušnému odboru školství úřadu obce s rozšířenou působností a pražské školy Magistrátu hlavního města Prahy. Zkontrolovaná data pak odesílají odbory školství obcí a krajských úřadů (dále jen KÚ) průběžně MŠMT. V hlavním podzimním sběru jsou výkazy předávány k rozhodnému datu 30. 9. (vyšší odborné školy, domovy mládeže a školní jídelny k 31. 10.) a v jarním aktualizacím sběru k rozhodnému datu 31. 3. Předávání těchto údajů upravuje vyhláška č. 364/2005 Sb., o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škol a školských zařízení a ze školní matriky, ve znění pozdějších předpisů. Individuální údaje ze školních matrik předávají základní školy, střední školy a konzervatoře a vyšší odborné školy. Školy mají povinnost vést školní matriku a nesmí překročit počty dětí, žáků nebo studentů uvedené ve školském rejstříku. (Zákon č. 561/2004 Sb., 2018)

Školám a školským zařízením všech zřizovatelů se mohou ze státního rozpočtu také poskytovat v souladu se školským zákonem finanční prostředky na pokusná ověřování a rozvojové programy. (Zákon č. 561/2004 Sb., 2018)

Rozdělování finančních prostředků souvisí také se správou jednotlivých škol a podle toho mluvíme o školství:

- **přímo řízeném** a financovaném – vysoké školy,
- **regionálním** – všechny školy kromě vysokých,

- **ostatním** – přímo řízené organizace např. Výzkumný ústav odborného školství, Česká školní inspekce, ... (Peková et al., 2012, s. 245)

2 Regionální školství

Jak už bylo uvedeno výše, do regionálního školství (dále jen Rgš) patří všechny školy a školská zařízení kromě škol vysokých: mateřské školy (dále jen MŠ) a předškolní zařízení, základní školy (dále jen ZŠ), včetně nižších ročníků gymnázií, speciální školy, gymnázia (dále jen GYM), střední odborné školy (dále jen SOŠ), střední odborná učiliště (dále jen SOU) a vyšší odborné školy (dále jen VOŠ). Do Rgš je možné také zařadit školy, které poskytují základní umělecké vzdělávání, zájmové vzdělávání a jazykové vzdělávání. Nejvýznamnějšími zřizovateli škol a školských zařízení na regionální úrovni jsou obce (mateřské školy, základní školy, školská zařízení) a kraje (střední školy, vyšší odborné školy a školská zařízení přesahující působnost obce). (Peková et al., 2012, s. 254)

2.1 Financování regionálního školství

O hospodaření s finančními prostředky v rámci regionu (nejčastěji v kraji) rozhodují instituce, které vykonávají státní správu v příslušném školství. Jedná se o:

- obce,
- odbory školství krajských úřadů,
 - MŠMT,
- Českou školní inspekci,
- Školské rady,
- ředitele škol,
- ředitele předškolních zařízení nebo školských zařízení. (Peková et al., 2012, s. 254)

Jak už bylo dříve uvedeno, hlavními zdroji finančních prostředků v regionálním školství jsou dotace ze státního rozpočtu a finanční prostředky z rozpočtů územních samosprávných celků. Ve školském zákoně jsou pak uvedeny i další možné zdroje získávání finančních prostředků jako:

- příjmy z hlavní a doplňkové činnosti,
- příspěvky od zřizovatele,
- úplata za vzdělávání a školské služby,
- dary a dědictví,
- dotace na úhradu výdajů z rozpočtu Evropské unie nebo na úhradu výdajů podle mezinárodních smluv. (Zákon č. 561/2004 Sb., 2018)

2.2 Rozdělování prostředků v regionálním školství

Významným ekonomickým regulátorem v regionálním školství jsou finanční normativy. J. Peková a kol. definuje finanční normativ jako částku vyjádřenou v Kč, „*která udává průměrný příspěvek státu (dotační minimum) na pokrytí nákladů spojených s příslušnou činností (vzdělávání, ubytování, stravování aj.) na jednoho žáka na určitém typu školy za jeden rok*“. (Peková et al., 2008, s. 328)

V českém školství je financování realizováno tzv. normativní metodou, podle průměrných neinvestičních výdajů připadajících na jednoho žáka nebo studenta vzdělaného, stravovaného a ubytovaného. Podle toho, kdo se na tvorbě rozpočtů podílí, rozlišujeme normativy republikové (státní) a krajské (místní).

Republikové normativy představují průměrný příspěvek státu na pokrytí výdajů připadajících na vzdělávání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie v oblasti předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání stanovených z průměrných hodnot pro celou republiku. Celkovou výši výdajů tvoří souhrn přímých neinvestičních výdajů (dále jen NIV), členěných na mzdové prostředky (dále jen MP) + odvody a na ostatní neinvestiční výdaje (dále jen ONIV). Republikové normativy zahrnují také vyjádření limitu počtu zaměstnanců (dále jen PZ) připadající na 1000 dětí, žáků nebo studentů v dané věkové kategorii. Na základě republikových normativů poskytuje MŠMT peněžní prostředky formou dotace na zvláštní účet kraje. KÚ pak prostřednictvím krajských normativů rozdělí tyto prostředky jednotlivým právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení. (Peková et al., 2012, s. 257 – 258)

Republikové normativy tedy slouží pouze pro rozpis finančních prostředků vyčleněných ze státního rozpočtu do rozpočtu krajů a je pouze v gesci krajských úřadů, zda rozdělení bude podle oborů vzdělávání nebo podle jednotlivých druhů škol. Na základě novely školského zákona účinné od 1. 9. 2016 se do republikových normativů promítají také zvýšené výdaje na vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami. Následující tabulky 2 a 3 ukazují, jak rostou výdaje na přímé neinvestiční výdaje na žáky v jednotlivých věkových kategoriích, a s tím i náklady na mzdové prostředky.

Věková kategorie	NIV celkem Kč/žák	MP + odvody nepedagogů Kč/žák	ONIV celkem Kč/žák	Počet zaměstnanců na 1000 žáků
3 – 5 let	39 235	38 735	500	127,612
6 – 14 let	50 423	49 338	1 085	129,591
15 – 18 let	58 313	57 243	1 070	144,429
19 – 21 let	49 755	49 055	700	127,612
3 – 18 let v KZÚV	239 179	236 679	2 500	693,459

Tab. 2. Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky na rok 2014

Zdroj: MŠMT (MŠMT, © 2013 – 2018c)

Věková kategorie	NIV celkem Kč/žák	MP + odvody nepedagogů Kč/žák	ONIV celkem Kč/žák	Počet zaměstnanců na 1000 žáků
3 – 5 let	45 242	44 742	500	127,612
6 – 14 let	57 747	56 662	1085	129,591
15 – 18 let	66 705	65 635	1070	144,429
19 – 21 let	56 983	56 283	700	127,612
3 – 18 let v KZÚV	273 320	270 820	2 500	693,459

Tab. 3. Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky na rok 2017

Zdroj: MŠMT (MŠMT, © 2013 – 2018d)

Krajské normativy jsou stanoveny jako výše výdajů připadajících na jednotku výkonu na kalendářní rok v rámci daného kraje. Členění krajských normativů, ukazatele rozhodné pro jejich stanovení, jednotky výkonu pro jednotlivé krajské normativy, vztah mezi ukazateli a jednotkami výkonu, ukazatele pro výpočet minimální úrovně krajských normativů a zásady pro jejich zvýšení a zveřejnění jsou stanoveny ve vyhlášce o krajských normativěch. (Vyhláška č. 492/2005 Sb., 2018)

Podle školského zákona může kraj při jejich tvorbě vycházet z:

- „*dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy v kraji,*
- *rámcových vzdělávacích programů nebo akreditovaných vzdělávacích programů pro vyšší odborné vzdělávání,*
- *rozsahu přímé vyučovací, přímé výchovné, přímé speciálně pedagogické nebo přímé pedagogicko-psychologické činnosti a*
- *naplněnosti tříd, studijních skupin a oddělení v jednotlivých školách a školských zařízeních“.* (Zákon č. 561/2004 Sb., 2018)

S ohledem na místní podmínky a priority mohou odbory školství krajských úřadů vypracovat místní normativy. Ty se upravují na základě tzv. místního dohodovacího řízení, které probíhá mezi zřizovatelem (kraj) a ředitelem školy a školského zařízení. V měsíci březnu se schválením rozpočtu a v měsíci říjnu z důvodu změn ve výkonech v souvislosti s novým školním rokem. KÚ zároveň tvoří i rezervu z prostředků poskytnutých MŠMT, aby případně pokryl oprávněné požadavky škol v průběhu celého roku. (Peková et al., 2012, s. 259)

Můžeme tedy konstatovat, že regionální školství je založeno na principu vícezdrojového financování. Každá škola má jistotu, že ze státního rozpočtu obdrží finanční prostředky určené na náklady spojené s pracovně právními vztahy (platy, mzdy, dohody), s výukou (učebnice, učební pomůcky) a s dalším vzděláváním pedagogických pracovníků. Horší situace nastává s příspěvkem na provoz a investice. Školy dostávají příspěvek od svého zřizovatele, ale v něm není mnohdy zohledněna velikost školy, počet budov, ... Školám tak mnohdy nezbývá než hledat zdroje financí jinde. Mnoho škol tak využívá k navýšení svého rozpočtu doplňkovou činnost, která je specifikována ve zřizovací listině školy. Ta může souviset s odborným zaměřením školy, s materiálním a personálním vybavením školy, ale také se schopností škol na tyto zdroje dosáhnout. Doplňková činnost však v žádném případě nesmí omezovat hlavní činnost školy.

V regionálním školství však od ledna 2019 dojde ke změně rozdělování prostředků v souvislosti s novou reformou financování regionálního školství, která bude více popsána v podkapitole 4.2.

2.3 Střední stupeň vzdělávání

Podle školského zákona střední vzdělávání rozvíjí a rozšiřuje vědomosti, znalosti a schopnosti získané základním vzděláváním. Mělo by rozvíjet zájmy jedince, směřovat ho k tomu, čemu se chce mladý člověk v budoucnu věnovat. Střední vzdělání je důležité pro další osobní i profesní vývoj každého člověka. V dnešní době se kromě osvojení teoretických znalostí, klade důraz také na propojení s praxí. A to hlavně u odborného vzdělání, kdy je žádoucí zapojení budoucích zaměstnavatelů i do tvorby koncepce školy nebo sestavování školních vzdělávacích programů. (Zákon č. 561/2004 Sb., 2018)

Střední vzdělávání se uskutečňuje na gymnáziích, středních odborných školách, středních odborných učilištích. Všechny typy středních škol rozvíjí všeobecné znalosti a podle svého zaměření se pak specializují na odborné znalosti ekonomické, technické, zemědělské a další.

Střední vzdělání může být pro jedince buď konečnou etapou ve vzdělávání, to znamená, že po ukončení studia nastupují na trh práce, nebo etapou přípravy na další studium na vysoké škole nebo vyšší odborné škole. (Nahodil, 2014, s. 114)

Podle příslušného vzdělávacího programu středního vzdělávání může být dosaženo středního vzdělání (1–2 leté vzdělávací programy na praktických školách), středního vzdělání s výučním listem (2-3 leté vzdělávací programy na středních odborných učilištích) a středního vzdělání s maturitní zkouškou (4 leté programy na gymnáziích, středních odborných školách a středních odborných učilištích). Tyto programy se liší délkou, náročností a způsobem ukončení studia. Jak se uvádí ve školském zákoně, mohou střední školy také zajišťovat nástavbové nebo zkrácené studium. Nástavbové studium je dvouleté a je určeno pro uchazeče, kteří již získali střední vzdělání s výučním listem a chtějí ještě získat maturitu. Na některé obory nástavbového studia je nutná návaznost z učebních oborů. Zkráceným studiem je možné získat střední vzdělání s výučním listem nebo s maturitní zkouškou. Jedná se o 1–2 leté studium, které je poskytováno na středních školách, které v daném oboru poskytují buď střední vzdělání s výučním listem, nebo střední vzdělání s maturitní zkouškou pro uchazeče, kteří již některý typ vzdělání získali předchozím studiem a chtějí si rozšířit vzdělání v jiném oboru (Zákon 561/2004 Sb., 2018).

M. Kleňhová ve svém příspěvku ohledně struktury vzdělávacího systému v České republice zmiňuje, že v porovnání s jinými zeměmi je české školství hodně odborně zaměřené a kvalifikace, kterou absolventi tímto studiem získávají, je často srovnatelná s kvalifikací, kterou v jiných zemích získávají absolventi studiem v terciárním vzdělávání. (Kleňhová, 2006, s. 41)

Většina středních škol je zřizována jako příspěvkové organizace územně samosprávnými celky – kraji, střední školy ovšem zřizují také ministerstva. Ministerstvo obrany zřizuje a zrušuje střední vojenské školy, ministerstvo vnitra střední policejní školy a střední školy požární ochrany a ministerstvo spravedlnosti střední školy Vězeňské služby. (Zákon č. 561/2004 Sb., 2018)

3 Příspěvkové organizace územní samosprávy

Regionální školství je tvořeno školami a školskými zařízeními, jež jsou většinou příspěvkovými organizacemi a jejichž zřizovateli jsou ve většině případů obce nebo kraje. Protože je tato práce zaměřena na financování regionálního školství z pohledu středních škol, je důležité definovat nejen samotné příspěvkové organizace a jejich hospodaření, ale také popsat vztah mezi těmito školami a jejich zřizovatelem. Praktická část práce se bude zabývat vybranými středními školami v Přerově, proto budou v práci zmiňovány dokumenty, směrnice a nařízení Olomouckého kraje (dále jen OK) jako jejich zřizovatele.

3.1 Specifikace příspěvkové organizace

Z důvodu zabezpečování smíšených veřejných statků zřizuje veřejná správa tzv. příspěvkové organizace (dále jen PO), a to na úrovni státu i územní samosprávy. Jak uvádí I. Vrabková a kol., příspěvková organizace není novým pojmem, ale její existence sahá až do období před rokem 1989. Základním posláním PO je poskytování veřejných služeb na státní a regionální úrovni a jejich fungování se tak liší podle typu zřizovatele. V rámci svých činností se PO „řídí zvláštními právními předpisy, které upravují podmínky jejich vzniku, zániku, organizace, hospodaření, výkaznictví a vztahy se zřizovatelem“. (Vrabková a kol., 2017, s. 17)

Podle F. Nahodila, patří příspěvkové organizace mezi neziskové organizace, protože nebyly zřízeny za účelem zisku a podnikání, ale za účelem produkce veřejných statků uspokojující určité konkrétní potřeby. U vzdělávání to není produkce materiálních statků, ale spíše produkce služeb, jež plní funkci vzdělávací a výchovnou. I když jsou neziskové, neznamená to, že nevytváří zisk ze své činnosti, ale vrací jej do hlavní činnosti. (Nahodil, 2014, s. 141-143)

O zřízení PO územní samosprávy rozhoduje zastupitelstvo příslušného územně samosprávného celku, kdy důvodem pro zřízení jsou činnosti, které jsou neziskové a které spadají do samostatné působnosti zřizovatele. Zřizovatel pak podává návrh na zapsání PO do obchodního rejstříku. (Vrabková a kol., 2017, s. 21)

Základním znakem PO je jejich právní subjektivita a tím způsobilost vystupovat samostatně v právních vztazích a zodpovídat za věci, které z toho vyplývají. Zřizovatelem PO na středním stupni vzdělávání jsou kraje. PO jsou zřízeny na základě zřizovací listiny, ve které je vymezen hlavní účel a předmět činnosti, způsob vystupování PO v právních vztazích, majetek, majetková práva a povinnosti, okruhy doplňkové činnosti a doba, na kterou je

organizace zřízena. Za PO vystupuje jako statutární orgán ředitel školy. (Zákon č. 250/2000 Sb., 2018)

J. Peková a kol. však konstatuje, že ačkoli má PO právní subjektivitu, může některé úkony provádět pouze se souhlasem zřizovatele. To se týká např. využívání investičních úvěrů a půjček, pořízování věcí na splátky, nakupování akcií a jiných cenných papírů. V případě potřeby, může sám zřizovatel poskytnout PO „*návratnou finanční výpomoc k překlenutí časového nesouladu mezi jejími zdroji a potřebami*“ (Peková et al., 2012, s. 237)

3.2 Právní rámec příspěvkové organizace

Tak jako se PO řídí specifickými právními předpisy v oblasti výchovy a vzdělávání uvedenými v podkapitole 1.3., tak se musí řídit platnými právními předpisy při svém hospodaření. Základním právním rámcem, na kterém stojí vztah mezi zřizovatelem a PO je zákon č. **250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů**, ve znění pozdějších předpisů. Ten stanovuje pravidla pro hospodaření obcí, měst a krajů, pravidla pro sestavování rozpočtů, poskytování dotací, pravidla pro finanční hospodaření PO, nakládání s peněžními fondy atd. V části týkající se PO územních samosprávných celků je věnována pozornost úvěrům, půjčkám a ručení, nákupu na splátky, nakládání s cennými papíry, poskytování darů, zřizování a zakládání právnických osob, které jsou PO buď zakázány, nebo povoleny po předchozím písemném souhlasu zřizovatele. Výše tvorby a použití FKSP v příspěvkových organizacích je blíže upraveno vyhláškou č. **114/2002 Sb., o fondu kulturních a sociálních potřeb**, ve znění pozdějších předpisů. Vzhledem k tomu, že PO hospodaří se svěřeným majetkem zřizovatele v rozsahu stanoveném zřizovací listinou, tudíž s veřejným majetkem, vztahuje se na ni i zákon č. **320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě** a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů a jeho prováděcí vyhláška č. **416/2004 Sb.**, která zahrnuje nezbytnou právní regulaci kontrolních postupů v oblasti řízení veřejných financí. Zákon o finanční kontrole upravuje zejména veřejnoprávní kontrolu, finanční kontrolu podle mezinárodních smluv, zavedení vnitřního kontrolního systému uvnitř orgánu veřejné správy (zřizovatel i PO), a to vše z důvodu účelného, hospodárného a efektivního využití veřejných prostředků. Protože je příspěvková organizace právnickou osobou a v souladu se zákonem č. **563/1991 Sb., o účetnictví**, ve znění pozdějších předpisů, je také účetní jednotkou, je povinna vést účetnictví. Pravidla pro vedení účetnictví vyplývají nejen ze zákona o účetnictví, ale také z prováděcí vyhlášky č. **410/2009 Sb.**,

ve znění pozdějších předpisů, k tomuto zákonu. Příspěvková organizace není jen účetní jednotkou, ale jako právnická osoba i daňovým poplatníkem a proto se na ni vztahují veškeré zákony daňové soustavy České republiky – např. zákon č. 586/21992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 388/1992 Sb., o dani z nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů atd. V neposlední řadě je třeba se také zmínit o zákoně č. 128/2000 Sb., o obcích, a zákoně č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších novel, které definují pravomoci zastupitelstva a rady územního samosprávného celku, které se na rozhodování PO musí vždy podílet. (Maderová Voltnerová, Tégl, 2011, s. 6 – 8)

V souvislosti se schválením zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti a zákona č. 24/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím právní úpravy rozpočtové odpovědnosti, jsou zřizovatelé nově povinni schvalovat rozpočet PO a střednědobý výhled rozpočtu PO. Novou povinností PO je pak zveřejňovat na internetových stránkách rozpočet PO a střednědobý výhled rozpočtu. PO zřizovaných Olomouckým krajem se tato povinnost dotkne až rozpočtu na rok 2018 a střednědobého výhledu rozpočtu na období 2019 - 2020. (KÚ OK, ©2018c)

3.3 Hospodaření příspěvkové organizace

PO hospodaří podle svého rozpočtu, který musí být sestaven jako vyrovnaný. I když příspěvkové organizace získávají příjmy ze své hlavní činnosti, to je z poskytovaných služeb např. na stravování, ubytování, vynaložené náklady často nepokrývají ekonomicky nutnou výši nákladů. Z toho důvodu dostávají od zřizovatele finanční prostředky ve formě příspěvku, odtud název *příspěvkové organizace*. Příspěvek z rozpočtu zřizovatele může být ve formě dotace na provoz, nebo na investice. Příspěvek na provoz je určen k pokrytí běžných neinvestičních potřeb, včetně oprav a údržby, je plánován a měl by být závazným finančním ukazatelem. PO vypracovává plán oprav a investic na další kalendářní rok, ale i na několik let dopředu (střednědobý plán oprav a investic). Jak uvádí J. Peková, může být PO, pokud jsou její vlastní plánované výnosy vyšší než plánované náklady, napojena na rozpočet svého zřizovatele odvodem, který odvádí do rozpočtu zřizovatele. Zřizovatel může také své PO určit odvod z odpisů, pokud jsou investiční zdroje PO větší než jejich potřeba. (Peková et al., 2012, s. 232 -233)

K uložení odvodu může dojít i v případě, že PO poruší rozpočtovou kázeň dle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů tím, že:

- použije finanční prostředky z rozpočtu zřizovatele na jiný účel,
- převede do svého peněžního fondu více peněžních prostředků, než stanoví zákon,
- použije prostředky svého peněžního fondu na jiný účel nebo v jiné výši než stanoví zákon,
- použije své provozní prostředky na účel, na který měly být použity prostředky jejího peněžního fondu podle zákona,
- překročí stanovený objem prostředků na platy, pokud toto překročení do 31. 12. nekryla ze svého fondu odměn.

Zřizovatel může na základě žádosti snížit nebo prominout PO odvod za porušení rozpočtové kázně z důvodu zamezení tvrdosti. (KÚ OK, ©2018c)

Jak uvádí školský zákon, PO hospodaří s příjmy ze státního rozpočtu, s prostředky svých peněžních fondů, s ostatním majetkem, závazky a pohledávkami. Výsledek hospodaření je tvořen sloučením výsledku hospodaření z hlavní činnosti a zisku z doplňkové činnosti po zdanění. V případě zlepšeného výsledku jej PO použije na tvorbu svých peněžních fondů nebo k úhradě případné ztráty v hlavní činnosti z minulých let. (Zákon č. 561/2018 Sb., 2018)

3.3.1 Fondy příspěvkové organizace

PO územní samosprávy vytváří své peněžní fondy, s jejich prostředky hospodaří. Jsou to rezervní fond, investiční fond, fond odměn a fond kulturních a sociálních potřeb, jejichž zůstatky PO převádí na konci kalendářního roku do roku následujícího.

Rezervní fond se tvoří ze zlepšeného výsledku hospodaření, z peněžních darů a z nespotřebovaných dotací spolufinancovaných Evropskou unií po skončení roku a to na základě jeho schválení zřizovatelem. Může sloužit k dalšímu rozvoji organizace, k časovému překlenutí rozdílů mezi výnosy a náklady, k úhradě případných sankcí za porušení rozpočtové kázně, k úhradě zhoršeného hospodářského výsledku z minulých let.

Investiční fond slouží ke krytí investičních potřeb, na pořízení dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, k úhradě investičních úvěrů a půjček, k odvodu do rozpočtu zřizovatele a k posílení zdrojů k financování údržby a oprav. Jeho hlavními zdroji jsou odpisy z hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku na základě odpisového plánu, příspěvky na investice z rozpočtu zřizovatele, investiční dotace ze státních fondů, z účelových investičních darů a příspěvků od jiných subjektů, z převodu z rezervního fondu na základě souhlasu zřizovatele.

Fond odměn je tvořen ze zlepšeného výsledku hospodaření PO, je motivačním fondem organizace. Jeho výše však musí být odsouhlasena zřizovatelem, nesmí činit více jak 80 % zlepšeného výsledku hospodaření a zároveň ne více než 80 % limitu mzdových prostředků PO. Z fondu se hradí odměny zaměstnanců za jejich práci a případné překroční prostředků na platy.

Fond kulturních sociálních potřeb (FKSP) je typem sociálního fondu. Je tvořen v průběhu roku zálohově z roční plánované výše nákladů na platy a náhrady platů, odměn, z náhrad škod a pojistných plnění pojišťoven, z peněžních darů do fondu, z příjmů za pronájem rekreačních a sportovních zařízení, na jejichž provoz se z fondu přispívá. Čerpání fondu je stanoveno sestaveným a schváleným rozpočtem PO, kdy přesný způsob čerpání je upřesněn ve vnitřní směrnici organizace (kolektivní smlouva). Prostředky fondu lze použít k pořízení hmotného majetku, který slouží kulturním a sociálním potřebám zaměstnanců, na provoz zařízení, které slouží ke kulturnímu a sociálnímu rozvoji zaměstnanců, na půjčky na bytové účely, na závodní stravování zaměstnanců, na rekreaci zaměstnanců, na jejich kulturní vyžití, ve formě příspěvku na penzijní připojištění, na věcné a peněžní dary při pracovních a životních výročí, při prvním odchodu do důchodu atd. FKSP je určeno zaměstnancům PO v pracovním poměru, důchodcům, kteří při prvním odchodu do důchodu pracovali v organizaci, případně rodinným příslušníkům zaměstnanců. Od ledna 2017 se odvod zvýšil na původní 2 % z objemu vyplacených mezd. Vyúčtování výše skutečného základního přídelu se uskutečňuje v rámci účetní uzávěrky, fond má samostatný bankovní účet. (Vrabková a kol., 2017, s. 24 – 26)

3.3.2 Kontrola hospodaření

Funkci kontrolního orgánu u PO vykonávají zřizovatelé nebo jiné kontrolní úřady. Územní samosprávné celky, jako většinou zřizovatelé PO, jsou povinny vykonávat pravidelnou a systematickou kontrolu hospodaření těchto organizací s veřejnými prostředky na základě zákona č. 250/2000 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Jedná se hlavně o kontrolu:

- hospodaření s finančními prostředky, dodržování závazných ukazatelů a dodržování účelovosti při čerpání finančních prostředků,
- hospodaření s majetkem, s peněžními fondy,
- hospodaření v doplňkové činnosti,
- v oblasti mzdové a personální agendy. (Vrabková a kol., 2017, s. 27 – 28)

Může se stát, že PO použije finanční prostředky od zřizovatele v rozporu se stanoveným účelem, převede do svého peněžního fondu více peněžních prostředků, než stanoví zákon, překročí stanovený (přípustný) objem prostředků na platy nebo neprovede odvod ze svého rozpočtu zřizovateli dle zákona o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, a dojde tak k porušení rozpočtové kázně. Na základě tohoto porušení může být PO nařízen odvod do rozpočtu zřizovatele a vyměřeno penále, které PO hradí z rezervního fondu. (Vrabková a kol., 2017, s. 28)

Každá organizace by měla mít také vypracovaný svůj systém kontrol, který by zajišťoval hospodárné a efektivní hospodaření organizace, minimalizoval finanční a právní rizika, a za jeho vytvoření a fungování odpovídá ředitel PO.

3.4 Fundraisingové zdroje příspěvkové organizace

Jak už bylo dříve zmíněno, finanční prostředky směřující do škol ze státního rozpočtu a od zřizovatele nejsou pro fungování škol často dostačující. Školy jsou tak nuceny si hledat další zdroje financování svých organizací. Tyto zdroje jsou nenárokové, školy při jejich získávání musí vyvinout vlastní aktivní přístup. V současnosti se těmto aktivitám přiřazuje termín fundraising. I když v doslovném překladu z angličtiny znamená fundraising „získávání financí“, může se jednat nejen o peněžní a materiální prostředky, ale také o lidské zdroje nebo nehmotný majetek. Fundraising je tak proces nejen samotného získávání prostředků, ale i plánování fundraisingových aktivit, jejich organizování, psaní žádostí o dotace a granty, sestavování projektů. Podle P. Haltofové zahrnuje „*soubor činností, dovedností a schopností vedoucí k dostatečnému finančnímu zajištění organizace*“. (Haltofová, 2011, s. 56)

Mezi fundraisingové zdroje patří nejen vlastní doplňková činnost PO, ale také dotace z evropských fondů, z veřejných rozpočtů na úrovni obce (města), kraje a ministerstva, z darů individuálních dárců, firem nebo veřejnosti. V následující kapitole jsou přiblíženy nejčastěji využívané zdroje získávání finančních prostředků.

3.4.1 Doplňková činnost

Ke zlepšení finanční situace organizace a lepšímu využití hospodářských možností a odborností zaměstnanců organizace, může zřizovatel příspěvkové organizaci ve zřizovací listině povolit doplňkovou činnost. Ve zřizovací listině je vymezen druh a rozsah těchto činností. PO může doplňkovou činnost provozovat mimo svoji hlavní činnost s tím, že plní úkoly stanovené zřizovatelem v hlavní činnosti, má potřebná oprávnění k jejímu provozování,

doplňková činnost navazuje na hlavní účel, k němuž byla PO zřízena a jednotlivá doplňková činnost není ztrátová. Zisk vytvořený při doplňkové činnosti pak organizace může použít pouze pro hlavní činnost, nebo po svolení zřizovatele i k jiným účelům. Sledování odděleného hospodaření v hlavní a doplňkové činnosti je povinností vyplývající ze zákona. U PO je také vyžadován zápis doplňkové činnosti do obchodního rejstříku. PO může požádat zřizovatele o rozšíření své doplňkové činnosti s tím, že žádost bude obsahovat zdůvodnění efektivnosti a současně cenovou kalkulaci nové doplňkové činnosti. Podmínky pro provozování doplňkové činnosti může zřizovatel stanovit jak ve zřizovací listině, tak i prostřednictvím svých pokynů. K doplňkové činnosti PO zřizovaných Olomouckým krajem jsou vydána Závazná pravidla pro příspěvkové organizace kraje. (KÚ OK, ©2018c)

3.4.2 Dotace z Evropské unie

Po vstupu České republiky do Evropské unie (dále jen EU), začaly PO hojně využívat také dotace z evropských fondů. K jejich realizaci je sice potřeba poměrně složitá projektová příprava, ale po jejich získání, jde o nemalé finanční prostředky. Čerpat finance z Evropských strukturálních a investičních fondů (dále jen ESIF) je možné v několika oblastech a jejich cílem je hlavně podporovat konkurenceschopnost a snižovat rozdíly mezi jednotlivými státy EU. V současné době probíhá již třetí programové období (2014 – 2020) a v oblasti školství se jedná o **Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání** (dále jen OP VVV). OP VVV se zaměřuje na zvyšování kvality vzdělávání, zajištění podmínek pro kvalitní výzkum, propojení vzdělávání a výzkumu s trhem práce, posílení principu rovného přístupu ke vzdělávání, na snižování rizika neúspěchu u mladých lidí ve vzdělávání. V průběhu OP VVV jsou postupně vyhlašovány výzvy týkající se jednotlivých podporovaných oblastí:

- *„posilování kapacit pro kvalitní výzkum,*
 - *rozvoj vysokých škol a lidských zdrojů pro výzkum a vývoj,*
 - *rovný přístup ke kvalitnímu předškolnímu, primárnímu a sekundárnímu vzdělávání.“*
- (MŠMT, © 2013-2018a)

Projekty spolufinancované EU v oblasti vzdělávání jsou vyhlašovány v gesci různých institucí, které jsou pověřeny dílčími činnostmi v průběhu celého procesu. Těmito institucemi a projekty jsou např.:

Projekty MŠMT

- Podpora škol formou projektů zjednodušeného vykazování – Šablony pro SŠ a VOŠ

- Inkluzivní vzdělávání
- Místní akční plány rozvoje vzdělávání (MŠMT, © 2013-2018a)

Projekty Národního ústavu pro vzdělávání (dále jen NÚV)

- Modernizace odborného vzdělávání
- Podpora krajského akčního plánování (NÚV, © 2011-2018)

Velmi významným vzdělávacím programem EU, který podporuje spolupráci a mobilitu ve všech sférách vzdělávání, v odborné přípravě, ve sportu i ve vzdělávání dospělých, je **Erasmus+**. Prostřednictvím tohoto programu jsou poskytována hlavně stipendia za účelem studia, odborné přípravy, práce nebo dobrovolnictví. Je však také podporována mezinárodní spolupráce v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a mládeže, hlavně spolupráce na inovacích a výměna osvědčených postupů. (DZS, © 2018)

3.4.3 Rozvojové programy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

V souladu se školským zákonem vyhláší MŠMT rozvojové a dotační programy ve vzdělávání, jejichž prostřednictvím plynou prostředky do regionálního školství. Jejich cílem je podporovat specifické oblasti, které slouží k rozvoji vzdělávání, ale které nelze promítnout do republikových normativů. Mezi rozvojové programy vyhlášené MŠMT patří:

- Zvýšení platů pracovníků regionálního školství,
- Podpora odborného vzdělávání,
- Podpora sociálně znevýhodněných romských žáků středních škola studentů VOŠ a konzervatoří,
- Podpora školních psychologů a školních speciálních pedagogů ve školách,
- Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se zdravotním a sociálním znevýhodněním,
- Podpora organizace a ukončování středního vzdělávání maturitní zkouškou na vybraných školách v podzimním zkušebním období,
- Podpora rozvoje dvojjazyčného vzdělávání na středních školách. (MŠMT, © 2013-2018e)

3.4.4 Krajské příspěvky a dotace

PO mohou využívat i dotační programy, které vyhláší každoročně Olomoucký kraj jako jejich zřizovatel. Mohou vybírat z široké nabídky, ať už v oblastech podle svého odborného zaměření nebo jako podpora realizace mezinárodních výměnných pobytů svých žáků v zahraničních partnerských školách nebo z důvodu zvýšení atraktivity nabízených oborů. Každý kraj si nabídku těchto dotačních programů přizpůsobuje vlastním potřebám.

Dotační programy a příspěvky Olomouckého kraje:

- Podpora polytechnického vzdělávání a řemesel,
- Podpora mezinárodních výměnných pobytů mládeže a mezinárodních vzdělávacích programů,
- Podpora aktivit v oblasti životního prostředí a zemědělství,
- Podpora environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty,
- Studijní stipendium na studium v zahraničí. (KÚ OK, © 2018b)

3.4.5 Dotace města

Své dotační programy vyhláší každý rok i statutární město Přerov, na jehož území se nachází střední školy, v nichž probíhal výzkum k této diplomové práci. Podat žádosti si mohou nejen školy zřizované městem (základní a mateřské školy), ale také ostatní PO, spolky, sportovní kluby a jiné organizace sídlící na území města. Dotační programy jsou vyhlášovány v oblastech kultury, sportu, volného času, v oblasti sociální a zdravotní a na podporu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty. Město je vyhláší za účelem podpory činností žadajících organizací a zároveň z důvodu obohacení života svého obyvatelstva. Jedná se většinou o krátkodobé projekty nebo jednorázové akce, jejichž administrace není příliš složitá. Školy většinou tyto dotace využívají na pořádání sportovních a kulturních akcí.

3.4.6 Nadace a nadační fondy

V České republice existuje množství nadací nebo nadačních fondů, které podporují další subjekty z vlastních nebo získaných prostředků. Zaměřují se na podporu v různých oblastech života, ať už na vzdělávání, ochranu přírody, pomoc dětem, seniorům, handicapovaným. Může se jednat o nadace velkých společností a firem nebo nadace významné osobnosti, ale také o nadační fondy vytvořené při školách. Nadační fondy při školách, jež zajišťují pro

školy fundraising, povoluje i školský zákon. O jejich fungování, účelu, činnostech a dalších aktivitách rozhoduje však vždy zřizovatel. (Bergerová, 2011, s. 31)

Mezi nejznámější nadace podporující činnost škol patří:

- **Nadace ČEZ** – patří mezi první firemní nadace v České republice. Svým projektem Oranžové schody pomáhá integrovat žáky a studenty se zdravotním handicapem, projektem Oranžové učebny zase podporuje výuku technických předmětů na základních a středních školách, (ČEZ, 2018)
- **Nadace Unipetrol** – podporuje studenty nadané v oblasti přírodních věd, umožňuje studentům být součástí mezinárodních týmů a rozšiřovat tak jejich praktické dovednosti, pomáhá středním školám v rozvoji jejich vzdělávacích aktivit. Projekt H2AC (Hydrogen Horizont Automotive Challenge) je založený na projektovém vyučování a umožňuje studentům získat relevantní informace a poznatky z oblasti vědních, technologických a inženýrských oborů, (Unipetrol Group, 2017)
- **Nadace Partnerství** – je největší enviromentální nadací v České republice. Zaměřuje se na oblast ochrany životního prostředí. Uděluje odborné granty, poskytuje odborné služby, pořádá vzdělávací soutěže, workshopy, semináře, exkurze týkající se grantů, péče o krajinu, dopravy nebo (cyklo) turistiku. Program Škola pro udržitelný život je určen pro žáky základních a středních škol. (Nadace Partnerství, 2018)

3.4.7 Firmy

Potencionálními zdroji finančních prostředků mohou být také firmy jako podnikatelské subjekty. Většinou se jedná o místní firmy nebo firmy s nějakým vztahem ke škole (dlouhodobá spolupráce spojená s praxí žáků, absolvování konkrétní školy). Nemusí se vždy jednat pouze o finanční příspěvky, ale v případě středních škol, je jejich přispívání spojeno i se zaměřením školy. Školám může být darován materiál k využití v praktickém vyučování, mohou být zapůjčeny výrobky nebo technologie firmy, poskytnuty služby, jež firmy nabízí. Školy naopak za tyto prostředky mohou firmám nabídnout své absolventy, ať už jako budoucí zaměstnance nebo budoucí klienty, či propagaci firmy na akcích školy.

Přijímáním darů je ovšem pro PO spojeno s určitými omezeními ze strany zřizovatele. Ředitelé mohou v některých případech přijmout dar nebo uzavřít smlouvu o sponzorství pouze na základě souhlasu zřizovatele s tím, že materiální dary se stávají majetkem zřizovatele. (Bergerová, 2011, s. 22)

3.4.8 Individuální dárci

Individuálními dárci jsou většinou podle M. Bergerové osoby, které známe, máme o nich dostatečné množství informací, udržujeme s nimi kontakty a rozvíjíme s nimi vztahy. (Bergerová, 2011, s. 63)

Mezi nejčastějšími individuálními dárci jsou současní zaměstnanci školy, ale také bývalí zaměstnanci školy, rodiče žáků, absolventi školy. Jedná se tedy o ty, které mají ke škole nějaký vztah, není jim lhostejný osud školy, chtějí přispět na dobrou věc (účel). Škola by je ovšem měla přesvědčovat o svých kvalitách tím, že je průběžně informuje o aktivitách školy a zveřejňuje údaje o financování školy.

3.4.9 Veřejnost

Nezanedbatelným zdrojem PO mohou být i dárci z řad veřejnosti. M. Bergerová definuje veřejnost jako anonymní skupinu, o které nic nevíme, neznáme její zájmy a preference, takže s ní ani nerozvíjíme žádné vztahy. (Bergerová, 2011, s. 70)

Nástrojem pro komunikaci s veřejností je veřejná sbírka nebo benefiční akce pořádaná školou. Výsledkem nejsou jen finanční prostředky, ale také propagace školy na veřejnosti. V případě benefičních akcí u středních škol mohou být tyto akce spojeny i s oslovováním budoucích zájemců o studium, přestavení aktivit školy veřejnosti atd.

3.5 Vztah zřizovatele a příspěvkové organizace

Nejužší vztah z hlediska svého fungování mají PO se svým zřizovatelem. I když příspěvkové organizace vystupují jako samostatné právnické osoby, jejich financování závisí víceméně na jejich zřizovateli. Ten schvaluje jejich rozpočet, rozhoduje o přerozdělování krajských normativů, o poskytování příspěvků organizaci. Často tlačí ředitele pouze k dodržování předpisů, odesílání výkazů a plnění ekonomických ukazatelů a vzdělávání jako primární funkce školy se dostává do pozadí. Jak už bylo uvedeno v podkapitole o fundraisingových zdrojích, může zřizovatel také omezovat některé kompetence ředitelů PO a tím komplikuje využití fundraisingu v praxi. Právě „dobré“ vztahy mezi PO a zřizovatelem mohou ovlivnit další fungování školy nejen v přítomnosti, ale i do budoucna.

Jak uvádí F. Kuchař, vztah zřizovatele a ředitele školy ovlivňují dva aspekty, a těmi jsou osobnost zúčastněných a schopnost jejich vzájemné komunikace. Osobnost účastníků ovlivňují nejen vrozené vlastnosti, ale také očekávané chování vyplývající z jejich

společenské role. Vzájemná komunikace je tak důležitá nejen ve vztazích v oblasti školství. (Kuchař, 2014, s. 36)

Vztahy mezi PO a zřizovatelem jsou vymezeny nejen ve školském zákoně, ale také v zásadách a směrnicích vydávaných zřizovatelem. Protože se diplomová práce týká financování středních škol v městě Přerově, jejichž zřizovatelem je Olomoucký kraj, řídí se dotčené PO směrnicí Rady Olomouckého kraje „Zásady řízení příspěvkových organizací zřizovaných Olomouckým krajem“. Z této směrnice vyplývají pro PO určitá práva a povinnosti, ať už se to týká oblasti personální nebo oblastí ekonomického a finančního řízení. (KÚ OK, 2018c)

3.5.1 Zřizovatel

Zřizovatelem PO na regionální úrovni může být ministerstvo, obec, svazek obcí, kraj nebo soukromá osoba. Zřizovatel nejenže školy zřizuje, žádá o jejich zařazení do rejstříku škol, ale také přerozděluje finanční prostředky ze státního rozpočtu a přispívá na provoz škol. Je také poradním orgánem řediteli školy v otázkách organizace školy, jejího provozu, materiálního a technického zabezpečení. Pokud vztah a vzájemná komunikace mezi zřizovatelem a školou funguje, má škola daleko lepší postavení nejen v očích veřejnosti, ale i z hlediska klimatu ve škole. (Kantorová, 2009, s. 43)

Jiným aspektem pohledu na zřizovatele je podle F. Kuchaře fakt, kdo zřizovatele zastupuje. Vedení zřizovatele tvoří volení politici se svými vizemi a cíli a jeho vykonavatele úředníci školských odborů. Úkolem úředníků je tyto vize realizovat, zajistit ředitelům škol základní podmínky pro jejich práci a zabezpečit komunikaci mezi řediteli a zřizovatelem. A to vše by mělo být v souladu s platnou legislativou a školskou politikou. Otázkou je, zda to vykonávají schopní a fundovaní odborníci a ne pouze loajální úředníci. (Kuchař, 2014, s. 38 – 40)

Své vize a cíle v oblasti vzdělávání prezentuje zřizovatel OK ve strategickém dokumentu „Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje na období 2016 – 2020“. Tento dokument vychází z potřeb v oblasti vzdělávání, respektuje ekonomická a sociální specifika kraje, navrhuje řešení problémových oblastí. (KÚ OK, 2018a)

3.5.2 Ředitel příspěvkové organizace

Ve vedení PO stojí ředitel, jmenovaný zřizovatelem školy na základě konkurzního řízení, který podle školského zákona:

- rozhoduje v záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání a školských služeb,
- odpovídá za odbornou a pedagogickou úroveň vzdělávání a školských služeb,
- vytváří podmínky pro výkon inspekční činnosti České školní inspekce a přijímá následná opatření,
- vytváří podmínky pro další vzdělávání pedagogických pracovníků a pro práci školské rady,
- zajišťuje, aby žáci a zákonní zástupci nezletilých žáků byli včas informováni o průběhu a výsledcích vzdělávání žáků,
- zajišťuje spolupráci při uskutečňování programů zjišťování výsledků vzdělávání vyhlášených ministerstvem,
- odpovídá za zajištění dohledu nad nezletilými žáky ve škole,
- z pedagogických pracovníků školy zřizuje pedagogickou radu jako svůj poradní orgán,
- stanovuje organizaci a podmínky provozu školy,
- odpovídá za použití finančních prostředků ze státního rozpočtu,
- je správním orgánem při rozhodování o právech a povinnostech v oblasti státní správy. (Zákon č. 561/2004 Sb., 2018)

Podle I. Lhotkové a kol. by měl ředitel školy podle charakteru vykonávaných činností disponovat určitými kompetencemi. Kompetencemi se rozumí nejen uplatňování a využívání pravomocí, ale také ostatní schopnosti, dovednosti a znalosti vedoucího pracovníka využívané při řízení organizace. Jedná se o:

- kompetence ředitele jako **statutárního zástupce organizace**, který organizaci prezentuje na veřejnosti a dostává se s ní do interakcí,
- kompetence ředitele jako **zástupce zaměstnavatele**, jenž vystupuje v pracovněprávních vztazích,
- kompetence ředitele školy jako **vzdělávací instituce**, týkající se fungování výchovně vzdělávacího procesu a výkonu státní správy. (Lhotková a kol., 2012, s. 45)

Při řízení školy jsou na ředitele kladeny nároky spojené s řízením výchovně vzdělávacího procesu, ale také s hospodařením a rozhodováním o použití finančních zdrojů školy. Ředitel už není pouze pedagogem, ale také manažerem, ekonomem, právníkem, personalistou a spoustou dalších funkcí, v jejichž problematice se musí orientovat. Původní funkce pedagoga je často utlačována do pozadí a nemusí platit, že dobrý pedagog bude i dobrým

ředitelem. Očekává se od něj, že bude hájit zájmy nejen své organizace, ale také plnit vize svého zřizovatele. A samozřejmostí je udržování dobrých vztahů se zřizovatelem.

O vzdělání a kompetencích ředitelů škol se vedou nekonečné debaty, ať už politiků nebo fundovaných odborníků ze školství. Podle zákona o pedagogických pracovnících mají ředitele jako ostatní pedagogičtí pracovníci povinnost dalšího vzdělávání. Systém vzdělávání ale ovlivňuje skutečnost, že stále není zavedený kariérní řád, který by strukturoval vzdělávání ředitelů a nutil je k dalšímu profesnímu rozvoji. Podle V. Trojana je důležitá profesionální příprava ředitelů, která by měla zahrnovat hlavně znalosti z oblasti školského managementu. Při konkurzním řízení v současnosti je ředitel školy vybírán na základě pedagogického vzdělání, délky pedagogické praxe, bezúhonnosti a znalosti českého jazyka. Studium pro ředitele škol je pak povinen absolvovat do 2 let od zvolení do funkce ředitele. V té době se ovšem seznamuje s chodem školy, s jejím řízením, učí se komunikovat se zřizovatelem, rodiči a partnery školy. Je tedy otázkou, zda by toto studium pro ředitele nemělo být absolvováno předem, aby do funkce nastupoval už skutečný odborník. (Trojan, 2014, s. 23)

4 Reformy v regionálním školství

Spolu s vývojem společnosti nastávají také nutně jeho změny. Po roce 1989, kdy došlo ke svržení komunistického režimu v České republice, a byla nastolena cesta k demokracii, bylo nutné mimo jiné provést změny ve veřejné správě a územní samosprávě.

4.1 Reforma veřejné správy

Hlavním problémem veřejné správy v 90. letech 20. století byla vysoká centralizace rozhodování, poměrně velké kompetence státu, převaha malých obcí s neprofesionálním řízením a nízká úroveň pracovníků veřejné správy. Výše uvedené problémy měla vyřešit reforma veřejné správy. Nejprve obnovením územní samosprávy na úrovni obcí, následně i na úrovni vyšších územně samosprávných celků, tedy krajů. (Peková et al., 2008, s. 100)

S reformou veřejné správy a územní samosprávy byly spojeny změny ve financování školství. Před rokem 1989 byla správa a financování regionálních škol v kompetenci ministerstva vnitra, které řídilo jednotlivé úrovně prostřednictvím školských odborů národních výborů. Po roce 1989 byly zrušeny okresní a krajské národní výbory, které financovaly mateřské, základní a střední školy a vznikly školské úřady jako orgány státní správy. Správní kompetence a financování škol bylo soustředěno do rukou MŠMT. Velký vliv na veřejnou správu ve školství a zejména financování školství pak mělo přijetí zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství. Krokem k decentralizaci školství bylo zavedení právní subjektivity škol (u středních škol povinná, u ostatních nepovinná), která umožnila větší nezávislost škol a jejich vedení, a transformace škol na příspěvkové organizace. K faktickému ustavení krajů jako samosprávných celků došlo až v roce 2000, kdy byl přijat zákon č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů. S účinností od 1. 1. 2001 tak na kraje přešly kompetence orgánů státní správy a to jak v samostatné, tak přenesené působnosti. Zároveň byly zrušeny školské úřady a regionální školy přešly do správy krajů a tím i jejich financování. V současnosti je ústředním orgánem státní správy pro oblast školství MŠMT. Podle zprávy MŠMT o vývoji českého školství probíhá od roku 1992 rozhodující část financování regionálního školství prostřednictvím normativů. Ty sice od té doby prošly určitým vývojem ovlivněným organizačními a právními úpravami či územním uspořádáním, ale jejich princip zůstává stejný. (MŠMT, © 2013 – 2018g)

V souvislosti s transformací státní správy nastaly také změny v náplni práce a v kompetencích ředitelů škol. Tím, že všechny školy získaly ze zákona právní subjektivitu, získaly také větší samostatnost nejen v rozhodování ve svých záležitostech, ale také

v získávání zdrojů financí mimo příspěvky ze státního rozpočtu a od zřizovatele. S právní subjektivitou však souvisí rozšíření administrativy a provozní agendy a celkově větší odpovědnost ředitelů. Reforma veřejné správy umožnila vznikem územně samosprávných celků také větší samostatnost při rozhodování obcí a krajů, přizpůsobením potřebám svých občanů a územním podmínkám.

4.2 Reforma financování regionálního školství

Jak už bylo uvedeno v předchozí podkapitole, změny ve veřejné správě ovlivnily i systém financování školství. Rozepisování finančních prostředků na základě normativů se postupem času stalo nevyhovující, ale trvalo několik let, než byla v březnu 2017 schválena reforma financování Rgš. Z toho důvodu jsou ve školním roce 2017/2018 naposledy finanční prostředky na Rgš rozepisovány formou republikových a krajských normativů. Důvodem stávajícího nevyhovujícího systému byly rozdíly ve výši krajských normativů mezi jednotlivými kraji, i když šlo o vzdělávání žáka ve stejném oboru vzdělávání; nezohledňování rozdílné úrovně nárokových složek platů pedagogů v konkrétních školách, financování nepedagogů, ale také klesající úroveň středního školství. Tím, jak klesá demografická křivka, ubývají počty žáků, střední školy se snaží naplnit svoji kapacitu přijímáním žáků s nižší úrovní znalostí, což se pak projevuje na celkové kvalitě středního vzdělání. V případě středního školství se jedná hlavně o odborné školy, které jsou často nuceny zřizovat víceoborové třídy, protože zájem o některé obory upadá a školy nejsou schopny tyto obory naplňovat. Nový systém financování by tedy měl fungovat ne podle počtu žáků, ale podle výkonů. To znamená, že u pedagogů se bude odvíjet od maximálního rozsahu přímé pedagogické činnosti, nebo maximálního rozsahu vzdělávání a u nepedagogů podle normativu na školu, na pracoviště a na třídu. Budou tak zohledněna různá specifika škol, jako je velikost školy, odloučená pracoviště, oborová struktura školy. Krajský úřad tedy nově nebude vybraným školám rozepisovat finanční prostředky prostřednictvím krajských normativů, ale bude je školám rozepisovat ve výši stanovené ministerstvem. Odlišný systém financování se bude týkat vybraných druhů škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky, a to mateřských škol, základních škol, středních škol a konzervatoří a školních družin. Ostatních školských zařízení, církevních a soukromých škol se tato reforma nedotkne. Bude pro ně platit stejný princip financování na základě republikových normativů na kategorii a na základě krajských normativů na jednotku výkonu. Církevní školy budou i nadále financovány

podle skutečného počtu jednotek výkonu a soukromé školy na základě dotace. (MŠMT, © 2013 – 2018b)

Změna financování byla sice zavedena ve školském zákoně s účinností od 1. 1. 2019, ale podle posledních informací se vláda nemůže dohodnout na tom, jak reforma nakonec bude probíhat. V únoru 2018 byl v Týdeníku Školství zveřejněn článek, ve kterém ministr školství informuje, že nový způsob financování bude zaváděn postupně a proplácení maximálního počtu odučených hodin bude v prvních dvou letech sníženo o čtvrtinu proti původním návrhům s tím, že pokud se tento systém osvědčí, navýší se počet proplácených hodin na 100 %. (Týdeník Školství, 2018a, s. 4)

Během měsíce března 2018 se v Týdeníku Školství neustále objevovaly „nové“ informace o chystané reformě financování. Podle posledních zveřejněných informací z konce března 2018 (28. 3. 2018) se ministr školství v demisi Robert Plaga vyjádřil, že pokud nebude zajištěn dostatek prostředků na navýšení platů učitelů a zároveň na změnu financování školství, bude reforma odložena o jeden rok s tím, že ve střednědobých rámcích musí být záruky, že v rozpočtu školství bude dostatek prostředků v roce 2020. Představitelé školských odborů a asociací však v této otázce nejsou také jednotní. Proti odložení reformy jsou Unie školských asociací, školské odbory i Asociace ředitelů základních škol. Ti tvrdí, že odložení termínu změny financování jen prohloubí další propad kvality českého školství. Asociace ředitelů gymnázií je naopak pro možnost reformu odložit, pokud na ni nebudou finanční prostředky. (Týdeník Školství, 2018b, s. 3)

Všemi očekávaná reforma by měla odstranit mezikrajové rozdíly, zprůhlednit podmínky financování pro školy, zvýšit kvalitu vzdělávání, ale také snížit často zbytečnou administrativu škol a krajských úřadů. Ředitelé škol by pak mohli lépe předvídat množství financí, které škola obdrží a tím i lépe plánovat další vývoj škol. Informace týkající se nové reformy financování uváděné v této práci jsou platné k 31. 3. 2018.

Jaké změny očekávají od nové reformy financování regionálního školství ředitelé oslovených středních škol, bude zjišťovat i praktická část diplomové práce.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 Charakteristika výzkumného šetření

Praktická část diplomové práce bude vycházet ze získaných teoretických poznatků popsaných v první části práce. Hlavním cílem teoretické části bylo seznámení s financováním regionálního školství, konkrétně se školami středního stupně vzdělání, s jejich fungováním a také s možnostmi jejich dalšího financování. V praktické části pak budou tyto teoretické poznatky využity při hledání odpovědí na výzkumné otázky. V první části výzkumu budou představeny jednotlivé střední školy účastníci se výzkumu, konkrétně jejich charakteristika, zaměření a hospodaření školy a to metodou analýzy dokumentace školy. Podkladem pro získání údajů byla dokumentace školy, jako zřizovací listina, výroční zpráva školy, rozbor hospodaření, výkazy zisků a ztrát. Ve druhé části pak údaje získané metodou analýzy dokumentace budou doplněny informacemi z rozhovorů s řediteli jednotlivých škol, kteří jsou hlavními aktéry v rozhodování o financích škol. Analýza hospodaření jednotlivých škol byla zpracována za období 2014 – 2016. Výzkum probíhal v letních měsících roku 2017, proto do výzkumu nebyl již zahrnut rok 2017, kdy hospodaření školy se uvádí vždy za kalendářní rok.

5.1 Cíle výzkumu

Hlavním cílem výzkumného šetření bude analyzovat odpovědi na výzkumné otázky související s financováním škol, konkrétně s využíváním dalších zdrojů financování. Dílčími cíli bude zjistit, zda a v jakém objemu školy využívají možnosti fundraisingových zdrojů popsaných v podkapitole 3.4. Dílčími cíli tak bude:

- zjistit, zda vůbec a jaké doplňkové zdroje financování školy využívají,
- určit, z jakých zdrojů získávají nejvíce a z jakých nejméně finančních prostředků,
- porovnat příjmy z fundraisingových zdrojů u jednotlivých škol.

5.2 Formulace otázek výzkumu

J. Hendl uvádí, že v případě typicky kvalitativních výzkumů, je třeba si na začátku zvolit téma a určit výzkumné otázky, které si však výzkumník může v průběhu výzkumu, sběru dat a analýzy dat doplňovat a měnit. Proto se podle něj kvalitativní výzkum považuje za pružný. (Hendl, 2016, s. 46)

Podle P. Gavory rozhoduje o použitých metodách typ výzkumného problému, který může být deskriptivní, relační a kauzální. Tato práce bude vycházet z deskriptivních (popisných)

výzkumných problémů, které zjišťují a popisují stav, situaci nebo výskyt určitého jevu a většinou hledají odpověď na otázku „jaké to je?“. (Gavora, 2000, s. 26)

Po vymezení výzkumného problému si formulujeme otázky, jejichž odpovědi by nám měly pomoci s řešením výzkumného problému. K tématu financování regionálního školství jsou kladeny tyto otázky:

- 1) Jaké má škola s využíváním fundraisingu zkušenosti?
- 2) Jaké fundraisingové zdroje škola nejčastěji využívá?
- 3) Jaké množství finančních prostředků škola z těchto zdrojů získá?
- 4) Jaké jsou rozdíly v příjmech jednotlivých škol z fundraisingových zdrojů?
- 5) Jaké jsou celkové příjmy a výdaje jednotlivých škol?
- 6) S jakými představami školy očekávají novou reformu financování?

V následující podkapitole pak budou upřesněny dílčí metody, kterými budou ověřovány jednotlivé výzkumné otázky.

5.3 Metody výzkumu

Vzhledem k cílům této práce budou při výzkumném šetření použity metody kvalitativního výzkumu. Při kvalitativním výzkumu dochází k přímému kontaktu se zkoumanými osobami, se situací a výzkumník má tak možnost se lépe seznámit s prostředím, lépe porozumět a popsat problematiku výzkumu. Nejdříve se určují výzkumné otázky, potom shromažďují data a nakonec se vše analyzuje. Jak uvádí J. Hendl může se při kvalitativním výzkumu využívat kombinace více metod, tzv. triangulace. Výzkumník se nejdříve seznámí s údaji pomocí analýzy dokumentů a posléze zjištěné údaje využije např. v dotazníku nebo polostrukturovaném dotazníku. (Hendl, 2016, s. 151- 152) V tomto případě bude analýza dokumentů školy upřesněna a doplněna informacemi z rozhovorů s řediteli škol.

5.3.1 Analýza dokumentů

Jako datový podklad výzkumu budou sloužit údaje získané z dokumentů, které si výzkumník musí sám vyhledat. Za dokumenty se podle J. Hendla „*považují taková data, která vznikla v minulosti, byla pořízena někým jiným než výzkumníkem a pro jiný účel, než jaký má aktuální výzkum*“. (Hendl, 2016, s. 208) Tento autor také konstatuje, že analýza dokumentů patří ke standardní aktivitě v kvalitativním i kvantitativním výzkumu a zjištěná data jsou setříděna na základě stanovených kritérií a zpracována v souladu s formulovanými otázkami. (Hendl, 2016, s. 134 - 135)

Analýza dokumentů byla pro tento výzkum zvolena záměrně z toho důvodu, že na odpovědi k výzkumným otázkám č. 3 – 5 je třeba získat konkrétní údaje z hospodaření škol, které se týkají množství finančních prostředků získaných z fundraisingových zdrojů. Analýza dokumentů tak bude primární metodou kvalitativního výzkumu této práce.

5.3.2 Rozhovor

V druhé části budou údaje získané analýzou dokumentů doplněny informacemi z rozhovorů s řediteli škol. Rozhovor neboli interview je výzkumnou metodou, která kromě zjištěných informací zachycuje i postoje respondentů a jejich subjektivní názor na danou problematiku. Při tomto výzkumném šetření se bude jednat o strukturovaný rozhovor s otevřenými otázkami s tím, že bude dána struktura základních otázek a respondent (ředitel) bude na tyto otázky odpovídat volnou formou. Podle J. Hendla je tento typ rozhovoru vhodný v případech, kdy ho nemáme možnost opakovat a máme málo času se respondentovi věnovat. Získané odpovědi budou zaznamenány, doslovně přepsány a později zpracovány. (Hendl, 2016, s. 177 - 178)

V rámci rozhovoru s ředitelem (ředitelkou) školy bude položeno 9 otázek, jejichž výsledkem by měla být interpretace odpovědí na výzkumné otázky č. 1, 2 a 6. Struktura rozhovoru a znění položených otázek je uvedeno v příloze č. 1. Odkaz na přepisy rozhovorů pak bude přílohou č. 2.

5.4 Výzkumný soubor

Výběr respondentů hraje velkou roli v kvantitativním i kvalitativním výzkumu.

Podle J. Hendla musíme brát při výběru výzkumného souboru v kvalitativním výzkumu ohled na to, zda:

- se můžeme ptát, proč volíme zrovna vybranou osobu,
- zkoumaný objekt dokážeme propojit s výzkumnou otázkou,
- je výzkum proveditelný s ohledem na čas, peníze,
- bude dostatečné množství získaných informací,
- počítáme s etickými problémy (např. informovaný souhlas). (Hendl, 2016, s. 155)

V rámci diplomové práce jsou základním souborem školy regionálního školství. Pro potřeby praktické části diplomové práce je vybrán výzkumný soubor, který tvoří střední školy. Výzkumný soubor byl zvolen na základě záměrného výběru, to znamená, že vzhledem

k tématu práce byly záměrně vybrány všechny střední školy v městě Přerově, jejichž zřizovatelem je OK. Vybraný výběrový soubor zahrnuje gymnázia, střední odborné školy i střední odborné učiliště, tedy školy s různým zaměřením. V městě Přerově je 7 středních škol, avšak výzkum byl nakonec realizován pouze v 6 školách, protože v jedné ze škol nebylo umožněno provést výzkumné šetření. V těchto školách byly realizovány rozhovory s řediteli škol, jako se statutárními zástupci svých PO, kterými střední školy jsou, a bylo zde umožněno získat údaje z dokumentace škol, týkající se jejich hospodaření.

Respondent č. 1

Gymnázium Jakuba Škody Přerov (dále jen **GJŠ**, tab. 4.) patří k nejstarším středním školám ve městě i se svou historickou budovou. Počátky gymnázia se datují k roku 1870, v současné budově škola funguje od roku 1877. Zaměření gymnázia je všeobecné, s důrazem na výuku českého jazyka, cizích jazyků, matematiky a přírodních věd a směřuje k přípravě žáků pro další studium na vysokých školách. Škola realizuje výuku ve čtyřletém a osmiletém gymnaziálním cyklu. Ředitel školy je ve funkci již od roku 2000.

	k 1. 9. 2014	k 30. 6. 2017
Počet žáků	709	656
Počet studijních/učebních oborů	2/0	2/0
Počet pedagogických pracov.	58	56
Počet provoz. zaměstnanců	11	9
Počet budov	3 (hlavní budova, přístavba, tělocvična)	

Tab. 4. Gymnázium Jakuba Škody Přerov

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Respondent č. 2

Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogická škola Přerov (dále jen **GJB a SPgŠ**, tab. 5.). **Gymnázium Jana Blahoslava** vzniklo v roce 1992 nejprve jako součást základní školy a od roku 1995 jako samostatný subjekt. Na gymnáziu funguje dodnes čtyřletý i osmiletý cyklus zaměřený hlavně na studium živých jazyků a později i na tělesnou výchovu. Do budovy, v které v současné době škola sídlí, se škola přestěhovala v roce 1998. **Střední pedagogická škola** vznikla v Přerově už v roce 1907 jak „Soukromý ústav ku vzdělání učitelek v Přerově Božena Němcová“, jako Střední pedagogická škola byla jmenována v roce 1950. Škola v různých podobách existovala až do roku 2007, kdy byla z důvodu neustále se snižujícího počtu žáků a s ohledem na normativní financování, od 1. 1. 2008 sloučena

s Gymnáziem Jana Blahoslava. Od té doby vedle sebe koexistují dvě střední školy, kdy každá má svá specifika, ale tvoří samostatný právní subjekt. SPgŠ nabízí studijní obory Předškolní a mimoškolní pedagogiky a Pedagogické lyceum. V souvislosti s realizací praxe studentů Univerzity Palackého Olomouc na GJB a SPgŠ se škola stala Fakultní školou Pedagogické fakulty Univerzity Palackého. Ředitelkou je od sloučení v roce 2008 současná ředitelka školy.

	k 1. 9. 2014	k 30. 6. 2017
Počet žáků	908	842
Počet studijních/učebních oborů	7/0	5/0
Počet pedagogických pracov.	71	68
Počet provoz. zaměstnanců	17	16
Počet budov	5 (2 hlavní budovy, 3 tělocvičny)	

Tab. 5. Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogická škola Přerov
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Respondent č. 3

Střední průmyslová škola Přerov (dále jen **SPŠ**, tab. 6.) funguje v Přerově již od roku 1889, nejprve v budově přerovského gymnázia a od roku 1914 ve vlastní budově. Budova školy tak patří mezi nejstarší školní budovy ve městě. Škola nabízí pouze čtyřleté studijní obory zakončené maturitní zkouškou zaměřené na elektrotechniku a strojírenství a technické lyceum. Ředitelka školy je ve funkci od roku 2010.

	k 1. 9. 2014	k 30. 6. 2017
Počet žáků	347	321
Počet studijních/učebních oborů	4/0	4/0
Počet pedagogických pracov.	34	33
Počet provoz. zaměstnanců	8	8
Počet budov	1 (1 hlavní budova)	

Tab. 6. Střední průmyslová škola Přerov
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Respondent č. 4

Střední škola gastronomie a služeb Přerov (dále jen **SŠGS**, tab. 7.) prošla během svého vývoje od roku 1958, kdy byla založena jako učňovská škola, etapou středního odborného učiliště, později integrovanou střední školou až po současnou podobu školy a název z roku

2007. Zabezpečuje výuku budoucích zaměstnanců obchodu a služeb v oborech kuchař – číšník, cukrář, prodavač, kadeřník, ve studijních oborech obchodník, kosmetička, hotelnictví a turismus a také výuku v nástavbovém oboru podnikání. Škola se svou nabídkou oborů řadí mezi největší školy v Olomouckém kraji. Ve vedení školy stojí současný ředitel od roku 2013.

	k 1. 9. 2014	k 30. 6. 2017
Počet žáků	531	425
Počet studijních/učebních oborů	5/6	5/6
Počet pedagogických pracov.	52	49
Počet provoz. zaměstnanců	23	23
Počet budov	6 (2 hlavní budovy, 1 tělocvična, 1 jídelna, 2 odloučená pracoviště)	

Tab. 7. Střední škola gastronomie a služeb Přerov
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Respondent č. 5

Střední škola technická Přerov (dále jen **SŠT**, tab. 8.) patří mezi školy s největší nabídkou technických studijních a učňovských oborů v Přerově a je svým zaměřením školou polytechnickou. Škola vznikla v roce 1967, takže patří mezi školy relativně novější. V průběhu své historie škola prošla etapami slučování s jinými školami a tím i změnami svého názvu. V loňském roce tak škola oslavila 50 let své existence a v současnosti zajišťuje širokou nabídku tříletých učebních oborů, čtyřletých maturitních oborů a oborů nástavbového studia v denní i dálkové formě. Současný ředitel školy je ve své funkci již od roku 1992.

	k 1. 9. 2014	k 30. 6. 2017
Počet žáků	449	413
Počet studijních/učebních oborů	6/9	7/9
Počet pedagogických pracov.	65	60
Počet provoz. zaměstnanců	32	31
Počet budov	12 (2 hlavní budovy, 2 tělocvičny, 1 jídelna, 2 domovy mládeže, 5 budov dílen)	

Tab. 8. Střední škola technická Přerov
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Respondent č. 6

Střední škola zemědělská Přerov (dále jen **SŠZe**, tab. 9.) patří mezi nejstarší zemědělské školy na Moravě. Vznikla již v roce 1865 a v současné budově školy sídlí již od roku 1912. Škola nabízí studium v tříletých učňovských i čtyřletých maturitních oborech a ve dvouletém oboru nástavbového studia. Součástí areálu školy je také domov mládeže, školní jídelna, zahradnictví, školní farma a zázemí jezdeckého oddílu. Současný ředitel školy je ve funkci teprve od konce roku 2016.

	k 1. 9. 2014	k 30. 6. 2017
Počet žáků	219	249
Počet studijních/učebních oborů	2/2	2/3
Počet pedagogických pracov.	34	35
Počet provoz. zaměstnanců	17	15
Počet budov	28 (2 hlavní budovy, 1 tělocvična, 1 jídelna, 1 domov mládeže, 3 budovy dílen, 20 hospodářských budov)	

Tab. 9. Střední škola zemědělská Přerov

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

6 Interpretace získaných údajů

V průběhu školního roku je na střední škole jen málo měsíců, kdy se „takzvaně“ nic neděje. Z toho důvodu bylo vhodné provést výzkum k diplomové práci podle stanoveného harmonogramu s předstihem, bylo nutné vystihnout období relativního klidu. Počátek školního roku je vždy hektický, koncem kalendářního roku je nevhodná doba z pohledu ekonomických záležitostí a na jaře je pak období přijímacího řízení a maturitních zkoušek. Nejvhodnějším obdobím se tak jeví měsíc červen a období letních prázdnin. Z toho důvodu byli nejdříve začátkem června 2017 telefonicky kontaktováni ředitelé vybraných škol a domluveny termíny schůzek. Předem byly také ředitelům škol zaslány e-mailem informace k průběhu výzkumného šetření, které se mělo skládat z rozhovoru s ředitelem školy a umožnění přístupu k dokumentům školy týkající se hospodaření. Osloveným ředitelům byla zaslána osnova rozhovoru a seznam požadovaných informací ohledně hospodaření školy. Stalo se, že některé termíny schůzek byly přesunuty pro zaneprázdněnost ředitele, ale nakonec byly všechny rozhovory zrealizovány do konce měsíce srpna 2017.

6.1 Analýza dokumentace školy

Některé příjmy a výdaje škol jsou dané a jsou nezbytnou součástí existence školy. Jsou to na jedné straně výdaje na mzdy, zákonné pojištění, na energie, opravy a údržbu, telekomunikace, administrativní výdaje a na straně druhé jisté příjmy ze státního rozpočtu a z rozpočtu zřizovatele na přímé neinvestiční výdaje (přímé náklady na vzdělávání) a na provoz škol. Kromě těchto příjmů a výdajů mohou mít školy ještě další zdroje finančních prostředků, které vyplývají ze zaměření školy, z velikosti a možností školy nebo pouze z aktivity a schopností ředitele školy. Analýzou dokumentace týkající se hospodaření školy bylo definováno 9 kategorií, jejichž rozbořením a porovnáním bychom měli získat odpovědi na výzkumné otázky č. 3, 4 a 5. Jedná se o tyto kategorie: počet žáků, příspěvky ze státního rozpočtu, příspěvky od zřizovatele, dotace od jiných poskytovatelů, příspěvky z nadačních fondů, příspěvky od sponzorů a individuálních dárců, hlavní činnost škol, doplňková činnost školy a hospodářský výsledek školy. Jednotlivé kategorie budou podrobně popsány a zjištěné údaje pro přehlednost zobrazeny v tabulkách a grafech.

Kategorie č. 1: Počet žáků

Jak už jsem uvedla v podkapitole 2.2, je financování středních škol založeno na normativním rozdělování finančních prostředků tzv. na žáka. Klesající demografická křivka

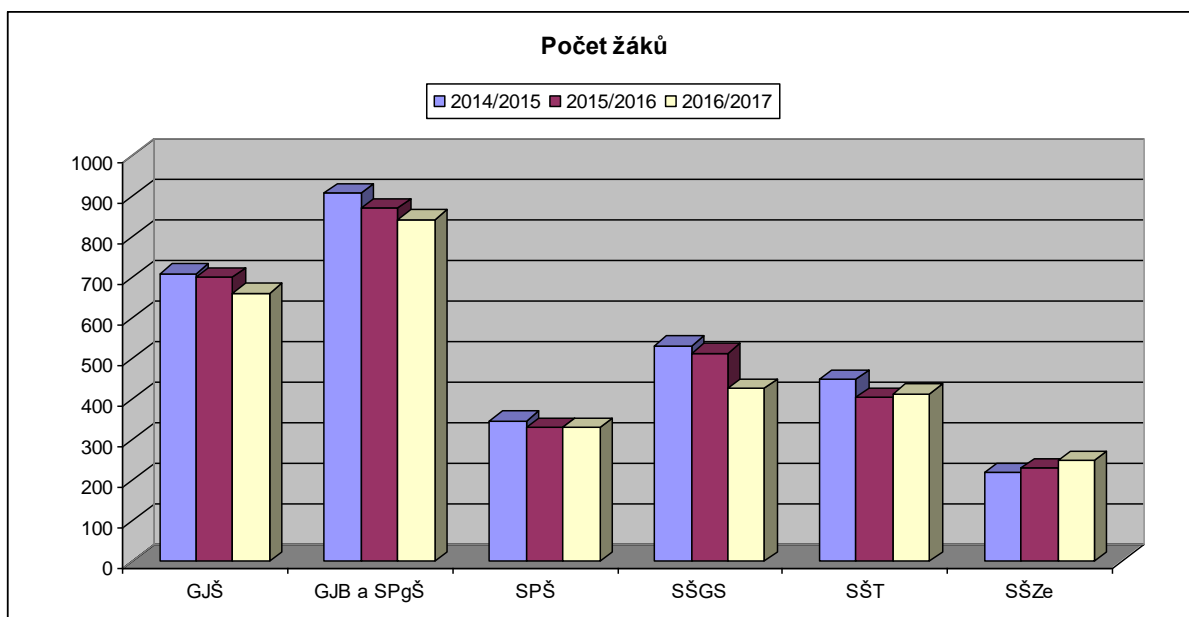
se projevuje klesajícím počtem žáků ve školách a to se stává problémem hlavně na středních školách. Proto se tyto školy snaží přijímat ke studiu i žáky, kteří nemají předpoklady ke studiu, a z toho pak vyplývá klesající úroveň škol. Problém je to spíše u středních odborných škol a středních odborných učilišť, které nabízí učební obory, o něž není v dnešní době zájem. Školy jsou z důvodu malého počtu žáků ve třídách nuceny spojovat obory do víceoborových tříd a to vede k navýšení úvazků, které nejsou ve financování škol zohledňovány. Po revoluci v roce 1989 začal upadat zájem o technické obory a rozšiřovala se spíše nabídka gymnázií a víceletých gymnázií, ale to se v posledních letech začíná měnit i za vydatné pomoci krajů, jako zřizovatelů většiny středních škol, a potencionálních zaměstnavatelů. Záměrem krajů je na základě svých specifických podmínek a potřeb podpora středního odborného vzdělávání a přiměřený rozvoj sítě škol vzhledem k dlouhodobé uplatnitelnosti absolventů ve společnosti a na trhu práce. Následující tabulka 10 a graf 1 dávají přehled, jak se měnil počet žáků v posledních třech školních letech na jednotlivých školách.

	2014/2015	2015/2016	2016/2017
GJŠ	709	699	661
GJB a SPgŠ	908	871	842
SPŠ	347	330	329
SŠGS	531	513	425
SŠT	449	404	413
SŠZe	219	231	249

Tab. 10. Počet žáků

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Na všech sledovaných školách je vidět postupný pokles žáků, pouze u SŠZe jde naopak o mírný nárůst, což může souviset s rostoucím zájmem o zemědělství, s rozšířením nabídky oborů nebo efektivním přístupem školy k oslovení potencionálních zájemců.

Graf 1. Počet žáků

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

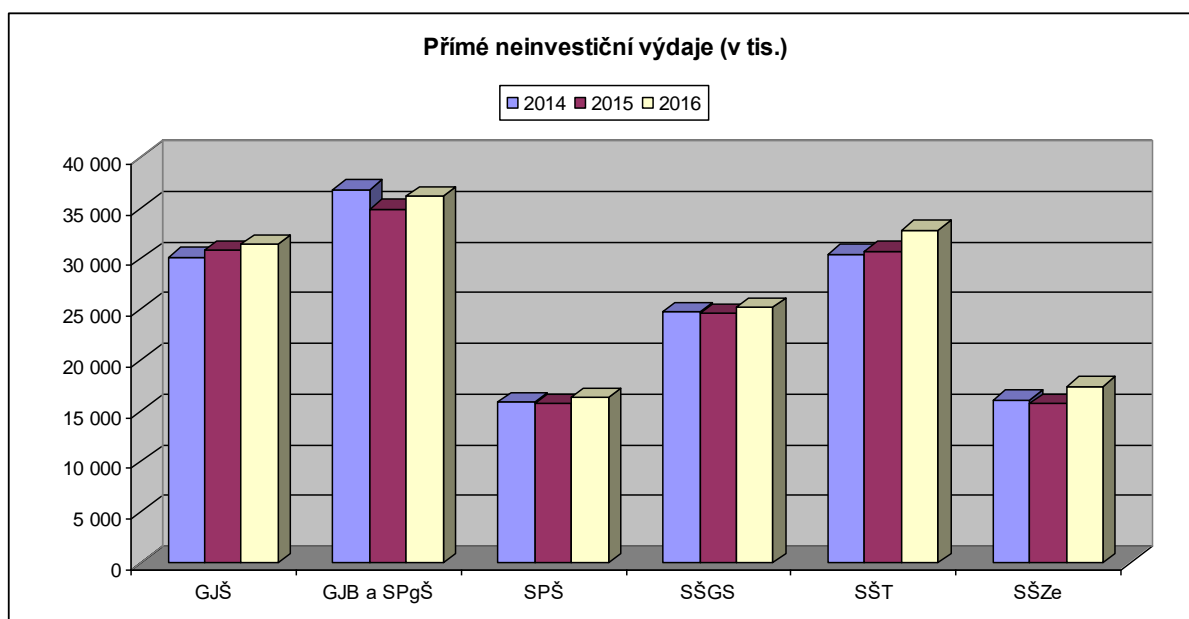
Kategorie č. 2: Příspěvky ze státního rozpočtu

Všechny školy zapsané v rejstříku škol a školských zařízení mají jistotu příspěvku ze státního rozpočtu na mzdy, což jsou tzv. **přímé neinvestiční výdaje** neboli přímé náklady na vzdělání. V tomto výzkumném šetření budu porovnávat tyto příjmy škol pouze pro srovnání, protože výše tohoto příspěvku se odvíjí nejen od počtu žáků, počtu ubytovaných a stravovaných, jak už bylo uvedeno dříve, ale jsou v nich zahrnuty i prostředky určené na podpůrná opatření poskytovaná žákům školy na základě doporučení školských poradenských zařízení. Větší příspěvek na přímé výdaje na vzdělávání dostávají hlavně školy, které kromě výuky žáků disponují školní jídelnou nebo domovem mládeže. V našem výzkumném šetření má jídelnu SŠGS, SŠT a SŠZe a domov mládeže pouze SŠT a SŠZe. Tyto školy nabízejí stravovací a ubytovací služby také žákům ostatních středních škol ve městě, které těmito školskými zařízeními nedisponují. Jak je vidět z tabulky 11 i grafu 2 přímé neinvestiční výdaje stále mírně rostou u všech sledovaných škol.

	2014	2015	2016
GJŠ	30 126 432	30 774 501	31 439 561
GJB a SPgŠ	36 803 500	34 861 700	36 160 200
SPŠ	15 815 000	15 692 000	16 332 000
SŠGS	24 741 991	24 606 700	25 213 700
SŠT	30 455 003	30 735 452	32 813 004
SŠZe	16 070 000	15 751 133	17 422 730

Tab. 11. Přímé neinvestiční výdaje (v Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Graf 2. Přímé neinvestiční výdaje (v tis. Kč)

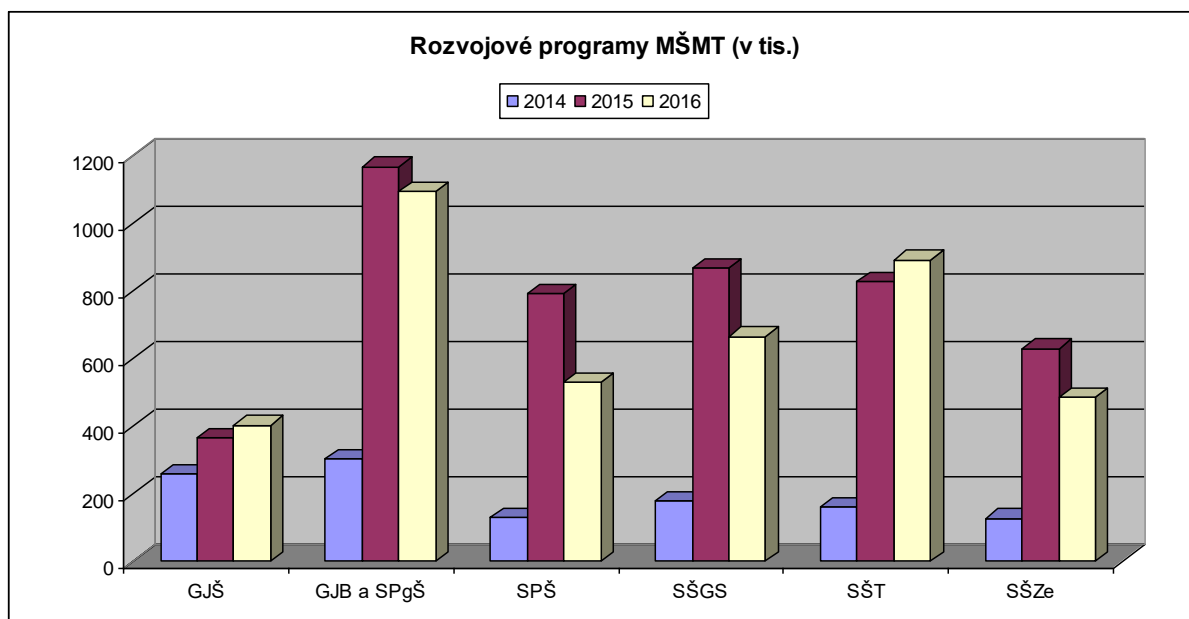
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Ze státního rozpočtu České republiky jsou sledovaným PO poskytovány neinvestiční **dotace v rámci rozvojových programů**. Tyto dotace musí organizace použít na daný účel a v případě nevyčerpání je vrátit. Od roku 2015 dochází k navyšování platů ve školství, ať už pedagogických nebo nepedagogických pracovníků, což se ukazuje i v grafu č. 3, kdy dochází k nárůstu prostředků získaných ze státního rozpočtu. Školy čerpaly prostředky hlavně z rozvojových programů „Zvýšení platů v regionálním školství“ a „Zvýšení odměňování pracovníků v regionálním školství“. Od roku 2016 je vyhlašován program „Podpora odborného vzdělávání“, který využily všechny školy odborného zaměření – SPŠ, SŠGS, SŠT a SŠZe. Tento program je určen na zvýšení kvality vzdělávání ve víceoborových třídách nebo ve třídách s nižším průměrným počtem žáků, což je v současnosti problémem odborných škol. Program „Excelence SŠ“ na podporu přípravy pedagogů připravujících nadané žáky na

soutěže využily školy všeobecného zaměření ukončované maturitní zkouškou – GJŠ, GJB a SPŠ, ve kterých se spíše koncentrují tito nadaní žáci. Naopak rozvojový program „Podpora sociálně znevýhodněných romských žáků v SŠ a konzervatořích“ využily školy s nabídkou učebních oborů, jenž tito žáci spíše navštěvují. Celkové příjmy z rozvojových programů MŠMT jsou uvedeny v tab. 12 a grafu 3.

	2014	2015	2016
GJŠ	259 379	364 088	401 899
GJB a SŠPgŠ	301 236	1 166 421	1 091 539
SPŠ	128 800	791 000	530 000
SŠGS	179 321	865 947	664 934
SŠT	160 691	826 351	890 581
SŠZe	126 772	629 231	485 209

Tab. 12. Rozvojové programy MŠMT (v Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Graf 3. Rozvojové programy MŠMT (v tis. Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

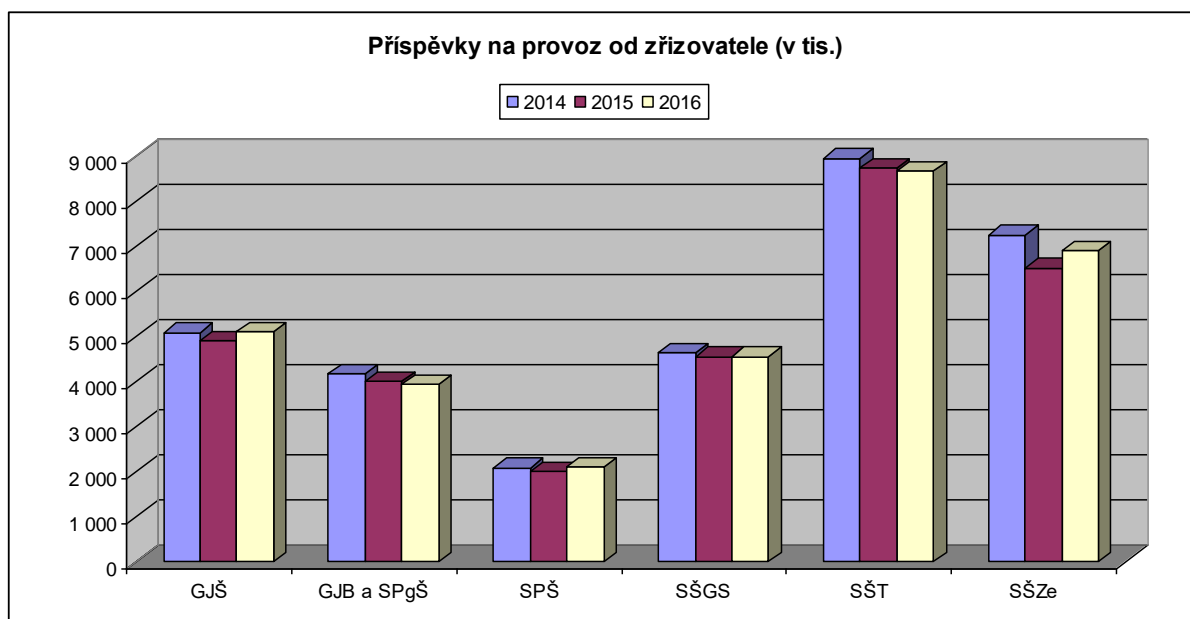
Kategorie č. 3: Příspěvky od zřizovatele

Dalším jistým zdrojem financí je pro školu **příspěvek na provoz** od zřizovatele. Ten je primárně určen na krytí provozních výdajů, které se týkají nákladů za opravy a udržování, za spotřebu energie, za spotřebu materiálu, za ostatní služby, ale také za cestovné, zákonné a jiné sociální pojištění, jiné daně a poplatky, ostatní náklady z činnosti nebo náklady z drobného

dlouhodobého majetku. Z tab. 13 a grafu 4 je patrné, že školy (SŠT, SŠZe) s velkým areálem, ale s relativně menším počtem žáků, obdržely na svůj provoz od zřizovatele podstatně více prostředků jak ostatní školy. Je zde také vidět, že příspěvky na provoz se během sledovaného období nepatrně snižují nebo zůstávají na stejné výši.

	2014	2015	2016
GJŠ	5 078 504	4 903 256	5 090 000
GJB a SPgŠ	4 167 000	4 000 000	3 930 000
SPŠ	2 088 000	2 010 000	2 110 000
SŠGS	4 638 000	4 550 000	4 550 000
SŠT	8 950 899	8 731 644	8 661 010
SŠZe	7 252 023	6 517 000	6 900 000

Tab. 13. Příspěvky na provoz od zřizovatele (v Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

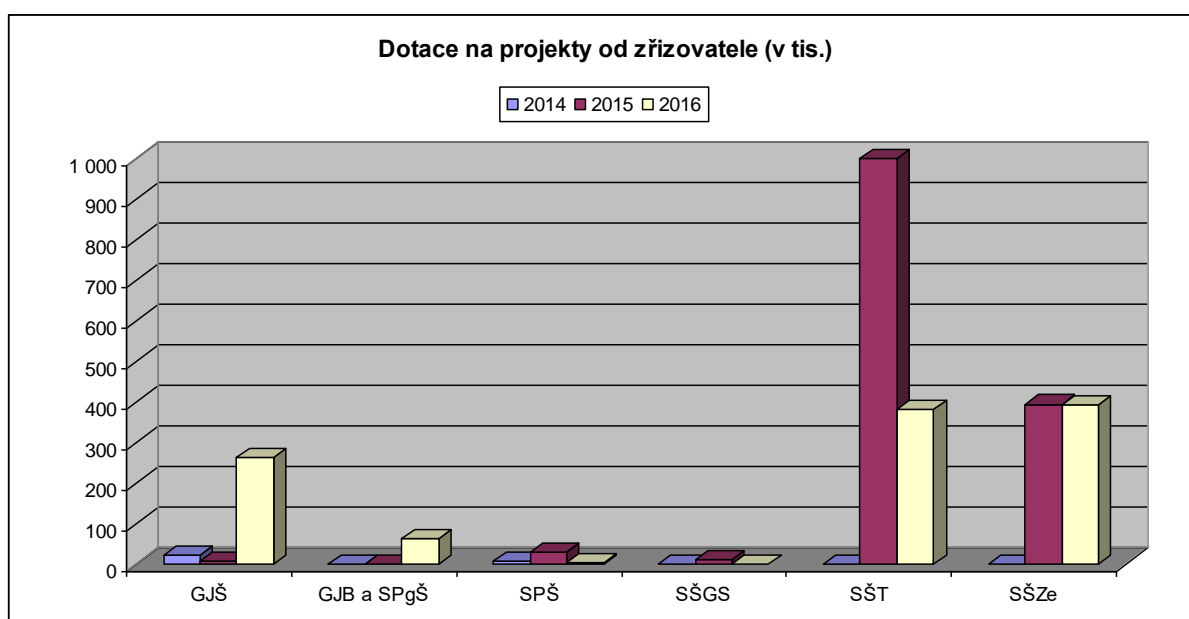
Graf 4. Příspěvky na provoz od zřizovatele (v tis. Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Ve své gesci může i zřizovatel vyhlášovat různé **dotační programy a projekty**. Školy využily například programy „Talent Olomouckého kraje“ na podporu nadaných žáků (GJŠ, SPŠ) „Program enviromentálního vzdělávání, výchovy a osvěty“ (SŠGS), „Podpora mezinárodních výměnných pobytů mládeže“ (SŠZe, SPŠ). Od školního roku 2016/2017 vyhláší OK dotační program „Podpora polytechnického vzdělávání a řemesel v Olomouckém kraji“ s cílem zvýšit zájem žáků o studium vybraných učebních a studijních

oborů. Tyto programy již využívají SŠT a SŠZe, ale protože byl tento program vyhlášen až v lednu 2017, nejsou prostředky z něj získané zahrnuty do hospodaření škol v roce 2016. Některé školy také získaly z rozpočtu zřizovatele účelovou dotaci na opravy svých budov (GJŠ, GJB a SPgŠ, SŠT, SŠZe). Výši prostředků získaných z dotačních titulů znázorňuje tab. 14 a graf 5.

	2014	2015	2016
GJŠ	23 000	8 000	261 628
GJB a SPgŠ	0	0	64 000
SPŠ	9 000	29 000	5 000
SŠGS	0	11 000	0
SŠT	0	1 000 000	382 000
SŠZe	0	394 553	392 662

Tab. 14. Dotace na projekty od zřizovatele (v Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Graf 5. Dotace na projekty od zřizovatele (v tis. Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

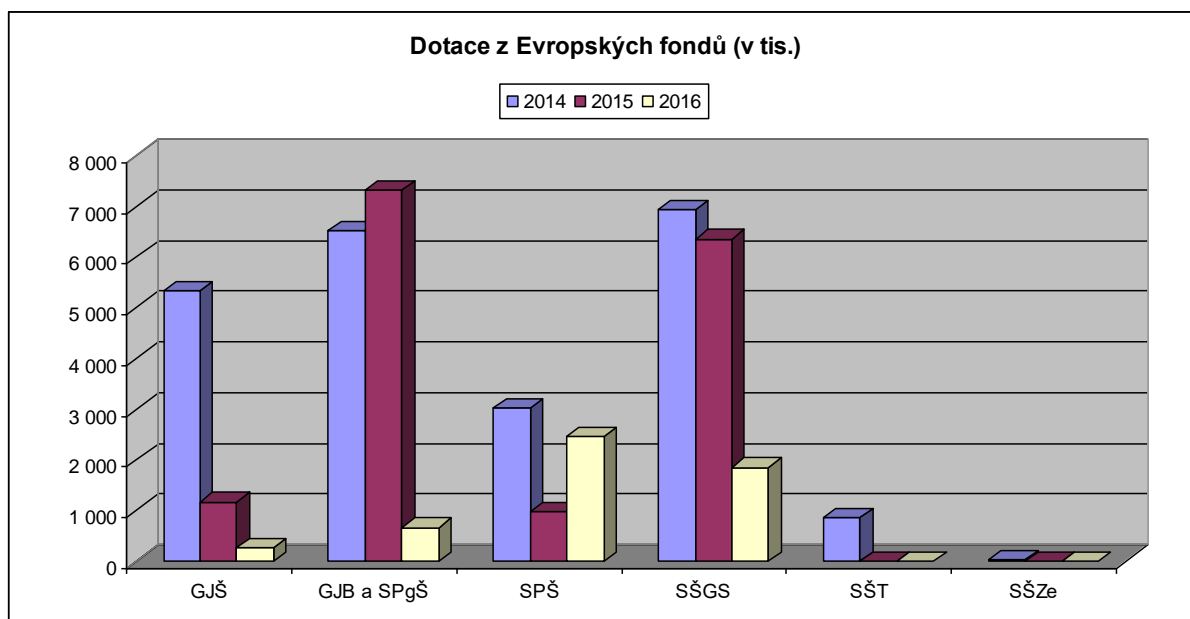
Kategorie č. 4: Dotace od jiných poskytovatelů

Analýzou dokumentace hospodaření sledovaných škol bylo zjištěno, že nejvíce finančních prostředků kromě přímých neinvestičních prostředků a prostředků na provozní výdaje od zřizovatele, získávají školy z projektové činnosti. Nejčastěji se jedná o projekty financované **fondy Evropské unie**, často spolufinancované ze státního rozpočtu. Sledované školy z těchto

projektů získaly svou vlastní aktivitou neuvěřitelných skoro 44 milionů Kč. Prostředky takto získané šly z tzv. měkkých projektů, to znamená, že se týkaly hlavně zkvalitnění výuky formou nákupu výukových materiálů, pomůcek, pořádání školení nebo realizace výměnných jazykových pobytů. Následující tab. 15 a graf 6 ukazují výši získaných prostředků z Evropských fondů za pouhé tři roky.

	2014	2015	2016	Celkem
GJŠ	5 338	1 173	275	6 786
GJB a SPgŠ	6 514	7 310	670	14 494
SPŠ	3 030	980	2 466	6 476
SŠGS	6 929	6 358	1 854	15 141
SŠT	855	0	0	855
SŠZe	33	0	0	33

Tab. 15. Dotace z Evropských fondů (v tis. Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Graf 6. Dotace z Evropských fondů (v tis. Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

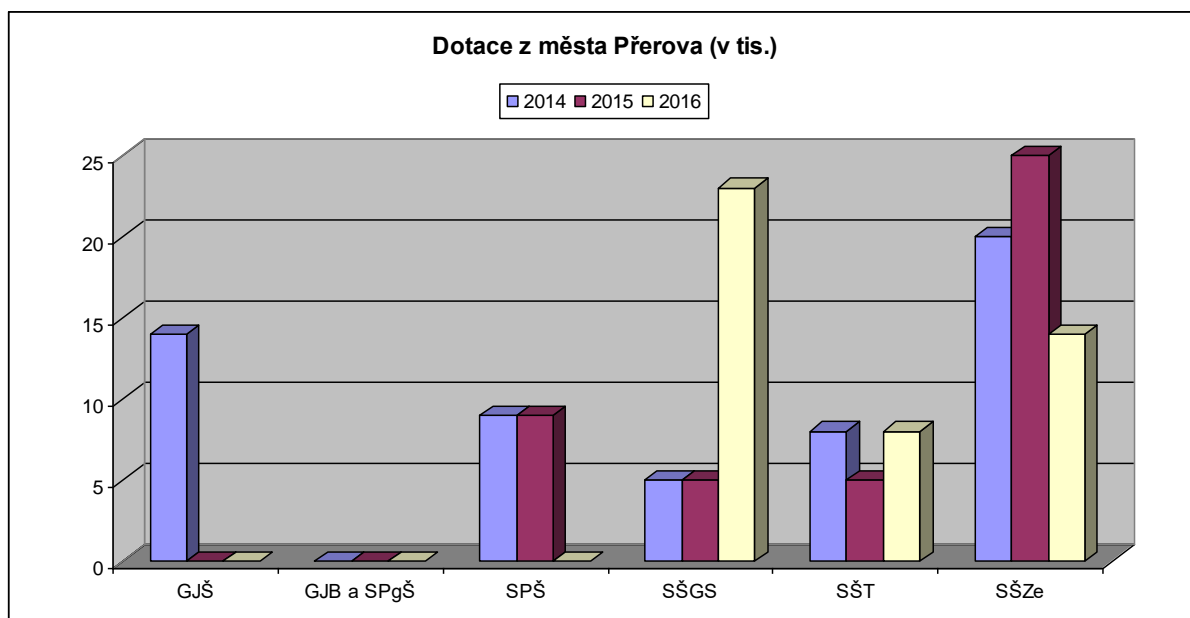
Prostředky od jiných poskytovatelů zahrnují i **dotace z města Přerova**, ale jejich množství je proti financím získaných z projektů Evropských fondů zanedbatelné, jsou to tisícikorunové částky. Jedná se o vyhlášené dotační programy v oblasti sportu, kultury, volného času nebo environmentálního vzdělávání. Využívají je školy při organizování soutěží (GJŠ, SŠGS, SŠZe, SŠT), při pořádání kulturních akcí (SŠGS, SŠT) nebo vzdělávacích programů (SPŠ). SŠZe

získává každoročně z těchto grantů finance na akce organizované Jezdeckým oddílem a na činnost tohoto oddílu. Čerpání finančních prostředků z rozpočtu města Přerova představuje tab. 16 a graf 7.

	2014	2015	2015	Celkem
GJŠ	14 000	0	0	14 000
GJB a SPgŠ	0	0	0	0
SPŠ	9 000	9 000	0	18 000
SŠGS	5 000	5 000	23 000	33 000
SŠT	8 000	5 000	8 000	21 000
SŠZe	20 000	25 000	14 000	59 000

Tab. 16. Dotace z města Přerova (v Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Graf 7. Dotace z města Přerova (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

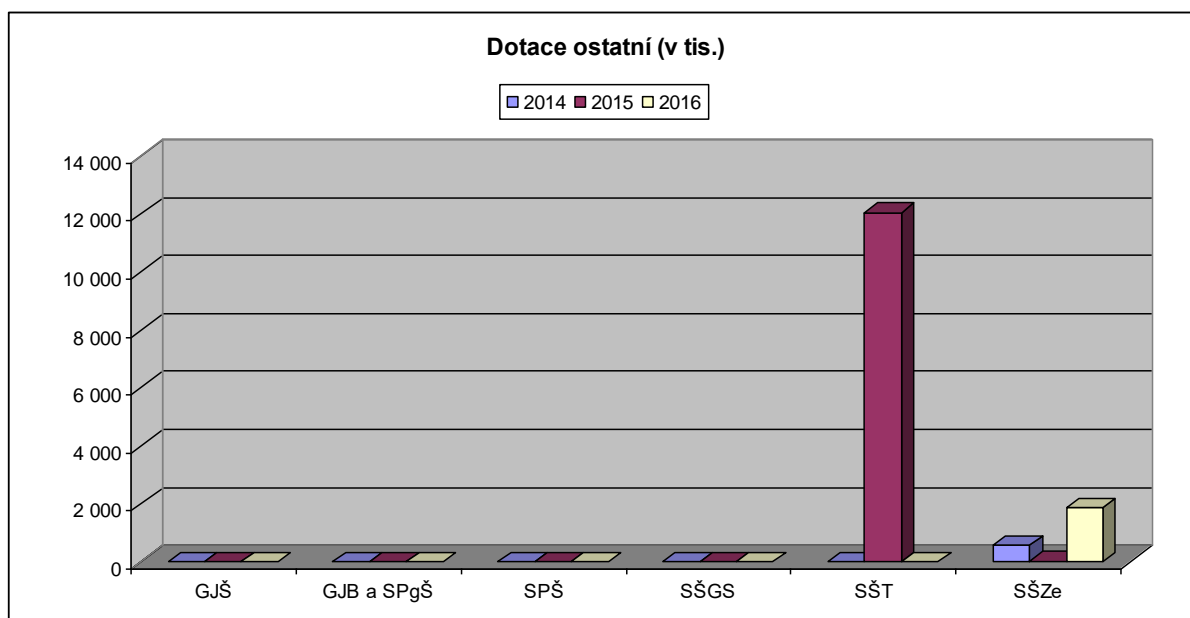
V neposlední řadě mohou školy získávat finanční prostředky i od **dalších poskytovatelů**, jako např. ze státních fondů České republiky. Tyto zdroje financí však byly ve sledovaném období využity pouze u SŠT a u SŠZe. SŠT využila dotaci ze Státního fondu životního prostředí České republiky na rozsáhlou investiční akci „Realizace energeticky úsporných opatření – ubytovací komplex Bří Hovorkových“ za spoluúčasti zřizovatele a z prostředků školy. SŠZe zase v rámci doplňkové činnosti (provozování rostlinné výroby na orné půdě) a z činnosti provozované na zrušeném školním hospodářství získávala dotace na platbu za cukr a za pronájem půdy ze Státního zemědělského intervenčního fondu. Dotace na platbu za

cukr však v roce 2014 skončila a škola tak přišla o citelný zdroj prostředků v doplňkové činnosti. Pro přehlednost je čerpání těchto prostředků uvedeno v tab. 17 a grafu 8.

	2014	2015	2016	Celkem
GJŠ	0	0	0	0
GJB a SPgŠ	0	0	0	0
SPŠ	0	0	0	0
SŠGS	0	0	0	0
SŠT	0	12 057	0	12 057
SŠZe	584	26	1 855	2 465

Tab. 17. Dotace ostatní (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Graf 8. Dotace ostatní (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Kategorie č. 5: Příspěvky z nadačních fondů

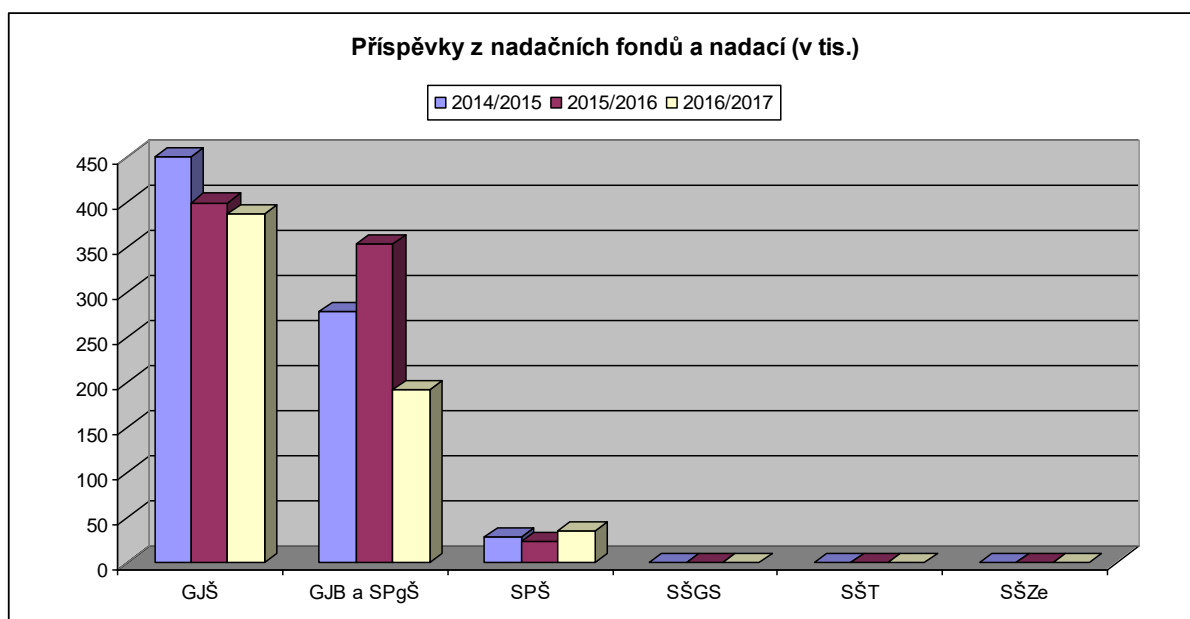
K prostředkům, které může škola získat v rámci doplňkového financování, patří příspěvky z fondů a nadačních fondů. Může se jednat o veřejné nadace a nadační fondy, ale také o nadační fondy zřízené při školách. Dříve platilo, že na každé škole existovalo sdružení rodičů a přátel školy (dále jen SRPŠ), v rámci kterého se vybíraly příspěvky od každého žáka školy a vybrané finance se pak použily na exkurze, kulturní a sportovní akce žáků. Při tomto výzkumném šetření bylo zjištěno, že při některých školách tyto nadační fondy nebo sdružení existují, někde nikoli. Při GJŠ dokonce funguje Nadační fond Jakuba Škody i Sdružení přátel Gymnázia Přerov. Do Nadačního fondu přispívají hlavně sponzoři a prostředky z tohoto

fondu jdou většinou na zahraniční pobyty studentů, na odměny studentů za mimořádné výsledky v soutěžích nebo na volnočasové aktivity studentů. Prostředky Sdružení přátel Gymnázia jsou sdružovány na základě příspěvků od rodičů žáků a jsou jimi hrazeny různé kulturní a sportovní aktivity, exkurze, soutěže atd. Při GJB a SPgŠ existuje SRPŠ při GJB a SPgŠ, které vzniklo v roce 2016 sloučením Nadačního fondu při GJB a Sdružení pro spolupráci a pomoc při SPgŠ. Z příspěvků sdružení se přispívá žákům na kurzy, exkurze, výlety, jízdné a startovné na soutěže nebo se financují maturitní a společenské plesy. Při SPŠ existuje také SRPŠ, ale to pořádá pouze plesy, jejichž výtěžek je věnován žákům maturitních ročníků. Na SŠZe existuje Nadační fond SŠZe, ale ten v posledních letech není aktivní, nemá žádné příjmy ani výdaje. Ostatní školy takováto sdružení nemají ani nevyužívají prostředky z jiných nadačních fondů. Využívání nadačních fondů se vztahuje vždy ke školnímu roku a je znázorněno v tab. 18 a grafu 9.

	2014/2015	2015/2016	2016/2017	Celkem
GJŠ	449 897	398 699	387 617	1 236 213
GJB a SPgŠ	278 200	352 498	192 751	823 449
SPŠ	28 000	23 000	35 000	86 000
SŠGS	0	0	0	0
SŠT	0	0	0	0
SŠZe	0	0	0	0

Tab. 18. Příspěvky z nadačních fondů a nadací (v Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Graf 9. Příspěvky z nadačních fondů a nadací (v tis. Kč)

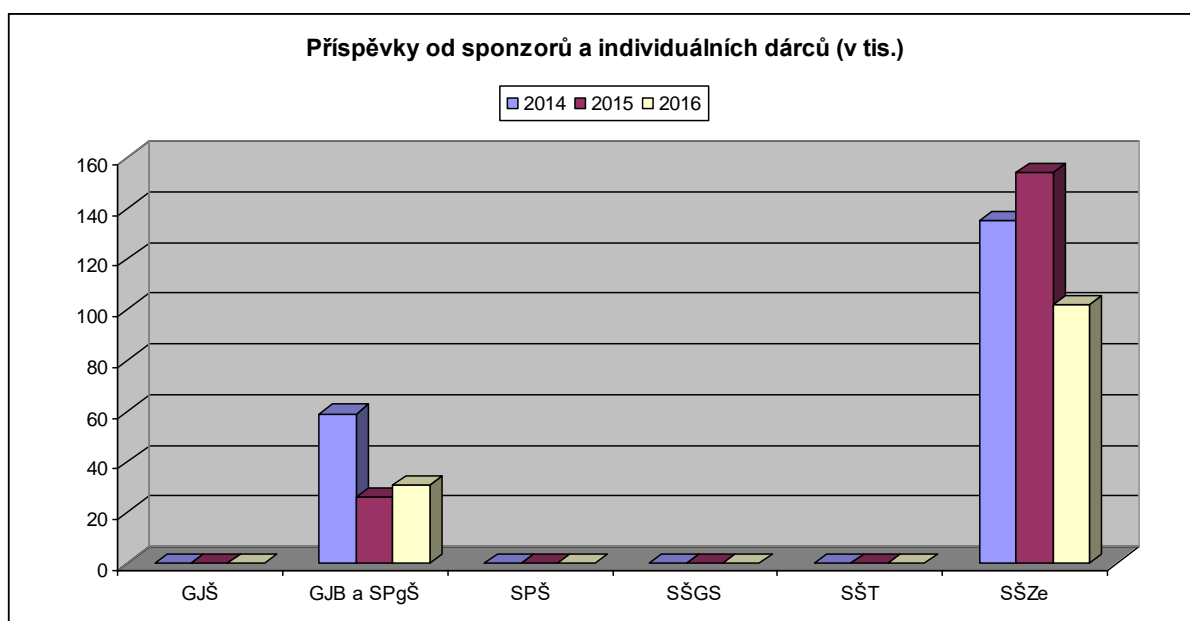
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Kategorie č. 6: Příspěvky od sponzorů a individuálních dárců

Mezi fundraisingové zdroje škol patří také příspěvky od sponzorů a individuálních dárců. Výsledek této kategorie bude neúplný, protože ne všechny školy byly ochotny sdělit výši příjmů z těchto zdrojů. GJŠ příspěvky od sponzorů eviduje přes svůj nadační fond. GJB a SPgŠ uvedla dary od sponzorů a individuálních dárců ve formě sportovní potřeb, knih, učebnic a finančního příspěvku. SŠZe získává příspěvky na akce pořádané jezdeckým oddílem a to jako finanční a věcné ceny pro soutěžící nebo ve formě finančních a materiálních prostředků na zajištění organizace soutěží. Tyto neúplné údaje jsou uvedeny v tab. 19 a grafu 10.

	2014	2015	2016	Celkem
GJŠ	0	0	0	0
GJB a SPgŠ	58 796	25 966	31 235	115 997
SPŠ	0	0	0	0
SŠGS	0	0	0	0
SŠT	0	0	0	0
SŠZe	134 981	154 322	102 211	391 514

Tab. 19. Příspěvky od sponzorů a individuálních dárců (v Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Graf 10. Příspěvky od sponzorů a individuálních dárců (v tis. Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

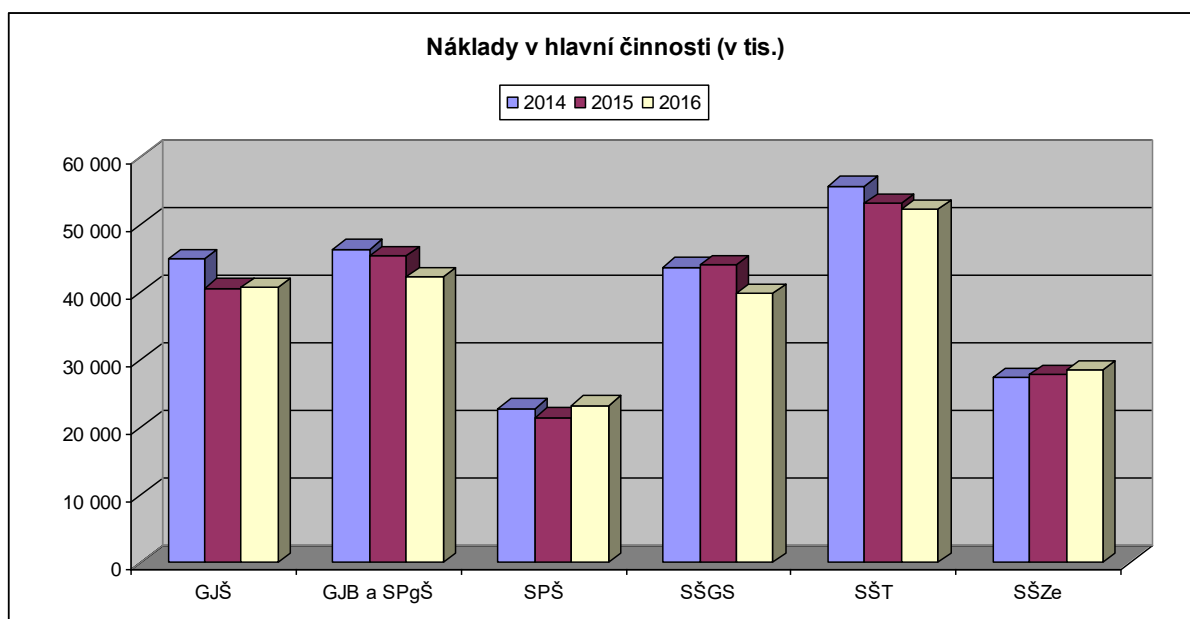
Kategorie č. 7: Hlavní činnost školy

Hlavním posláním střední školy je podle školského zákona poskytovat žákům všeobecné nebo odborné vzdělávání a s ním související školské služby, jimiž se rozumí služby stravovací a ubytovací. Vše, co s tímto souvisí, patří do hlavní činnosti školy.

Mezi **náklady v hlavní činnosti** patří mzdové náklady, zákonné a jiné sociální pojištění, spotřeba energií, spotřeba materiálu, náklady na opravy a údržbu, náklady na ostatní služby, zákonné sociální náklady, ostatní náklady z činnosti, odpisy dlouhodobého majetku a náklady z drobného dlouhodobého majetku. Do výdajů škol nejvíce zasahují kromě mzdových nákladů a z toho vyplývajících nákladů na pojištění; náklady na spotřebu energií, spotřebu materiálu, opravy a udržování a náklady na ostatní služby. Mzdové náklady jsou prostředky, které jsou vypláceny na platy, na ostatní osobní náklady (dále jen OON), na odstupné, jako náhrady mzdy za pracovní neschopnost. Mezi největší položky nákladů však patří spotřeba energií, jejichž ceny neustále rostou. Také v souvislosti s tím, že většina škol účastnících se výzkumného šetření se nachází v historických budovách a většina ještě neprošla komplexní rekonstrukcí, tvoří tato položka velkou část nákladů všech škol. Spotřebu energií ovlivňují také klimatické podmínky, které školy neovlivní. Spotřeba materiálu zahrnuje náklady na nákup bezplatně poskytovaných učebnic, nákup kancelářských, čistících, dezinfekčních a hygienických potřeb; náklady na nákup potravin u škol, které mají jídelnu; náklady na spotřebu materiálu pro zajištění praktické výuky a opravy strojů, náklady na pohonné hmoty a maziva. Spotřebu materiálu a energií se snaží zřizovatel u svých PO řešit na základě centralizovaného zadávání u některých komodit (elektrická energie, kancelářské potřeby, telefonní operátor). Náklady na opravy a údržbu vychází z plánu oprav a investic, ale často dochází během roku k jeho navýšení, protože se může vyskytnout potřeba neplánovaných oprav. Vzhledem k stáří budov a zastaralému vybavení škol, by měly organizace ve svém rozpočtu s touto možností počítat. Náklady na ostatní služby zahrnují náklady, které se týkají provozu školy. Jedná se o poplatky za telekomunikační služby, poštovné, internet, za údržbu softwaru, za licence, za odvoz komunálního odpadu, za ostrahu, za údržbu zeleně, za nájem movitých věcí, za nájem nebytových prostor (plavecký bazén, zimní stadion) nebo také za úklid pokud je prováděn dodavatelsky. Z uvedené tab. 20 a grafu 11 vyplývá, že školy udržují své náklady v hlavní činnosti na stejné výši nebo je mírně snižují.

	2014	2015	2016
GJŠ	44 884	40 542	40 696
GJB a SPgŠ	46 352	45 270	42 217
SPŠ	22 749	21 433	23 247
SŠGS	43 632	43 961	39 734
SŠT	55 668	53 110	52 212
SŠZe	27 299	27 779	28 402

Tab. 20. Náklady v hlavní činnosti (v tis. Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

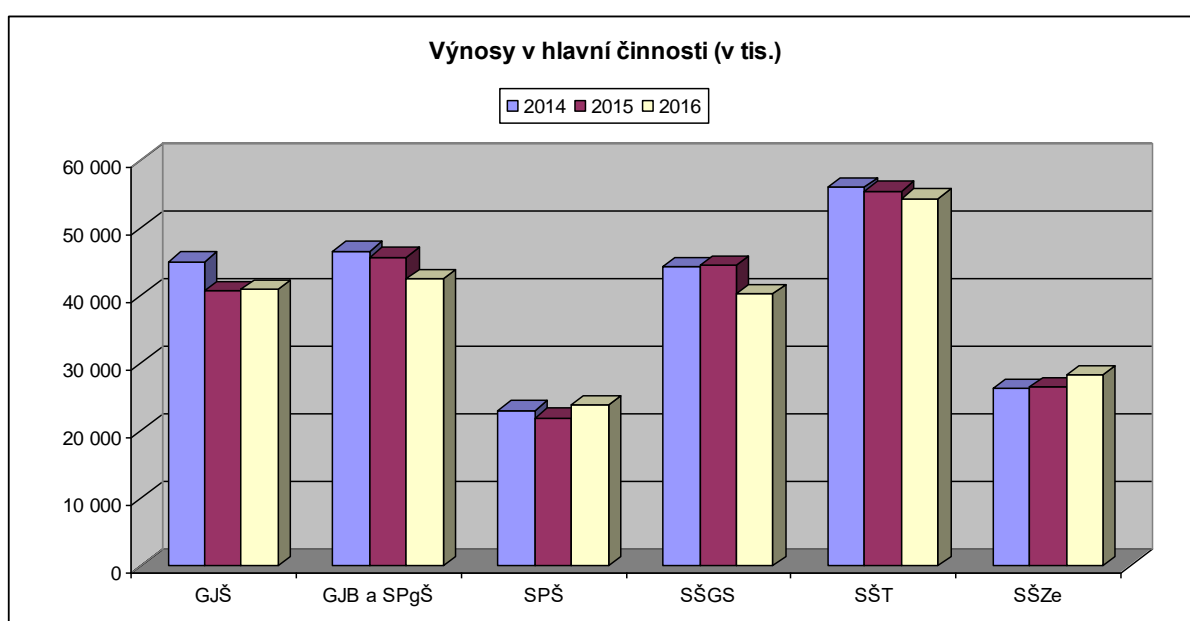
Graf 11. Náklady v hlavní činnosti (v tis. Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Mezi **výnosy v hlavní činnosti** patří kromě dotací ze státního rozpočtu, z rozpočtu zřizovatele a od jiných poskytovatelů výnosy z prodeje vlastních výrobků a z prodeje služeb, čerpání fondů a ostatní výnosy z činnosti. Výnosy z prodeje vlastních výrobků vykazují pouze žáci SŠGS v rámci produktivní práce na svém odloučeném pracovišti (školní restaurace Bečva) a žáci SŠZe v rámci produktivní práce ve školním zahradnictví. Výnosy z prodeje služeb vykazují i ostatní školy. Školy tyto výnosy získávají za stravování, za ubytování, za průčtování plateb žáků za uskutečněné školní akce a z produktivní práce žáků vyplývající z praktické výuky učebních a studijních oborů. Mezi ostatní výnosy z činnosti patří pojistné plnění, administrativní poplatky od žáků, výnosy za prodej vyřazené výpočetní techniky. U výnosů v hlavní činnosti nedochází k žádným velkým výkyvům, jak je patrné z tab. 21 a grafu 12.

	2014	2015	2016
GJŠ	45 010	40 655	40 810
GJB a SPgŠ	46 548	45 625	42 418
SPŠ	23 020	21 899	23 713
SŠGS	44 187	44 435	40 208
SŠT	56 014	55 453	54 327
SŠZe	26 263	26 436	28 263

Tab. 21. Výnosy v hlavní činnosti (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Graf 12. Výnosy v hlavní činnosti (v tis. Kč)

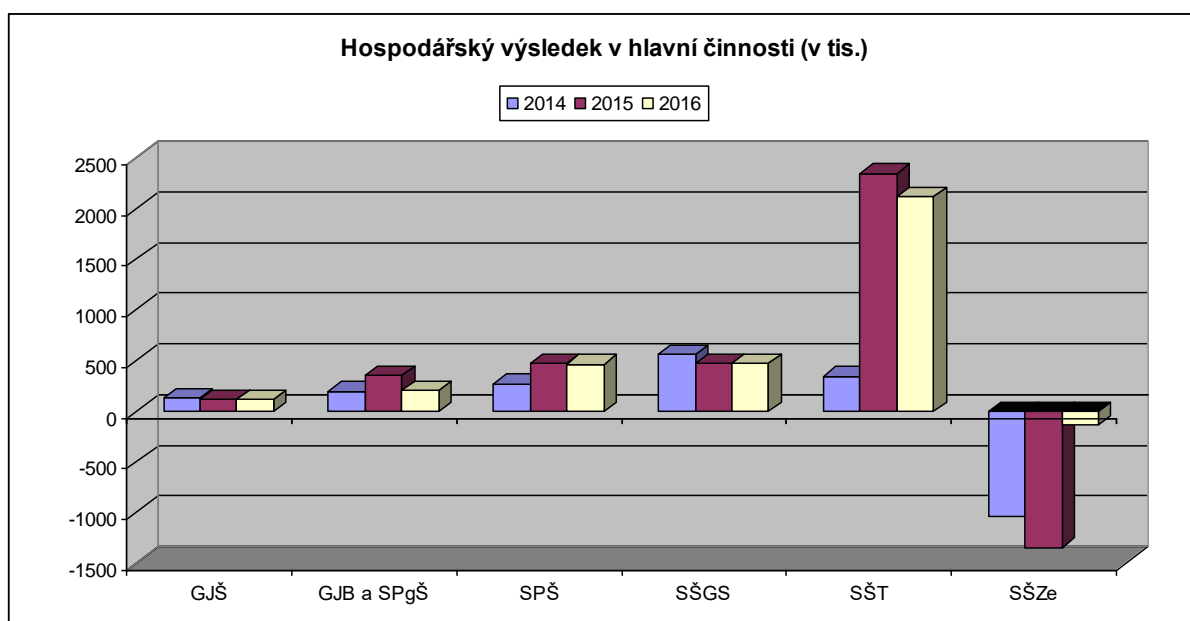
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Hospodářský výsledek v hlavní činnosti vyjadřuje celkové náklady a výdaje v hlavní činnosti školy za kalendářní rok a měl by být nulový. V případě, že jsou výnosy vyšší, jak náklady jde o zisk, v opačném případě o ztrátu. Hospodářský výsledek může být nulový a tvoří ho transferový podíl, který vznikl pouze účetní operací. Pokud se jedná o zisk, může ho škola rozdělit do rezervního fondu nebo do fondu odměn nebo z něj pokrýt ztrátu z předcházejícího roku. Všechny školy hospodařily po sledované období se ziskem, pouze SŠZe byla ve ztrátě, která byla způsobena sníženým příspěvkem na provoz od zřizovatele, zvýšenými náklady na opravy majetku a hlavně dlouhodobým nedostačujícím pokrytím mzdových nákladů u školní jídelny, která kvůli zajištění celodenního stravování pro žáky na domově mládeže, přesahuje normativně stanovené prostředky na platy. U SŠT se zvýšil zisk

v hlavní činnosti z důvodu zvýšení odpisů dlouhodobého majetku související s investiční akcí na domově mládeže v roce 2015. Přehled hospodářských výsledků ve sledovaném období dokumentuje tab. 22 a graf č. 13.

	2014	2015	2016
GJŠ	126 644	113 367	113 340
GJB a SPgŠ	196 195	354 592	200 661
SPŠ	270 933	465 926	465 363
SŠGS	554 896	474 057	474 057
SŠT	345 935	2 343 409	2 115 682
SŠZe	-1 037 719	-1 343 550	-138 955

Tab. 22. Hospodářský výsledek v hlavní činnosti (v Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Graf 13: Hospodářský výsledek v hlavní činnosti (v tis. Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Kategorie č. 8: Doplnková činnost školy

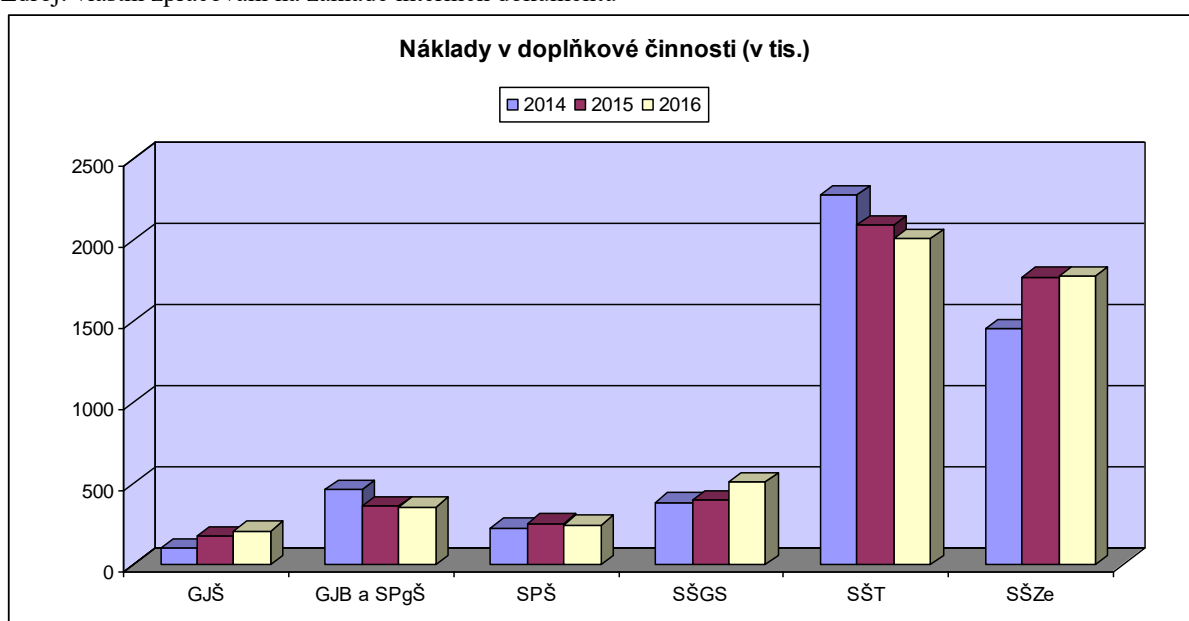
Všechny sledované školy provozují doplňkovou činnost na základě zřizovací listiny své PO, která vymezuje druh a rozsah činností, které mohou školy v rámci této činnosti vykonávat. Školy hospodaří na základě svého rozpočtu, který by měl být vyrovnaný. Pokud jsou plánované výnosy v hlavní činnosti nižší než náklady, může škola použít výnosy z doplňkové činnosti školy.

Mezi **náklady v doplňkové činnosti** patří stejně jako u hlavní činnosti mzdové náklady, zákonné a jiné sociální pojištění, spotřeba energií, spotřeba materiálu, náklady na opravy a údržbu, náklady na ostatní služby, zákonné sociální náklady, ostatní náklady z činnosti, odpisy dlouhodobého majetku a daň z příjmů. Také u doplňkové činnosti do výdajů škol nejvíce zasahují kromě mzdových nákladů a z toho vyplývajících nákladů na pojištění; náklady na spotřebu energií, spotřebu materiálu, opravy a udržování a náklady na ostatní služby. Z tabulky 23 a grafu 14 můžeme vidět, že střední školy (SŠT a SŠZe), které disponují velkým areálem, množstvím budov, jídelnou nebo domovem mládeže, mají větší možnosti provozovat doplňkovou činnost a tím jim narůstají náklady v této doplňkové činnosti a následně i výnosy. Jedná se hlavně o pronájem nemovitých věcí a movitého majetku, ubytování a stravování pro cizí zájemce. SŠZe dále nabízí v doplňkové činnosti služby jezdeckého oddílu, služby autoškoly, prodej vlastních výpěstků ze školního zahradnictví a pořádání rekvalifikačního „Kurzu pro výkon obecných zemědělských činností“.

	2014	2015	2016
GJŠ	102 409	179 038	209 815
GJB a SPgŠ	461 938	359 813	356 868
SPŠ	229 293	253 542	246 468
SŠGS	385 360	396 184	506 800
SŠT	2 273 952	2 092 412	2 011 331
SŠZe	1 454 436	1 773 097	1 779 281

Tab. 23. Náklady v doplňkové činnosti (v Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Graf 14: Náklady v doplňkové činnosti (v tis. Kč)

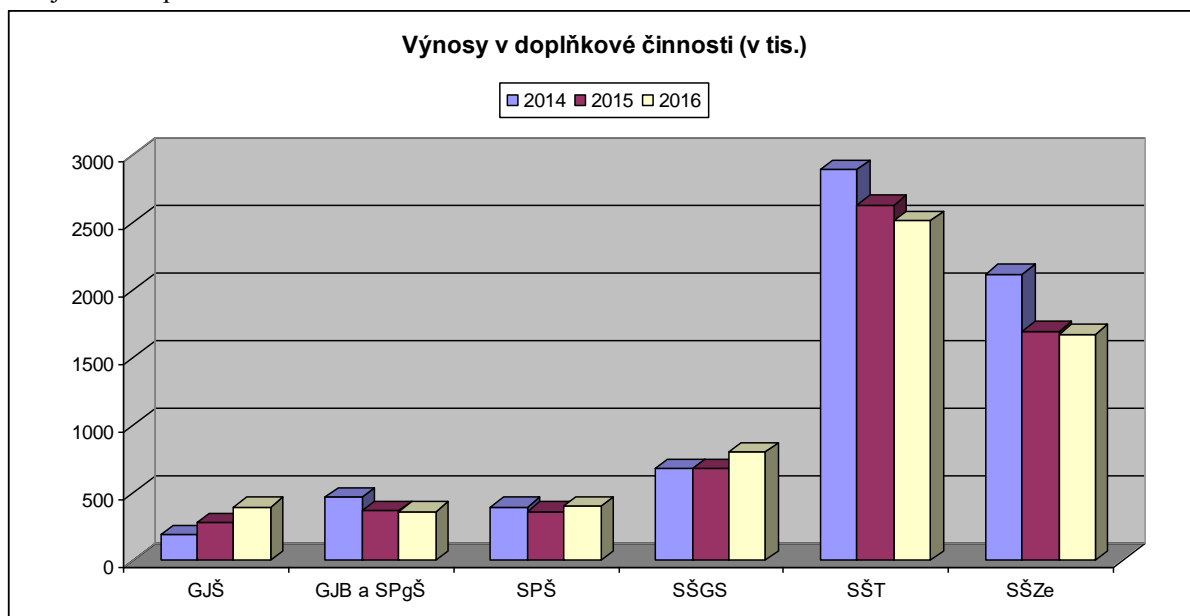
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Mezi **výnosy v doplňkové činnosti** patří výnosy z prodeje vlastních výrobků, z prodeje služeb a za pronájem, ostatní výnosy z činnosti a příspěvky z dotací. Většina škol získává v doplňkové činnosti finanční prostředky za pronájem nebytových prostor a tělocvičen, za výnosy z prodeje služeb jako jsou poplatky za ubytování a stravování cizích, za lektorskou činnost. SŠZe v rámci doplňkové činnosti čerpá také dotace z grantových projektů města Přerova na činnost Jezdeckého oddílu. Do roku 2014 získávala SŠZe také dotace ze Státního zemědělského intervenčního fondu (dále jen SZIF) za pronájem půdy a za platby za cukr, tento dotační titul však byl ukončen, čímž škola přišla o výrazný přísun prostředků (570 tis. Kč). Tato skutečnost se výrazně projevila na propadu výnosů u této školy v doplňkové činnosti. Ke snížení výnosů došlo také u SŠT, což způsobilo snížení výnosů za pronájem. (viz tab. 24 a graf 15)

	2014	2015	2016
GJŠ	191 829	282 491	396 043
GJB a SPgŠ	469 369	368 406	363 457
SPŠ	396 010	361 174	399 066
SŠGS	675 060	677 830	797 190
SŠT	2 889 712	2 627 114	2 512 996
SŠZe	2 115 638	1 693 610	1 671 025

Tab. 24. Výnosy v doplňkové činnosti (v Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

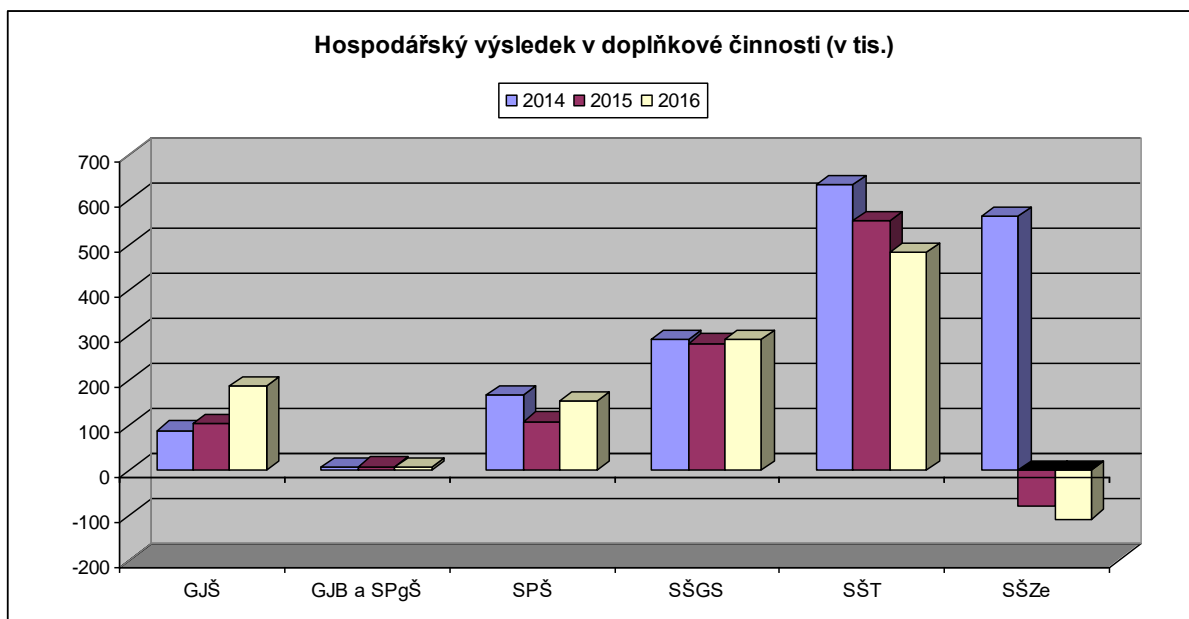
Graf 15. Výnosy v doplňkové činnosti (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Porovnáním nákladů a výnosů získáme **hospodářský výsledek v doplňkové činnosti**. Školy, u nichž doplňkovou činnost tvoří především výnosů z pronájmů, při přípravě rozpočtu mohou vycházet z předpokládaného počtu smluv o pronájmu nebytových prostor. Hospodářským výsledkem u všech škol je zisk, pouze SŠZe vykazuje v letech 2015 a 2016 ztrátu. Ta je způsobena hlavně ukončením dotace ze SZIF, ale také zahájením činnosti školní farmy v roce 2016, kdy se zvýšily mzdové náklady a náklady na materiál a služby. Dlouhodobě je ve ztrátě jezdecký oddíl, u kterého jsou vyšší náklady na zajištění činnosti než následné výnosy. U GJŠ došlo také k výraznému zvýšení zisku v letech 2015 a 2016 po obdržení dotace. Hospodářské výsledky sledovaných organizací v doplňkové činnosti uvádí tab. 25 a graf 16.

	2014	2015	2016
GJŠ	89 421	103 453	186 228
GJB a SPgŠ	7 431	8 593	6 589
SPŠ	166 717	107 632	152 598
SŠGS	289 700	281 646	290 390
SŠT	632 680	553 002	484 064
SŠZe	561 746	-79 488	-108 256

Tab. 25. Hospodářský výsledek v doplňkové činnosti (v Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Graf 16. Hospodářský výsledek v doplňkové činnosti (v tis. Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

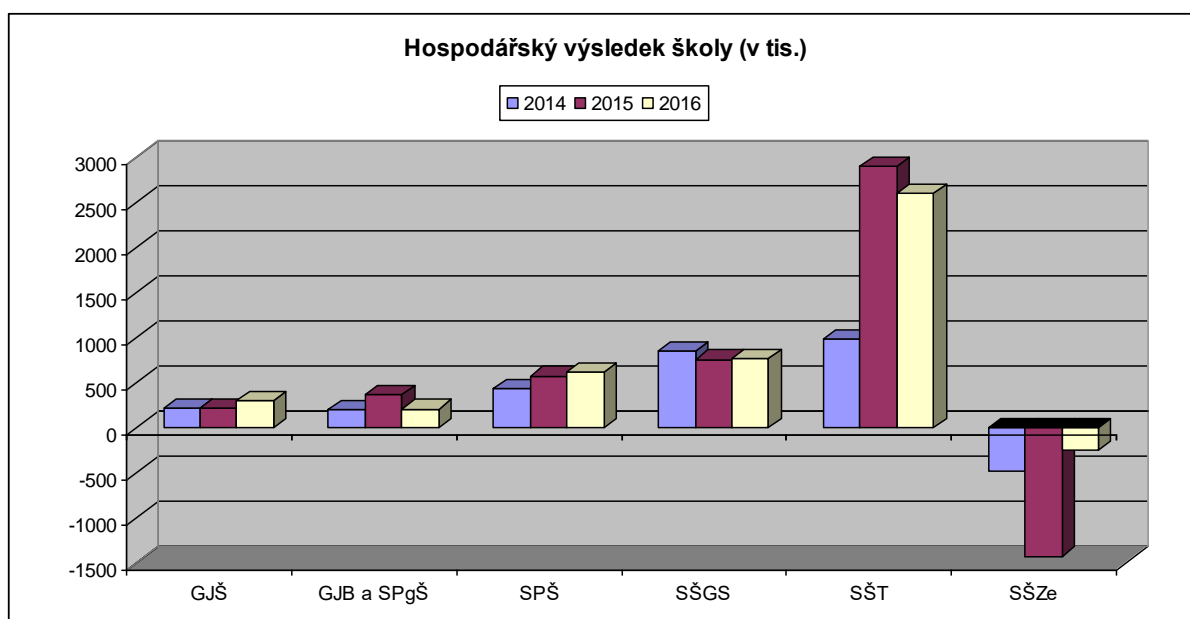
Kategorie č. 9: Hospodářský výsledek školy

Celkový **hospodářský výsledek školy** je tedy rozdíl mezi výnosy a náklady v hlavní i doplňkové činnosti za určité období, kterým je u sledovaných škol kalendářní rok, a který zjistíme z výkazu zisku a ztrát. Cílem škol je dosažení vyrovnaného hospodářského výsledku, ale z tab. 26 a grafu 17 je patrné, že se jim to vždy nedaří. Pokud škola vytváří zisk, může jej použít na tvorbu svých peněžních fondů nebo z něj hradit ztrátu z předcházejících období. Školy se snaží dosáhnout kladného hospodářského výsledku hlavně úsporou provozních prostředků, to znamená, že při nákupu např. kancelářských potřeb, hygienických a čistících potřeb, telekomunikační služeb nebo energií využívají možností centrálních nákupů, které ve většině případů zajišťuje kraj jako zřizovatel. U SŠZe vidíme, že se škole daří snižovat ztrátu v hospodářském výsledku a podle informací z návštěvy školy by měl být hospodářský výsledek v roce 2017 ziskový.

	2014	2015	2016
GJŠ	216 065	216 820	299 568
GJB a SPgŠ	203 626	363 185	207 250
SPŠ	437 650	573 558	617 961
SŠGS	844 596	755 703	764 447
SŠT	978 615	2 896 411	2 599 746
SŠZe	-475 973	-1 423 038	-247 211

Tab. 26. Hospodářský výsledek školy (v Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

Graf 17. Hospodářský výsledek školy (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

6.2 Rozhovory s řediteli škol

Finanční prostředky plynoucí školám ze státního rozpočtu a od zřizovatele jsou jistým příjmem, který vyplývá ze zápisu školy do rejstříku škol a školských zařízení. Tyto prostředky jsou však často nedostačující a školy hledají další zdroje finančních prostředků. V teoretické části diplomové práce již byly tyto fundraisingové zdroje popsány a v praktické části bude cílem analyzovat jejich využívání při financování škol. V této podkapitole budou interpretovány odpovědi ředitelů (ředitelek) z uskutečněných rozhovorů výzkumného šetření týkající se jejich pohledu na danou problematiku. Výsledkem by měly být odpovědi na výzkumné otázky č. 1, 2 a 6. Rozhovory probíhaly na základě dané struktury otázek s volnou formou odpovědi. Ředitelé a ředitelky budou označeni jako respondenti.

1) Je množství finančních prostředků přidělených pro Vaši školu dostačující?

Dle mého názoru není překvapením, že na tuto otázku odpověděli všichni dotázaní respondenti stejně. A to tak, že financování škol není rozhodně dostačující. Byl zmíněn hlavně nedostatek prostředků na provoz škol, a to hlavně u škol s rozsáhlým areálem. Šetřením bylo zjištěno, že školy sídlí v historických budovách a jejich údržba je tak v mnoha ohledech náročnější. Rozsáhlou rekonstrukcí prošla pouze GJB a SPgŠ v roce 2017 (dokončena v únoru 2018) a v současnosti probíhá výměna oken na GJŠ. Oslovení respondenti zmiňovali, že se neustále zvyšují ceny energií a náklady na služby, které ubírají školám nejvíce prostředků z příspěvků na provoz.

2) Realizuje Vaše škola doplňkovou činnost? Jakou?

I na tuto otázku byla celkem jednoznačná odpověď. Školy jsou zřizovány jako příspěvkové organizace stejným zřizovatelem na základě zřizovací listiny a součástí zřizovací listiny každé školy je vymezení i doplňkové činnosti školy. Doplňková činnost je však omezena a vychází ze specifických možností školy. Záleží na velikosti školy nebo areálu školy, na zaměření školy, na tom, zda škola vlastní jídelnu nebo domov mládeže, prostory k pronájmu... Z výzkumu vyplynulo, že školy ve výzkumném šetření pronajímají nějaké prostory, ať už nebytové k dlouhodobému nebo krátkodobému pronájmu, nebo učebny a prostory školy k pořádání školení a kurzů. Všechny školy využívají k pronájmu také tělocvičnu, kromě SPŠ, která měla stavbu tělocvičny dokončit koncem roku 2017. Školy, které mají k dispozici školní jídelnu (SŠGS, SŠT a SŠZe) a domov mládeže (SŠT a SŠZe) získávají finance za stravování a ubytování pro cizí zájemce. Některé školy sami provozují lektorskou činnost, pořádají

vzdělávací kurzy, přípravné kurzy k přijímacím zkouškám nebo nabízí profesní kvalifikace a licence. SŠZe, která má k dispozici rozsáhlý areál školy se zázemím pro jezdecký oddíl, realizuje doplňkovou činnost také formou pronájmu garáží, zahrádek, cvičné plochy pro autoškolu nebo v souvislosti s jezdeckým oddílem formou ustájení koní.

3) Podává škola žádosti o granty či dotace z veřejných rozpočtů (obec, kraj, ministerstvo, Evropská unie)? Uveďte jaké konkrétně.

Všechny školy účastníci se výzkumu již mají s žádostmi o dotace zkušenost. Z rozhovorů vyplynulo, že nejvíce školy využívají rozvojové programy MŠMT na zvyšování platů svých pracovníků. Všechny školy využívají dotace vyhlášené městem Přerov a zřizovatelem Olomouckým krajem, ale objem získaných prostředků není takový jako z dotačních programů vyhlášených Evropskými fondy. Cílem těchto programů je získání prostředků na zvyšování kvality výuky formou pořizování učebních pomůcek, výukových materiálů, vzdělávacích kurzů, nebo na mezinárodní mobilitu žáků a učitelů s cílem rozvíjet jejich jazykové znalosti a pracovní zkušenosti. Školy z těchto evropských fondů získávají milionové částky na svůj rozvoj.

4) Využívá škola finanční prostředky z nadací a nadačních fondů? Z jakých?

Školy (GJŠ, GJBa SPgŠ, SPŠ, SŠZe) využívají pouze vlastních nadačních fondů nebo sdružení existujících při škole. Prostředky těchto nadačních fondů a sdružení jdou na úhradu exkurzí, výletů, sportovních akcí, jízdného na soutěže, zahraničních studijních pobytů, ale také na pořízení sportovních potřeb, na odměny pro žáky za umístění v soutěžích, maturitním ročníkům na úhradu nákladů spojených s maturitními zkouškami, s pořádáním maturitních plesů atd. Prostředků z nadačních fondů firem nebo velkých organizací nevyužívá žádná oslovená škola.

5) Zabývá se Vaše škola i jinými formami fundraisingu? Jakými?

Nejčastěji byla zmiňována spolupráce s firmami, partnery školy, kteří školám zajišťují praktickou výuku pro žáky, ale také pro žáky pořádají různé exkurze, projektové dny nebo vypisují motivační programy. Také přispívají formou finanční hotovosti nebo materiálovým vybavením a v neposlední řadě mohou být potencionálními zaměstnavateli budoucích absolventů. Z výzkumného šetření vyplývá, že u gymnázií je forma sponzoringu jiná než u středních odborných škol. U gymnázií se sponzoři rekrutují z řad bývalých absolventů, rodičů žáků nebo jde o významné firmy a podnikatele z regionu, kteří rádi spojí své jméno

s prestižní školou. U středních odborných škol je sponzoring na bázi partnerství v oboru firem, podnikatelů a zaměření škol a je v mnoha směrech spojen s praktickou výukou žáků. Příspěvky od individuálních dárců získávají školy jen v minimální míře, drobní dárci a podnikatelé spíše přispívají do nadačních fondů škol nebo podporují SRPŠ.

6) Jaký konkrétní pracovník se získáváním finančních prostředků nejvíce zabývá?

V některých školách se zabývá projekty pouze ředitel, v některých školách přichází s podněty na projekty zástupci předmětových komisí nebo úseků školy. Na administraci a realizaci se pak podílí delegovaní pracovníci. Nezbytná je samozřejmě práce ekonoma školy nebo účetní, kteří pak prostředky získané z dotací musí zaúčtovat v účetnictví školy a po skončení projektu tento vyúčtovat a vrátit případné nevyčerpané prostředky. Většina škol si projekty zpracovává a administruje sama, externím firmám svěřuje pouze rozsáhlé investiční akce, tzv. tvrdé projekty. Je logické, že ve všech školách zastřešuje podávání dotačních programů ředitel školy.

7) Má škola s tímto typem financování pozitivní nebo negativní zkušenosti?

Z výsledků vyplynulo, že více méně mají všechny školy s fundraisingem nějaké zkušenosti. Školy využívají primárně rozvojových programů MŠMT, které se týkají zvyšování platů jejich pracovníků. Další získávání prostředků už závisí na konkrétní škole. Tam, kde má škola již bohaté zkušenosti s projektovou činností a má již vytvořený tým, jenž se na této činnosti podílí, bere tento způsob získávání prostředků jako rutinu. S oslovováním sponzorů z řad firem a podnikatelů nemají školy tak dobré zkušenosti, ale také se stává, že se školám velké firmy sami nabízejí. Školy těmto firmám mohou jako protihodnotu nabídnout reklamu firmy nebo budoucí pracovní sílu z řad absolventů školy. Každopádně jsou prostředky získané fundraisingem nezanedbatelným zdrojem financí a školy s nimi nahrazují chybějící prostředky od státu.

8) Bude škola i nadále využívat tyto zdroje?

Z šetření je patrné, že fundraisingové zdroje představují pro školy opravdu velký zdroj finančních prostředků, z nichž bylo pořízeno, vybaveno nebo zajištěno mnoho aktivit školy a školy si tak díky nim udržují určitou kvalitu. Podle respondentů je takovéto získávání prostředků obtěžující, protože je vždycky prací navíc. Pracovníci, kteří se např. projekty zabývají, chtějí za svou práci zapláceno a tím se zase snižují prostředky z projektů získané. Školy odhadují, že až polovina takto získaných prostředků jde na administraci projektů.

V případě, že školy budou mít i v následujícím období nedostatek prostředků pro svůj provoz a další rozvoj, budou i nadále využívat dostupné fundraisingové zdroje.

9) Co vy osobně očekáváte od nové reformy financování regionálního školství?

Při odpovědích na tuto otázku měla většina respondentů ve tváři úsměv. Všichni by samozřejmě byli rádi, kdyby školy dostávaly dostačující množství prostředků nejen na provoz školy, ale také na aktivity školy, vybavení školy a platy pracovníků, ale většina se k tomuto tématu stavěla skepticky. I když už byla novela školského zákona ohledně financování schválena a financování by podle ní mělo fungovat od ledna 2019, většina respondentů tomu nevěří. A každopádně očekávají s jejím zavedením určité problémy vyplývající z toho, že polovina školního roku se bude financovat ještě podle starého modelu a od ledna 2019 by se mělo financovat podle nového.

7 Závěrečné vyhodnocení výzkumného šetření a diskuze výsledků

Po interpretaci zjištěných údajů během výzkumného šetření můžeme přejít k závěrečnému zhodnocení a diskuzi. Výzkumným šetřením bychom si měli odpovědět na hlavní výzkumné otázky k tématu financování školství (podkapitola 5.2), na které byly odpovědi získány analýzou dokumentace hospodaření školy (otázky č. 3, 4, 5) a doplněny informacemi z rozhovorů s řediteli a ředitelkami škol (otázky č. 1, 2, 6).

1) Jaké má škola s využíváním fundraisingu zkušenosti?

Jak vyplynulo z výzkumného šetření, mají všechny školy zkušenosti s využíváním fundraisingu. Ne všechny školy se ovšem k takovému získávání prostředků staví kladně. Hodně závisí na zkušenostech, na ochotě a ve velké míře i na osobě ředitele (ředitelky). Jsou ředitelé (ředitelky), kteří mají manažerské schopnosti a nedělá jim problém oslovovat a jednat se sponzory, podávat žádosti o granty nebo prezentovat školu na veřejnosti. Protože respondenty výzkumného šetření byli 4 ředitelé i 2 ředitelky škol, není jednoznačné tvrdit, že by ženy jako ředitelky tyto schopnosti měly v menší míře než muži. Na základě šetření bychom mohli konstatovat, že ochota ředitelů a ředitelek s využíváním fundraisingových metod **souvisí také s jejich věkem a dobou ve funkci ředitele (ředitelky)**. Mladší ředitelé a ředitelky jsou více nakloněni moderním postupům a metodám, lépe zvládají práci na počítači, jsou ochotni učit se novým věcem a věnovat se například i projektům. Naopak starší ředitelé, často důchodového věku a dlouhodobě ve funkci, již tzv. „stagnují“, nechtějí si přidělovat starosti, nechtějí se pouštět do projektů nebo řešit problémy s tím související. Protože sama pracuji na jedné ze sledovaných škol, na které je ředitel ve funkci teprve rok a půl, mohu tuto skutečnost pro porovnání uvést jako osobní příklad. Předchozí ředitel byl výborný pedagog, zajímal se o fungování školy z hlediska pedagogického procesu, z hlediska personálních vztahů a celkového klimatu školy. Bohužel byl v důchodovém věku, ve funkci ředitele 24 let a se získáváním prostředků pro školu z jiných zdrojů, kromě doplňkové činnosti, se nezabýval. Neměl zájem, chuť a možná ani schopnosti. Současný ředitel je bývalý politik, před několika lety i učitel, a s podáváním projektů a žádostí má bohaté zkušenosti, které ve své funkci také uplatňuje. Pod jeho vedením škola v současnosti získává velký objem prostředků právě z projektové činnosti, tím pádem se investuje do rozvoje školy a prezentace školy na veřejnosti.

2) Jaké fundraisingové zdroje škola nejčastěji využívá?

Všechny školy účastníci se výzkumného šetření mají ve zřizovacích listinách svých škol vymezenou **doplňkovou činnost**, z čehož vyplývá, že minimálně z této činnosti mají školy s fundraisingem zkušenost. Můžeme říci, že doplňková činnost je nejvyužívanějším a také nejdostupnějším způsobem získávání finančních prostředků z jiných zdrojů než z veřejných rozpočtů. Školy nejčastěji využívají k doplňkové činnosti pronájmy svých nebytových prostor (tělocvična, učebny, byty), svá školská zařízení (jídelna, domov mládeže), prodej svých výrobků (výpěstky ze školního zahradnictví, produktivní činnost), prodej služeb (autoškola, ustájení koní). Jak bylo zjištěno, výši příjmů z doplňkové činnosti může škola ve většině případů dopředu předvídat. Pokud má například výnosy pouze z pronájmů, které jsou každý rok stejné, může při přípravě rozpočtu vycházet z předpokládaného počtu smluv o pronájmu. Podle objemu získaných prostředků jsou nejrozšířenější **dotační a grantové projekty**. Prostředky z těchto projektů školy získávají z Evropských fondů, z MŠMT, od zřizovatele, od města nebo od jiných poskytovatelů, jako jsou třeba státní fondy. Prostředky, ať už finanční nebo materiálové, získávají školy také od sponzorů. Ti jsou nejčastěji z řad místních a regionálních firem (Meopta, Kazeto, Zubr, Metso), drobných podnikatelů, individuálních dárců nebo rodičů žáků či bývalých absolventů. Partnery škol jsou firmy, které mohou školám nabídnout spolupráci v rámci praxe žáků, materiálové vybavení, pro žáky motivační programy a absolventům škol i budoucí zaměstnání. Oblast podnikání spolupracujících firem tak většinou souvisí s oborovým zaměřením škol. SŠT jako polytechnická škola s širokou nabídkou učebních oborů využívá spolupráce se stavebními a strojírenskými firmami, SŠGS s místními hotely a SŠZe se zemědělskými podniky v okolí.

3) Jaké množství finančních prostředků škola z těchto zdrojů získá?

Podle údajů zjištěných analýzou dat můžeme konstatovat, že školy svými fundraisingovými aktivitami výrazně přispěly do rozpočtů svých škol. Polovina škol (GJB a SPgŠ, SPŠ, SŠGS) přitom dokonce ve sledovaném období 2014 – 2016 získala z fundraisingových zdrojů více finančních prostředků než z příspěvků na provoz od zřizovatele. Zjištěné údaje byly pro přehlednost zavedeny do tab. 27, která nám dává přehled o tom, jaké množství prostředků obdržely školy z MŠMT (přímé náklady na vzdělávání), z OK (příspěvek na provoz) a z fundraisingových zdrojů (dotační programy, nadační fondy, sponzoři doplňková činnost).

	Přímé výdaje na vzdělávání	Příspěvek na provoz	Fundraising. zdroje
GJŠ	92 340 494	15 071 760	9 707 558
GJB a SPgŠ	107 825 400	12 097 000	18 808 090
SPŠ	47 839 000	6 208 000	9 275 022
SŠGS	74 562 391	13 738 000	18 398 212
SŠT	94 003 459	26 343 553	20 997 209
SŠZe	49 243 863	20 669 023	2 456 218

Tab. 27. Množství získaných finančních prostředků (v Kč)
Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

4) Jaké jsou rozdíly v příjmech jednotlivých škol z fundraisingových zdrojů?

Jak už jsem uvedla dříve, záleží při využívání doplňkových zdrojů (fundraisingových) financování na mnoha faktorech. Na prvním místě je určitě ochota škol (záleží na řediteli školy) zapojit se do fundraisingu, důležité jsou schopnosti, dovednosti a zkušenosti konkrétních pracovníků zabývajících se fundraisingem, možnosti školy (prostory, velikost školy, vymezení doplňkové činnosti ve zřizovací listině), zaměření školy (všeobecné, odborné) a dostatečná nabídka fundraisingových zdrojů. V dnešní době má každá škola možnost si vybrat, zda se bude dále rozvíjet (vlastní aktivita) nebo stagnovat (pasivita). Tab. 28 ukazuje, z jakých zdrojů a v jakém množství školy získaly prostředky ve sledovaném období 2014 – 2016. Údaje o prostředcích od sponzorů mohou být zkreslené, protože většina škol nebyla ochotna tyto údaje poskytnout. Dotace z MŠMT čerpaly všechny školy v maximální možné míře. Dotace z OK se pohybují v menších částkách, pouze školy (SŠT, SŠZe), které čerpaly dotaci na investiční akci, se pohybují až kolem milionu Kč. Z tabulky je patrné, že prostředky z Evropských fondů využívaly nejméně SŠT a SŠZe. Porovnáním bylo zjištěno, že výnosy z doplňkové činnosti jsou naopak nejmenší u gymnázií, které nemohou využívat odborností jako střední odborné školy a SPŠ, a doplňková činnost je u nich omezena pouze na pronájmy nebo vzdělávací činnost. Z výsledků šetření však jednoznačně vyplývá, že největší objem finančních prostředků z fundraisingových zdrojů školy získávají z dotací Evropských fondů.

	Dotace MŠMT	Dotace OK	Dotace EU	Dotace Přerov	Dotace ostatní	Nadační fondy	Sponzoři	Doplňková činnost	Celkem
GJŠ	1 025	293	6 786	14	0	1 236	0	353	9 708
GJB a SPgš	2 559	64	14 494	0	0	823	116	751	18 808
SPŠ	1 450	43	6 476	18	0	86	0	1 202	9 275
SŠGS	1 710	11	15 141	33	0	0	0	1 503	18 398
SŠT	1 878	1 382	855	21	12 057	0	0	4 805	20 997
SŠZe	1 241	787	33	59	2 465	0	392	-2 520	2 456

Tab. 28. Celkové příjmy z fundraisingových zdrojů (v tis. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě interních dokumentů

5) Jaké jsou celkové příjmy a výdaje jednotlivých škol?

Z důvodu, že jednotlivé školy jsou různě velké a s jiným počtem žáků, jsou srovnávány pouze jejich hospodářské výsledky. Podrobněji je hospodaření škol analyzováno podle stanovených kategorií v podkapitole 6.1. Školy jako příspěvkové organizace by měly hospodařit s vyrovnaným rozpočtem, to znamená, že náklady by se měly rovnat výdajům. Pokud je hospodářský výsledek kladný, jedná se o zisk, pokud záporný, jedná se o ztrátu. Školy hospodaří ve své hlavní činnosti, a to ze služeb, které poskytují žákům a zaměstnancům (stravování, ubytování), a v doplňkové činnosti, jež je vymezena ve zřizovací listině školy. Všechny školy ve sledovaném období měly kladný hospodářský výsledek, který byl po celé tříleté období přibližně stejný, pouze u SŠT došlo k výraznému zisku a SŠZe byla ve sledovaném období naopak ve výrazné ztrátě. U SŠT byla v roce 2015 provedena rozsáhlá investiční akce na domově mládeže, která zapříčinila zvýšení nákladů v hlavní činnosti z důvodu zvýšení odpisů dlouhodobého majetku a úroků z úvěrů, který byl na tuto akci čerpán. Podle ředitele SŠZe byla ztráta školy v hospodaření ještě v období, ve kterém nebyl ve funkci ředitele, a v současné době se už škola pohybuje v zisku. Na záporný hospodářský výsledek školy měla vliv ztráta významného příjmu v doplňkové činnosti, kdy škola ztratila příjem dotace SZIF za platby za cukr, a trvale neřešitelná situace ve školní jídelně. Vzhledem k malému počtu strážníků má škola stanovený normativně jiný počet pracovníků v jídelně než je potřeba na zajištění celodenní stravy pro žáky ubytované na domově mládeže. Škole tak každoročně chybí asi 250 tis. Kč. Další příčinou je zabezpečení školní farmy, školního zahradnictví a drobného chovu, kde kvůli živým zvířatům musí být zajištěn provoz i o víkendech a svátcích, a mzdové náklady se tím výrazně zvyšují.

6) S jakými představami školy očekávají novou reformu financování?

Jak už jsem psala dříve, nejsou někteří respondenti nadšeni z toho, že musí sami získávat prostředky k tomu, aby si jako škola zajistili určitou úroveň kvality školy. Tato skutečnost podle jejich odpovědí, vyplývá ze současného způsobu rozdělování finančních prostředků. Jako primární vidí většina respondentů výchovnou a vzdělávací funkci školy s tím, že za financování by měl odpovídat stát a ten by měl školám poskytovat dostatečné množství prostředků pro jejich fungování na místo mnoha rozvojových a dotačních programů. V dnešní době je pro školy těžké sehnat i kvalitní učitele, hlavně na odborných školách, kde jsou potřeba odborníci z praxe. Do školství se kvalitní učitelé nehrnou, protože nejsou dostatečně ohodnoceni, což souvisí s dosavadním způsobem financování, kdy školy přijímají i žáky, kteří o studium nemají zájem, kvalita výuky se snižuje, ale škola má na žáka přidělené finance. Oslovení respondenti reagovali na očekávanou reformu spíše chladně, protože o potřebě reformy financování se mluví už několik let, tato byla neustále odkládána a nyní, když už je schválena a má vstoupit v účinnost, hledají se zase další argumenty, jak ji odložit.

Diskuze výsledků

Je důležité si uvědomit, že každá škola je specifická, ať už svými potřebami nebo nároky, a nelze jednoznačně konstatovat, zda škola má nebo nemá zájem získávat i jiné zdroje financování mimo příspěvků náležejících školám z veřejných rozpočtů. Jak už bylo několikrát uvedeno, je tato skutečnost ovlivněna mnoha faktory, a jak vyplývá z výsledků šetření, využívají školy fundraisingových zdrojů podle svých možností.

Při srovnání s podobným výzkumem o využívání fundraisingových zdrojů na základních školách bylo zjištěno, že také základní školy využívají u fundraisingu nejvíce doplňkovou činnost (pronájem, stravování cizích strávníků, školné ve školní družině) a nejvíce prostředků získají prostřednictvím dotací z Evropských fondů (projekt „EU peníze školám“ z OP VK). Ze srovnávané práce zároveň vyplývá, že zdroje doplňkové činnosti u základních škol se nepatrně liší od středních škol, což souvisí například s nabídkou školských služeb (ZŠ – školní družina, klub, SŠ – domov mládeže) nebo odborným zaměřením středních škol. Každopádně doplňková činnost je u ZŠ i SŠ považována za organizačně nenáročnou a přináší relativně stálé příjmy. (Tenglerová, 2013)

Jednou z možností, která může školám také pomoci v oblasti fundraisingu, je zveřejňování výroční zprávy školy. Ve výroční zprávě je představena činnost školy, ať už se jedná o hospodaření školy, projektovou činnost, spolupráci s partnery školy a veškeré aktivity školy, které mohou školu posunout blíže k případným sponzorům z řad firem a veřejnosti.

Závěr

Hlavním cílem diplomové práce bylo definovat možné zdroje financování středních škol a analyzovat jejich konkrétní využití. Tento cíl byl splněn jak v teoretické, tak následně v praktické části práce. Dílčími cíli pak bylo zjistit, zda a jaké konkrétní zdroje financování školy nejvíce využívají, v jakém množství a porovnat příjmy z těchto zdrojů u jednotlivých škol. Tyto dílčí cíle byly podrobně zpracovány v praktické části práce v kapitole 6 a vyhodnoceny v kapitole 7. Výsledkem diplomové práce je tak zjištění, že střední školy vybrané pro výzkumné šetření, významně využívají fundraisingové zdroje jako doplněk k příjmům ze státního rozpočtu, a to na základě svých materiálních, technických a hlavně personálních možností. Výsledky nemusí být zobecněním pro všechny střední školy, protože vliv na možnost využívat fundraisingové metody má i zřizovatel školy, ale práce může školám posloužit jak pro inspiraci, tak jako zhodnocení jejich dosavadních fundraisingových aktivit.

Školská tradice v Přerově je velmi bohatá. Na město s 44 tisíci obyvatel jsou zde zastoupeny všechny druhy středních škol a nabídka oborů je velmi široká, přes humanitní, ekonomické, technické i zemědělské zaměření. I když mají školy jako příspěvkové organizace jistotu ve finanční podpoře od státu a svého zřizovatele, množství takto přidělených finančních prostředků je pro ně nedostačující a školy sami hledají další zdroje svého financování. Jak bylo popsáno v teoretické části, mají v současné době širokou nabídku možností, kde tyto prostředky najít. Získávání a využívání doplňkových zdrojů financování určitě není snadné pro všechny školy. Často není překážkou jen nedostatečné ekonomické vzdělání odpovědných pracovníků, náročná administrativa, ale také nedostatek vhodných a ochotných pracovníků, kteří tyto činnosti budou realizovat. Nakloněn tomu způsobu získávání prostředků musí být samozřejmě ředitel školy.

Dle zkušeností ředitelů, ale i ostatních pracovníků, se kterými jsem během návštěv škol mluvila, nebýt projektů a dotací, školy by neměly dostatek financí na svůj další rozvoj. Nejen na investice do budov, oprav, modernizace zařízení škol, ale také pro učitele, jako motivaci k jejich další práci. Budovy sledovaných škol byly postaveny již v minulém nebo předminulém století, takže jejich vnitřní uspořádání a vybavení často nevyhovuje současným požadavkům. Například elektroinstalace v těchto budovách není uzpůsobena k zavádění nových digitálních technologií a celkově je nedostačující. Rekonstrukce těchto budov je tak často ještě nákladnější, protože se jedná o historické budovy, takže bez pomoci zřizovatele

nebo dotací to nejde. Pokud se však nebude do těchto budov investovat, budou se neustále zvyšovat náklady za energie, které z tohoto stavu vyplývají (stará okna, kterými táhne, atd.).

A jak jsem se přesvědčila i z výsledků výzkumného šetření, které jsou interpretovány v této práci, nezanedbatelné částky získávají školy hlavně z dotací Evropských fondů. Získávání prostředků tímto způsobem je náročný proces a často s nejistým výsledkem. Bývá spojen s nevyhnutelnou byrokracií, která začíná podáním žádosti a končí závěrečným vyúčtováním a podáním závěrečné zprávy. Tím to však pro školy nekončí, protože u některých projektů nastává doba udržitelnosti, kdy se musí udržovat výsledky projektu funkční i bez přidělené dotace, a to je již v kompetenci školy.

České školství se v současnosti upíná k chystané reformě financování regionálního školství, která by měla zavést nový systém přerozdělování prostředků ze státního rozpočtu. Tento systém by měl zrušit „honění“ za žáky, měl by zohledňovat specifika školy a hlavně by měl navrátit kvalitu do vzdělávání. Regionální školství je součástí vzdělávací politiky státu, proto je financování škol ovlivněno také politickou situací. Co slíbí jedna vláda, nemusí následující vláda akceptovat a to platí i pro novou reformu financování. Jak už bylo uvedeno v teoretické části práce v podkapitole 4.2, byl původní odhad nákladů na spuštění poloviční, než se ukazuje nyní, ale tyto prostředky nebyly zahrnuty do střednědobých výdajových rámců státního rozpočtu, takže v současnosti by se reformu nepodařilo rozpočtově pokrýt. Můžeme tedy pouze odhadovat, jak nakonec vše dopadne...

Byla jsem velmi příjemně překvapená z přístupu všech ředitelů a ředitelky účastnících se výzkumného šetření. Všichni ochotně odpovídali na pokládané otázky a připravili i potřebné dokumenty k analýze. Možná byli rádi, že si mohli „ulevit“ od toho, co je ohledně financování nejvíce trápí. Závěrem bych popřála ředitelům všech škol, aby měli větší svobodu v rozhodování o tom, na co vynakládat finance, a hlavně, aby se nemuseli zabývat neustálým hledáním dalších zdrojů financování a mohli se věnovat svému poslání – výchově a vzdělávání.

Seznam použitých zkratek

atd. – a tak dále

a kol. – a kolektiv

č. – číslo

DZS – Dům zahraniční spolupráce

EU – Evropská unie

ESF – Evropský sociální fond

ESIF – Evropské strukturální a investiční fondy

FKSP – Fond kulturních a sociálních potřeb

GJB a SPgŠ – Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogická škola

GJŠ – Gymnázium Jakuba Škody

GYM - gymnázium

HDP – hrubý domácí produkt

IROP – Integrovaný regionální operační program

KAP – Krajský akční plán

Kč - koruna česká

KÚ – krajský úřad

KZÚV – krajské zařízení ústavní výchovy

MP – mzdové prostředky

MŠ – mateřská škola

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

např. - například

NIV – neinvestiční výdaje

NÚV – Národní ústav pro vzdělávání

ONIV – ostatní neinvestiční výdaje

OK – Olomoucký kraj

OON – ostatní osobní náklady

OP VK – Operační program vzdělávání pro konkurenceschopnost

OP VVV – Operační program výzkum, vývoj a vzdělávání

PO – příspěvková organizace

PZ – počet zaměstnanců

Rgš – regionální školství

s. - strana

Sb. - Sbíрка

SOŠ – střední odborná škola

SOU – střední odborné učiliště

SpŠ – Střední průmyslová škola

SRPŠ – Sdružení rodičů a přátel školy

SŠ – střední škola

SŠGS – Střední škola gastronomie a služeb

SŠT – Střední škola technická

SŠZe – Střední škola zemědělská

SZIF – Státní zemědělský intervenční fond

Tab. – tabulka

tzv. – tak zvaný

VOŠ – vyšší odborná škola

v tis. – v tisících

v mil. – v milionech

ZŠ – základní škola

Seznam použité literatury a zdrojů

Literatura:

BERGEROVÁ, Marcela. *Fundraising pro školy*. Praha: Spiralis, 2011. ISBN 978-80-903015-8-0.

GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Překlad Vladimír Jůva. Brno: Paido, 2000. ISBN 80-85931-79-6.

HALTOFOVÁ, P. *Finance neziskového sektoru*. 1. vyd. Opava: Slezská univerzita, 2011. ISBN 978-80-7248-726-4.

HAMERNÍKOVÁ, Bojka. *Veřejné finance – vybrané problémy*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN 978-80-7552-577-2.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 4. přepr. a rozš. vyd. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-0982-9.

KANTOROVÁ, Jana. Klima školy. In *Řízení školy: 2009*. Praha: ASPI, 2009. ISBN 978-80-7357-413-0.

KLEŇHOVÁ, Michaela. Struktura vzdělávacího systému ČR v mezinárodním srovnání. In *Vzdělávací politika České republiky v globálním kontextu*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2006. ISBN 80-246-1261-5.

KUCHAŘ, Filip. Jako kočka a pes – otevřeně o vztazích zřizovatele a ředitele při řízení školské politiky. In *Školská politika, finance a leadership v ředitelské praxi*. Praha: RAABE, 2014. ISBN 978-80-7496-168-7.

LHOTKOVÁ, Irena, TROJAN, Václav, KITZBERGER, Jindřich. *Kompetence řídicích pracovníků ve školství*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-899-2.

MADEROVÁ VOLTNEROVÁ, Karla. *Vztahy mezi zřizovatelem a příspěvkovou organizací ÚSC*. 2. aktual.vyd. Olomouc: ANAG, 2011. ISBN 978-80-7263-664-8.

NAHODIL, František et al. *Veřejná správa a financování veřejného sektoru*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-536-4.

OCHRANA, František, PAVEL, Jan, VÍTEK, Leoš. *Veřejný sektor a veřejné finance: financování nepodnikatelských a podnikatelských aktivit*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010. ISBN 978-80-247-3228-2.

PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejná správa a finance*. 3. aktual. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.

PEKOVÁ, Jitka, PILNÝ, Jaroslav, JETMAR, Marek. *Veřejný sektor – řízení a financování*, 1. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012. ISBN 978-80-7357-936-4.

TROJAN, Václav. *Nebezpečná pozice – ředitel školy v České republice*. In: *Školská politika, finance a leadership v ředitelské praxi*. Praha: RAABE, 2014. ISBN 978-80-7496-168-7.

VRABKOVÁ, Iveta et al. *Příspěvkové organizace: postavení, úkoly a technická efektivnost*. 1. vyd. Ostrava: VŠB TU, 2017. ISBN 978-80-248-4028-4.

Právní předpisy:

ČESKO. Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ze dne 16. 12. 1992 (Listina základních práv a svobod). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1993, částka 1, s. 17-23. ISSN 1211-1244. Dostupné z: < <http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>

ČESKO. Zákon č. 3/2002 Sb. ze dne 27. 11. 2001 o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (o církvích a náboženských společnostech). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2002, částka 2, s. 83-95. ISSN 1211-1244. Dostupné z: < <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2002-3>

ČESKO. Zákon č. 111/1998 Sb. ze dne 22. 4. 1998 o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1998, částka 39, s. 5388-5419. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-c-111-1998-sb-o-vysokych-skolach>

ČESKO. Zákon č. 250/2000 Sb. ze dne 7. 7. 2000 o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2000, částka 73, s. 3557-3567. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-250>

ČESKO. Zákon č. 306/1999 Sb. ze dne 18. 11. 1999 o poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1999, částka 100, s. 6569-6572. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-306>

ČESKO. Vyhláška č. 364/2005 Sb. ze dne 6. 9. 2005 o vedení dokumentace škol a školských zařízení a školní matriky a o předávání údajů z dokumentace škola školských zařízení a ze školní matriky (o dokumentaci škol a školských zařízení). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2005, částka 125, s. 6184-6198. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-364>

ČESKO. Vyhláška č. 492/2005 Sb. ze dne 8. 12. 2005 o krajských normativech. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2005, částka 170, s. 8983-8988. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2005-492>

ČESKO. Zákon č. 561/2004 Sb. ze dne 24. 9. 2004 o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon). In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 190, s. 10262-10324. ISSN 1211-1244. Dostupné z: <<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-1-9-2017-do-31-8-2018>

ČESKO. Zákon č. 563/2004 Sb. ze dne 24. 9. 2004 o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 190, s. 10333-10345.

ISSN 1211-1244. Dostupné z: < <http://www.msmt.cz/dokumenty-3/zakon-o-pedagogickych-pracovnicich-1>

Elektronické zdroje:

Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Olomouckého kraje na období 2016 - 2020. *Www.kr-olomoucky.cz* [online]. © KÚ OK 2018a [cit. 2018-01-12]. <https://www.kr-olomoucky.cz/strategie-koncepce-vyrocnizpravy-cl-281.html>

Dotace, granty, příspěvky. *Www.kr-olomoucky.cz* [online]. © KÚ OK 2018b [cit. 2018-01-15]. Dostupné z: < <https://www.kr-olomoucky.cz/dotace-granty-prispevky-cl-15.html>

Erasmus+. *Www.naerasmusplus.cz* [online]. Copyright © 2018 DZS.CZ [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: < <http://www.naerasmusplus.cz/cz/>

Nadace ČEZ. *Www.cez.cz* [online]. Copyright 2018 ČEZ [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: < <https://www.cez.cz/cs/udrzitelny-rozvoj/pomahame/moznosti-financni-podpory/nadace-cez.html>

Nadace Partnerství. *www.nadacepartnerstvi.cz* [online]. Powered by Kentico CMS [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: <http://www.nadacepartnerstvi.cz/Vzdelavani>

Nadace Unipetrol. *www.nadaceunipetrol.cz* [online]. Unipetrol Group 2017 © [cit. 2018-02-22]. Dostupné z: < <http://www.nadaceunipetrol.cz/CS/default.aspx>

Národní projekty. *Www.nuv.cz* [online]. © 2011 - 2018 NÚV [cit. 2018-01-21]. Dostupné z: < <http://www.nuv.cz/projekty>

OP Výzkum, vývoj a vzdělávání období 2014-2020. *Www.msmt.cz* [online]. © 2013 – 2018a MŠMT [cit. 2018-01-31]. Dostupné z: < <http://www.msmt.cz/strukturalni-fondy-1/op-vvv>

Reforma financování regionálního školství. *Www.msmt.cz* [online]. © 2013 – 2018b MŠMT [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: < <http://www.msmt.cz/o-webu-msmt/financovani-regionalniho-skolstvi>

Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky na rok 2014. *Www.msmt.cz* [online]. © 2013 – 2018c MŠMT [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: < <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/republikove-normativy-skol-a-skolskych-zarizeni-zrizovanych-5>

Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky na rok 2017. *Www.msmt.cz* [online]. © 2013 – 2018d MŠMT [cit. 2018-02-01]. Dostupné z: < <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/republikove-normativy-skol-a-skolskych-zarizeni-zrizovanych-8>

Rozvojové programy. *Www.msmt.cz* [online]. © 2013 – 2018e MŠMT [cit. 2018-02-05]. Dostupné z: < <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/ekonomika-skolstvi/rozvojove-programy>

TENGLEROVÁ, Lucie. *Využití fundraisingu při financování základních škol*. Olomouc, 2013. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné také z: < <https://theses.cz/id/3wrxw5/00146378-373402882.pdf>

Veřejné výdaje na školství v běžných cenách, jejich podíl na DPH v letech 2001 až 2016. *Www.msmt.cz* [online]. © 2013 – 2018f MŠMT [cit. 2018-01-28]. Dostupné z: < <http://www.msmt.cz/file/43600?highlightWords=v%C3%BDdaje+%C5%A1kolstv%C3%AD+jednoho+obyvatele>

Zásady řízení příspěvkových organizací zřizovaných Olomouckým krajem. *Www.kr-olomoucky.cz* [online]. © KÚ OK 2018c [cit. 2018-01-31]. Dostupné z: < <https://www.kr-olomoucky.cz/legislativa-metodicka-doporuceni-cl-390.html>

Zpráva o vývoji českého školství od listopadu 1989 (v oblasti regionálního školství). *Www.msmt.cz* [online]. © 2013 – 2018g MŠMT [cit. 2018-02-21]. Dostupné z: < <http://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategicke-a-koncepcni-dokumenty-cerven-2009>

Periodika:

Reforma financování škol se možná bude zavádět postupně. *Týdeník Školství*. Praha: Dictum, 2018a. 26(8). ISSN 0862-9641.

ŠEDIVÁ, Olga, 2018. Rozhodnuto? Odloží se reforma financování školství? *Týdeník Školství*. Praha: Dictum, 2018b. 26(13/14). ISSN 0862-9641.

Ostatní zdroje:

Osobní rozhovor s ředitelem GJŠ. Přerov, 8. 8. 2017.

Osobní rozhovor s ředitelkou GJB a SPgŠ. Přerov, 26. 6. 2017.

Osobní rozhovor s ředitelkou SPŠ. Přerov, 23. 6. 2017.

Osobní rozhovor s ředitelem SŠGS. Přerov, 21. 6. 2017.

Osobní rozhovor s ředitelem SŠT. Přerov, 23. 8. 2017.

Osobní rozhovor s ředitelem SŠZe. Přerov, 28. 8. 2017.

Seznam tabulek a grafů

- Tab. 1. Veřejné výdaje na školství v běžných cenách, jejich podíl na HDP
- Tab. 2. Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky na rok 2014
- Tab. 3. Republikové normativy škol a školských zařízení zřizovaných územními samosprávnými celky na rok 2017
- Tab. 4. Gymnázium Jakuba Škody Přerov
- Tab. 5. Gymnázium Jana Blahoslava a Střední pedagogická škola Přerov
- Tab. 6. Střední průmyslová škola Přerov
- Tab. 7. Střední škola gastronomie a služeb Přerov
- Tab. 8. Střední škola technická Přerov
- Tab. 9. Střední škola zemědělská Přerov
- Tab. 10. Počet žáků
- Tab. 11. Přímé neinvestiční výdaje (v Kč)
- Tab. 12. Rozvojové programy MŠMT (v Kč)
- Tab. 13. Příspěvky na provoz od zřizovatele (v Kč)
- Tab. 14. Dotace na projekty od zřizovatele (v Kč)
- Tab. 15. Dotace z Evropských fondů (v tis. Kč)
- Tab. 16. Dotace z města Přerova (v Kč)
- Tab. 17. Příspěvky z nadačních fondů a nadací (v Kč)
- Tab. 18. Příspěvky od sponzorů a individuálních dárců (v Kč)
- Tab. 19. Příspěvky od sponzorů a individuálních dárců (v Kč)
- Tab. 20. Náklady v hlavní činnosti (v tis. Kč)
- Tab. 21. Výnosy v hlavní činnosti (v tis. Kč)
- Tab. 22. Hospodářský výsledek v hlavní činnosti (v Kč)
- Tab. 23. Náklady v doplňkové činnosti (v Kč)
- Tab. 24. Výnosy v doplňkové činnosti (v Kč)
- Tab. 25. Hospodářský výsledek v doplňkové činnosti (v Kč)
- Tab. 26. Hospodářský výsledek školy (v Kč)
- Tab. 27. Obdržené finanční prostředky (v Kč)
- Tab. 28. Celkové příjmy z fundraisingových zdrojů (v tis. Kč)

- Graf 1. Počet žáků
- Graf 2. Přímé neinvestiční výdaje (v tis. Kč)
- Graf 3. Rozvojové programy MŠMT (v tis. Kč)
- Graf 4. Příspěvky na provoz od zřizovatele (v tis. Kč)
- Graf 5. Dotace na projekty od zřizovatele (v tis. Kč)
- Graf 6. Dotace z Evropských fondů (v tis. Kč)
- Graf 7. Dotace z města Přerova (v tis. Kč)
- Graf 8. Dotace ostatní (v tis. Kč)
- Graf 9. Příspěvky z nadačních fondů a nadací (v tis. Kč)
- Graf 10. Příspěvky od sponzorů a individuálních dárců (v tis. Kč)
- Graf 11. Náklady v hlavní činnosti (v tis. Kč)
- Graf 12. Výnosy v hlavní činnosti (v tis. Kč)
- Graf 13. Hospodářský výsledek v hlavní činnosti (v tis. Kč)
- Graf 14. Náklady v doplňkové činnosti (v tis. Kč)
- Graf 15. Výnosy v doplňkové činnosti (v tis. Kč)
- Graf 16. Hospodářský výsledek v doplňkové činnosti (v tis. Kč)
- Graf 17. Hospodářský výsledek školy (v tis. Kč)

Seznam příloh

Příloha č. 1 – Otázky strukturovaného rozhovoru

Příloha č. 2 – Přepisy rozhovorů

Příloha č. 1 – Strukturovaný rozhovor

- 1) Je množství finančních prostředků přidělených pro Vaši školu dostačující?
- 2) Realizuje Vaše škola doplňkovou činnost? Jakou?
- 3) Podává škola žádosti o granty či dotace z veřejných rozpočtů (obec, kraj, ministerstvo, Evropská unie)? Uveďte jaké konkrétně.
- 4) Využívá škola finanční prostředky z nadací a nadačních fondů? Z jakých?
- 5) Zabývá se Vaše škola i jinými formami fundraisingu? Jakými?
- 6) Jaký konkrétní pracovník se získáváním finančních prostředků nejvíce zabývá?
- 7) Má škola s tímto typem financování pozitivní nebo negativní zkušenosti?
- 8) Bude škola i nadále využívat tyto zdroje?
- 9) Co vy osobně očekáváte od nové reformy financování regionálního školství?

Respondent č. 1

1) Je množství finančních prostředků přidělených pro Vaši školu dostačující?

„Mám za to, že nikdy nebylo, není a nebude. Je to jako s lidmi, pořád budou nespokojení, pořád budou mít málo. Ale teď vážně... S neustálým růstem cen energií, s historickými budovami škol, tím pádem i s jejich údržbou, opravami a se stárnoucím vybavením škol, se zvyšují také nároky na množství finančních prostředků. Současný systém nezohledňuje právě tyto aspekty, které se vzděláváním také souvisí.“ (Přerov, 8. 8. 2017)

2) Realizuje Vaše škola doplňkovou činnost? Jakou?

„Ano, škola realizuje doplňkovou činnost na základě zřizovací listiny a to v oblastech: nákup zboží, půjčování knih, pronájem tělocvičny, pořádání společenských akcí, vydávání neperiodického tisku, školicí činnost v oblasti výpočetní techniky. Nejčastější doplňkovou činností je pronájem učeben pro pořádání školení a kurzů a pronájem tělocvičny. Pořádají se také přípravné kurzy na přijímací zkoušky, z nichž jsou příjmy určeny na odměny pro učitele. Škola nemá vlastní školní jídelnu, proto i v doplňkové činnosti nemá výnosy z prodeje vlastních výrobků. Dříve se také prodávali výrobky žáků, ale kvůli zavedení EET škola od této činnosti již upustila. V porovnání s příjmy z grantů a dotací z veřejných rozpočtů neznamenají příjmy z doplňkové činnosti takovou sumu, ale také ne zanedbatelnou...“ (Přerov, 8. 8. 2017)

3) Podává škola žádosti o granty či dotace z veřejných rozpočtů (obec, kraj, ministerstvo, EU)? Uveďte jaké konkrétně.

„Škola se pravidelně zapojuje do projektů, ať už přes Evropské fondy nebo vyhlášených MŠMT a Olomouckým krajem. Z projektů financovaných Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky už škola realizovala projekty „EU – peníze školám“, „eProjekt – mezipředmětové vztahy v projektové výuce“, „Matematika pro všechny“, „Matematika Plus – Podpora matematického vzdělávání žáků středních škol Olomouckého kraje“, „Výzva č. 56“. Tyto projekty byly již realizovány v letech 2011 – 2015 z operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost a škola je realizovala buď sama, nebo byla partnerem. U projektu „Matematika pro všechny“ byla partnerem Univerzita Palackého v Olomouci. V současnosti škola realizuje projekt „Vybudování učebny polytechnického vzdělávání“ přes Integrovaný regionální operační program (IROP). Cílem projektů je především zvyšování kvality ve vzdělávání, zlepšování podmínek pro výuku, ale také třeba

zajištění bezbariérovosti školy. Tím, že škola spolupracuje se školami v zahraničí, zapojuje se i do mezinárodních projektů přes Erasmus+, jejichž posláním je hlavně prohlubování jazykových znalostí nejen studentů, ale i pedagogů. Škola realizovala „Jazykový kurz ve Španělsku“ a „Matematický duel Plus 2015-17“, kde je dokonce partnerem s finanční účastí Univerzity v Grazu v Rakousku. Dotace na podporu talentovaných studentů poskytuje náš zřizovatel Olomoucký kraj. Z rozpočtu ministerstva jsme obdrželi finanční prostředky také na zvýšení platů pedagogických pracovníků a na zvýšení platů nepedagogických pracovníků nebo na podporu pedagogů připravující úspěšné studenty na soutěže. Grantové programy vypisuje každoročně také město Přerov, takže škola toho využívá hlavně na pořádání kulturních a sportovních akcí.“ (Přerov, 8. 8. 2017)

4) Využívá škola finanční prostředky z nadací a nadačních fondů? Z jakých?

„Při škole jsou zřízeny Nadační fond Jakuba Škody a spolek Sdružení přátel Gymnázia Přerov, které významně pomáhají při financování studijních, družebních a sportovních pobytů studentů a také při oceňování nejlepších studentů školy. Studenti jsou oceňováni za mimořádné výsledky buď ve formě finanční odměny, nebo ve formě zlatého přívěsku s logem školy. Finanční prostředky do nadačního fondu jdou především z příspěvků sponzorů nejen z řad přerovských firem, ale i soukromých dárců. Finanční prostředky jsou pak rozdělovány podle striktních kritérií. Hlavní podporovanou oblastí je spolupráce školy se zahraničím, ale také modernizace výchovně vzdělávacího procesu nebo využití volného času studentů. Sdružení přátel Gymnázia Přerov je dobrovolné sdružení rodičů, kteří svou prací chtějí podporovat aktivity gymnázia. Sdružení tvoří zástupci jednotlivých tříd z řad rodičů, finanční prostředky získává spolek formou příspěvků od rodičů studentů a dotuje jimi různé kulturní a sportovní aktivity, exkurze, soutěže. Při čerpání prostředků komunikují zástupci sdružení s vedením a vyučujícími, kteří navrhnou možnosti čerpání. Na začátku školního roku vkládají rodiče za každého žáka gymnázia částku 1000 Kč. Z jiných nadačních fondů škola finanční prostředky nevyužívá.“ (Přerov, 8. 8. 2017)

5) Zabývá se Vaše škola i jinými formami fundraisingu? Jakými?

„Škola se aktivně zapojuje do dění na veřejnosti a svým image prestižní školy oslovuje také dárce z řad firem a individuálních dárců. Jedná se buď o firmy, se kterými škola spolupracuje, ale také bývalé absolventy školy nebo rodiče a známé žáků školy. Finanční příspěvky ve formě darů jsou na základě darovací smlouvy.“ (Přerov, 8. 8. 2017)

6) Jaký konkrétní pracovník se získáváním finančních prostředků nejvíce zabývá?

„Externí firmy škola pro vypracování projektů nevyužívá. Řídícím pracovníkem projektů jsem já jako ředitel školy. Většinou se známým manažerem zpracuji projekt, a když projde, určí organizaci projektu. Podle zaměření projektu pak deleguji konkrétní pracovníky nebo vyučující. Tito pracovníci jsou pak podle zásluh odměňováni a mohou si vydělat 100 až 150 tisíc Kč navíc k platu. Vyúčtování projektu má na starosti účetní.“ (Přerov, 8. 8. 2017)

7) Má škola s tímto typem financování pozitivní nebo negativní zkušenosti?

„Podle mého názoru je důležitý aktivní přístup všech pracovníků školy, ale závisí samozřejmě také na rozsahu projektu, na jeho zaměření, na finanční spoluúčasti, na udržitelnosti projektu a také na dřívějších zkušenostech s tímto typem získávání finančních prostředků. Pokud škola již zpracovávala nějaké projekty, může se zdát příprava a administrace jednodušší. Závisí to od projektu, od konkrétní situace. Do některých projektů musí škola zapojit kromě času a energie také finanční prostředky. Například na projekt „Matematika Plus“ si škola se souhlasem zřizovatele brala úvěr 450 000 Kč na dofinancování projektu. Podle mě to škole přináší prostředky, které bychom jinde nesehnali a které jsou k rozvoji školy potřeba, takže v tom vidím spíše pozitivní zkušenosti.“ (Přerov, 8. 8. 2017)

8) Bude škola i nadále využívat tyto zdroje?

„Pokud bude nedostatek finančních prostředků ze státního rozpočtu a bude možnost získávat finance z projektů, ať už z evropských fondů nebo jiných zdrojů, škola této možnosti bude nadále využívat. Uvidíme, jak se změní financování s připravovanou reformou....“ (Přerov, 8. 8. 2017)

9) Co vy osobně očekáváte od nové reformy financování regionálního školství?

„Já osobně jsem plný očekávání (smích). Myslím si, že k nějakému zlepšení ve financování možná dojde, ale zázraky od toho nečekám. Slibovat je pěkné, ale důležitější jsou činy, takže si počkáme...“ (Přerov, 8. 8. 2017)

Respondent č. 2

1) Je množství finančních prostředků přidělených pro Vaši školu dostačující?

„Samozřejmě, že není. Platy učitelů jsou ještě určitým způsobem zajištěny, ale s vybavením školy je to horší. Nakupují se pouze nejnnutnější věci, učební pomůcky se řeší nákupem z prostředků získaných z projektů. Vybavení školy, údržba a opravy se nechávají až nakonec.“
(Přerov, 26. 6. 2017)

2) Realizuje Vaše škola doplňkovou činnost? Jakou?

„Škola realizuje doplňkovou činnost na základě zřizovací listiny a to v oblastech: pronájem nemovitého majetku, provozování Licenčního zkušebního centra Goethova institutu Praha pro vykonávání zkoušek Zertifikat Deutsch; mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů, školení, lektorská činnost; vydavatelská činnost, polygrafická výroba, knihařské a kopírovací práce; realitní činnost, správa a údržba nemovitostí. Škola také pronajímá nebytové prostory, hlavně 3 tělocvičny a původní byt školníka. Nebytové prostory jsou pronajímány na základě smlouvy o výpůjčce organizaci zřizované Olomouckým krajem a to Středisku volného času Atlas a Bios Přerov. Další pronájmy nebytových prostor jsou uzavírány na základě smlouvy o pronájmu. Tělocvičny se pronajímají v odpoledních a večerních hodinách hlavně organizacím, které pracují s mládeží, ale i zájemcům z řad veřejnosti. Smlouvy jsou uzavírány vždy na jeden rok nebo kratší dobu. Takto získané prostředky škola investuje do energií, drobných oprav a do mzdových prostředků pro zaměstnance, kteří se na této činnosti podílí. Také prostředky získané z provozování školicího centra Microsoftu a Goethe institutu jdou na modernizaci učeben a finanční ohodnocení zainteresovaných pracovníků.“ (Přerov, 26. 6. 2017)

3) Podává škola žádosti o granty či dotace z veřejných rozpočtů (obec, kraj, ministerstvo, EU)? Uveďte jaké konkrétně.

„Škola realizovala již desítky projektů, ze kterých získala řádově již několik desítek, možná stovek milionů korun. Za vším je ovšem ochota pracovníků věnovat tomu čas a energii. V dnešní době je nabídka dotačních programů velká a je jen na školách, zda tyto nabídky využijí. Škola má bohaté zkušenosti s projektovou činností a ve velké míře využívá takto získaných prostředků nejen ke zlepšení technických podmínek výuky, ale především k rozvoji její hlavní činnosti, kterou je výchova a vzdělávání.“

Škola již dříve realizovala projekty z operačních programů Vzdělávání pro konkurenceschopnost, které byly financovány Evropským sociálním fondem. Byly to například

projekty „Četba a cizí jazyky nás baví“, „Poznejme jiné metody výuky jazyků“, „Budme Mistry malých nových mistrů“, „Věda kolem nás“, „Moderní cesty ke zlepšení vzdělávání“. V minulosti realizovala škola projekty na podporu mobility žáků v rámci mezinárodní spolupráce přes projekt Comenius, v současné době probíhá přes Erasmus+ projekt „Together“, ve kterém škola spolupracuje se školami v Itálii a Velké Británii. Škola se účastní i mezinárodního projektu pro pedagogy „Učitelé, učme (se) bez hranic!“ zaměřeného na výuku a studium cizích jazyků, nové vzdělávací metody a inkluzi. Pedagogové tak absolvovali jazykové kurzy v Anglii, Itálii, Finsku, ve Francii, na Maltě a ve Španělsku. Z nové nabídky Evropských fondů se škola zapojila do projektu „Realizace šablon OP VVV na GJB a SPgŠ v Přerově“ a od nadcházejícího školního roku 2017/2018 bude škola realizovat v rámci IROP „Vybudování chemické laboratoře, dvou jazykových učeben, vybudování fyzikální učebny a konektivity školy“. Naše škola byla také partnerem v projektech „Digitálně a interaktivně“ a „Inovace a modernizace praktického vyučování SOŠ PRAXIN“. U některých dřívějších projektů probíhá stále realizace udržitelnosti. V minulosti si škola musela vzít na finanční zajištění projektu i úvěr 500 000 Kč, který již naštěstí splatila. Začátkem roku 2017 získala škola dotaci 8,5 milionu Kč z Ministerstva životního prostředí a příspěvek 24 milionu Kč z Olomouckého kraje na realizaci výměny oken a dveří, zateplení budovy školy a instalaci vzduchotechniky.

Z prostředků MŠMT čerpala škola finanční prostředky například z rozvojových programů „Zvýšení platů pracovníků v Rgš“, „Zvýšení platů pedagogických pracovníků“, „Zvýšení platů nepedagogických pracovníků“, „Podpora sociálně znevýhodněných romských žáků SŠ“. Na podporu pedagogů, kteří se nad rámec svých povinností starají o nadané žáky, kteří se úspěšně zúčastňují soutěží, získáváme finance z programu „Excelence středních škol“ a třeba prostředky na odměňování pedagogických pracovníků podílejících se na zajištění průběhu maturitních zkoušek jsou hrazeny z dotace „Organizace a ukončování středního vzdělávání maturitní zkouškou“. Z prostředků zřizovatele získává škola kromě financí na provoz a opisy i účelové dotace na investiční akce. Granty od města Přerova škola nevyužívá.“ (Přerov, 26. 6. 2017)

4) Využívá škola finanční prostředky z nadací a nadačních fondů? Z jakých?

„Při škole funguje Spolek rodičů a přátel školy GJB a SPgŠ v Přerově (SRPŠ), který vznikl sloučením Nadačního fondu GJB a Sdružení pro spolupráci a pomoc při SPgŠ k 1. 1. 2016. Jeho cílem je prohlubovat modernizaci výchovně vzdělávacího procesu a přispívat na sportovní a kulturní činnosti žáků. Finančně tak přispívá na kurzy, exkurze a výlety

organizované školou, na jízdné a startovné na soutěže, na organizaci a finanční zajištění plesů maturitních tříd a jiné akce školy. Řádově se jedná o částky 200 – 300 000 Kč na školní rok. Spolek zajistil také sponzorské dary na vydání zpěvníku.“ (Přerov, 26. 6. 2017)

5) Zabývá se Vaše škola i jinými formami fundraisingu? Jakými?

„Protože se škola snaží být aktivní a otevřená veřejnosti, angažuje se i v pořádání různých akcí, ať už kulturních, sportovních nebo souvisejících s výchovně vzdělávací činností. Při organizaci těchto akcí nabízíme možnost pro sponzory, jak se zviditelnit a zároveň školu finančně podpořit. Škole sponzorsky přispívají menší i větší firmy z Přerova a okolí, škola má s touto formou fundraisingu velice dobré zkušenosti. Jedná se o podporu ve formě finanční hotovosti, věcných darů nebo cen do soutěží. Věcnými dary přispívá škole ze svých příspěvků také SRPŠ. Ve škole je konkrétní pracovník, který má na starosti oslovování firem, sponzorů a veřejnosti.“ (Přerov, 26. 6. 2017)

6) Jaký konkrétní pracovník se získáváním finančních prostředků nejvíce zabývá?

„Jak už jsem uvedla u předchozí otázky, oslovováním sponzorů a drobných dárců je pověřen konkrétní pracovník školy. Na neinvestiční projekty (tzv. měkké projekty) má škola svůj projektový tým, který tvoří určení pracovníci školy. To jsou projekty, na které se škola snaží získat finanční prostředky v souvislosti se svým hlavním posláním, a to je výchova a vzdělávání. Na investiční projekty (tzv. tvrdé projekty) si škola najímá firmy. Příkladem investičního projektu je připravená realizace rekonstrukce budovy. Všechny doplňující finanční aktivity zastřešuji jako ředitelka školy.“ (Přerov, 26. 6. 2017)

7) Má škola s tímto typem financování pozitivní nebo negativní zkušenosti?

„Škola má s tímto typem financování kromě pozitivních, také hlavně bohaté zkušenosti. Využívá při tom nejen svých možností (nebytové prostory, lidské zdroje), ale je také sama aktivní ve vyhledávání a realizaci nových projektů. Škola tak kromě získávání finančních prostředků na svou činnost, zároveň rozvíjí znalosti, dovednosti a zkušenosti pracovníků podílejících se na těchto aktivitách.“ (Přerov, 26. 6. 2017)

8) Bude škola i nadále využívat tyto zdroje?

„Podle mého názoru by škola bez možnosti dalšího získávání finančních prostředků vůbec (zdůrazněte) nemohla existovat a hlavně by si nemohla udržet kvalitu vzdělávání. Nejenže se ze získaných prostředků pořizují pomůcky a vybavení, žáci se odměňují za dosažené výsledky,

ale také se z těchto prostředků finančně motivují pedagogové, bez nichž by škola nemohla existovat.“ (Přerov, 26. 6. 2017)

9) Co vy osobně očekáváte od nové reformy financování regionálního školství?

„Netroufám si ani říci, co očekávám... Chtěla bych věřit tomu, že opravdu půjde více peněz do školství, školy nebudou muset shánět finance, kde se dá a hlavně se školy budou moct věnovat tomu, co je jejich posláním.“ (Přerov, 26. 6. 2017)

Respondent č. 3

1) Je množství finančních prostředků přidělených pro Vaši školu dostačující?

„V žádném případě. Chápu, že ze státního rozpočtu, jdou peníze podle počtu žáků, ale nerozumím tomu, podle jakého klíče se peníze přerozdělují z kraje... Například už od roku 2005 dostává naše škola každý rok stejné peníze na provoz a to největší náklady má škola právě na energie, které neustále stoupají. Za 7 let, co jsem ve funkci, jsem pořídila pro zaměstnance 4 nové židle.“ (Přerov, 23. 6. 2017)

2) Realizuje Vaše škola doplňkovou činnost? Jakou?

„Hlavním příjmem školy v doplňkové činnosti je pronájem 3 bytů ve vlastnictví školy. Dále škola pronajímá učebny k pořádání kurzů, sama kurzy a školení také pořádá a zároveň nabízí firmám a široké veřejnosti profesní kvalifikace. Příjem, byť minimální, má škola také z pronájmu nápojového automatu a kantýny. V příštím školním roce by měla být uvedena do provozu nová tělocvična, takže se škola bude snažit získat finance i z jejího pronájmu. Doplňková činnost je specifikovaná ve zřizovací listině školy.“ (Přerov, 23. 6. 2017)

3) Podává škola žádosti o granty či dotace z veřejných rozpočtů (obec, kraj, ministerstvo, EU)? Uveďte jaké konkrétně.

„Škola se již od roku 2010 zapojuje do projektů financovaných z evropských fondů. Z operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost škola realizovala projekty „EU peníze středním školám“, „Digitálně a interaktivně“, „Inovace elektrotechnického vzdělávání“, „Podpora technického a přírodovědného vzdělávání v Olomouckém kraji“, „Další profesní vzdělávání pro technické kvalifikace (KVALITECH)“ a další. Projekty, do kterých se škola zapojuje, většinou souvisí se zaměřením školy a jejich cílem je nejen získávání financí na vybudování nových učeben a laboratoří nebo pořízení nových technologií využívaných při výuce, ale také další profesní rozvoj pedagogických pracovníků školy

například při využívání moderních technologií. Škola jedním projektů získala i autorizaci k poskytování profesní kvalifikace. Na podporu profesního rozvoje a osobních a odborných kompetencí u učitelů cizích jazyků, konkrétně ruského jazyka, je škola zapojena do projektu Erasmus+ v projektu „Cesty k ruštině na SpŠ Přerov“. Přes Erasmus+ škola realizovala projekt „Mobilita žáků a pracovníků v odborném vzdělávání a přípravě“, kdy se žáci a učitelé účastnili stáží ve firmách v Maďarsku. Kromě pracovních zkušeností si žáci prohloubili i komunikativní dovednosti v angličtině a němčině.

Škola čerpá také prostředky z rozvojových programů MŠMT, jako byly například „Zvýšení platů pracovníků v Rgš“, „Zvýšení platů pedagogických pracovníků“ nebo program „Excellence SŠ“. V rámci Krajského akčního plánu rozvoje vzdělávání OK (KAP) škola realizuje výstavbu tělocvičny se sociálním zázemím a připravuje další akce jako rekonstrukci dílen praktického vyučování, modernizaci laboratoří a odborných učeben a také opravu střechy. Škola také několikrát využila grantů od města v oblasti ekologie. Tyto granty se však pohybují pouze v řádech tisíců Kč.“ (Přerov, 23. 6. 2017)

4) Využívá škola finanční prostředky z nadací a nadačních fondů? Z jakých?

„Naše škola zatím nevyužila prostředky žádného nadačního fondu. Při škole funguje Spolek přátel průmyslové školy, který každoročně pořádá s vedením školy reprezentativní ples školy. Peníze z jeho výtěžku jdou žákům maturitních ročníků a jsou určeny na náklady spojené se stužkováním a maturitními zkouškami. Nejedná se však o žádné vysoké částky.“ (Přerov, 23. 6. 2017)

5) Zabývá se Vaše škola i jinými formami fundraisingu? Jakými?

„Tím, že škola neustále rozvíjí spolupráci s velkými strojírenskými firmami v regionu (Meopta – optika, SSI Schäfer, ...), má škola jednodušší pozici v oslovování potencionálních dárců. Spolupracující firmy zajišťují nejen praktickou výuku žáků, ale podílí i na materiálovém zabezpečení výuky, pořádají projektové dny, exkurze do svých firem. Některé firmy také pro žáky připravují motivační stipendijní programy, jejichž cílem je nejen motivace ke studiu, ale také poskytnutí potencionálního zaměstnání. Všichni pracovníci školy jsou pak zapojeni do prezentace školy na veřejnosti s cílem získat žáky pro studium na naší škole, což je v širší souvislosti také spojeno s financováním, protože čím víc žáků, tím více peněz pro školu.“ (Přerov, 23. 6. 2017)

6) Jaký konkrétní pracovník se získáváním finančních prostředků nejvíce zabývá?

„Samozřejmě, že při podávání projektů musí být stanovený určitý postup. S návrhem na zapojení se do projektu může přijít kterýkoliv pracovník školy. Vedení školy se návrhem zabývá a rozhodne o tom, zda ano či ne. Po negativních zkušenostech s externí firmou při zpracování projektu, si škola vše zpracovává sama podle svých možností. Podle zaměření projektu jsou zapojení pracovníci, kteří mají zájem se na projektu podílet a kteří jsou za to i odměňováni.“ (Přerov, 23. 6. 2017)

7) Má škola s tímto typem financování pozitivní nebo negativní zkušenosti?

„Pozitivní zkušenosti máme se spolupracujícími firmami. S využíváním financí z různých projektů je to horší. Osobně si myslím, že vynaložené úsilí není adekvátní k objemu získaných prostředků. Kladu si otázku, proč bychom my jako škola měli neustále shánět finance, když naším úkolem je hlavně učit žáky. Učitelé se pak musí věnovat projektům a často nemají čas na přípravu svých předmětů.“ (Přerov, 23. 6. 2017)

8) Bude škola i nadále využívat tyto zdroje?

„Zatím nám asi nic jiného nezbude. Protože jsme technická škola a moderní technologie jdou neustále dopředu, musíme se neustále snažit o to, udržovat aspoň nějakým způsobem úroveň výuky a používaných výukových pomůcek, tak aby naši absolventi byli schopni v dalším profesním životě své znalosti uplatnit a hlavně aby jejich dovednosti byli v souladu s moderními technologiemi.“ (Přerov, 23. 6. 2017)

9) Co vy osobně očekáváte od nové reformy financování regionálního školství?

„Hlavně jiné přerozdělování peněz... Finance, které škola získává z různých projektů, jdou na vybavení pro žáky a pro výuku, ale na vybavení školy pro pracovníky už peníze nezbyývají. Tak doufám, že v tomto směru dojde ke zlepšení.“ (Přerov, 23. 6. 2017)

Respondent č. 4

1) Je množství finančních prostředků přidělených pro Vaši školu dostačující?

„Množství finančních prostředků není pro školu v žádném případě dostačující. Aby mohla škola existovat na nějaké úrovni, je třeba shánět peníze i z jiných zdrojů, jako třeba z doplňkové činnosti, projektů a podobně. Výhodou školy je zaměření nabízených oborů, protože škola v rámci hlavní činnosti provozuje restauraci, cukrářskou výrobu, kadeřnické a kosmetické služby. Škola ve své restauraci zajišťuje školní stravování nejen pro své žáky

a zaměstnance, ale také pro žáky z jiných středních škol. Pro veřejnost pak pořádá různé gastronomické akce, zajišťuje oslavy, catering. Tyto služby nejen že umožňují žákům v praktické výuce přímý kontakt se zákazníky a lépe tak přispívají k jejich profesnímu rozvoji, ale také z této produktivní práce žáků je možno krýt některé náklady v hlavní činnosti, jako třeba náklady na spotřebované potraviny, veškeré režie s tím spojené a zároveň i odměny pro žáky za tuto práci.“ (Přerov, 21. 6. 2017)

2) Realizuje Vaše škola doplňkovou činnost? Jakou?

„Doplňkovou činnost škola realizuje na základě zřizovací listiny a to v oblastech pronájmu nemovitého majetku; při mimoškolní výchově a vzdělávání, pořádání kurzů, školení; při vydavatelské činnosti, kopírovacích pracích; nabídkou služeb účetních poradců; při reklamní činnosti a marketingu. Konkrétně škola pronajímá tělocvičnu, učebny nebo reklamní plochy na plotě areálu školy.“ (Přerov, 21. 6. 2017)

3) Podává škola žádosti o granty či dotace z veřejných rozpočtů (obec, kraj, ministerstvo, EU)? Uveďte jaké konkrétně.

„Jak už jsem říkal na začátku rozhovoru, aby škola mohla existovat, musí využívat veškeré možné zdroje financování. Jedním z nich je i projektová činnost přes Evropské fondy. Škola již od roku 2006 získala z těchto zdrojů desítky milionů Kč. Nejvíce finančních prostředků škola obdržela z operačních programů Vzdělání pro konkurenceschopnost financovaných z ESF a ze státního rozpočtu České republiky prostřednictvím MŠMT. Byl to například program „EU peníze SŠ“ na tvorbu výukových materiálů; programy na podporu výuky cizích jazyků „Podpora výuky jazyků“ a „Použití blended learningu v cizích jazycích“ a jiné vyhlášené programy. Při realizaci některých projektů byla škola partnerem i s finanční spoluúčastí jako například u projektu „Moderní učitel“, na němž se podílela Univerzita Palackého Olomouc a dalších 35 základních a středních partnerských škol a jehož cílem bylo zvýšení kompetencí pedagogických pracovníků při integraci informačních a komunikačních technologií do výuky. V rámci mezinárodní mobility žáků a pedagogů naplňovala škola aktivity v projektu Partnerství škol Comenius a v současné době realizuje projekt „Dovednosti bez hranic“ v rámci programu Erasmus+.

Kromě dotace na přímé neinvestiční výdaje získává škola ze státního rozpočtu finanční prostředky z různých rozvojových programů - „Podpora odborného vzdělávání“, „Zvýšení platů pracovníků regionálního školství“, „Podpora sociálně znevýhodněných romských žáků

SŠ, konzervatoři a studentů vyšších odborných škol“. Z rozpočtu Olomouckého kraje získává škola dotace hlavně na provozní výdaje, na odpisy a v menší míře na krajem vyhlašované programy. Z rozpočtu města Přerova využívá škola grantové programy na kulturní činnost nebo pořádání sportovních akcí. V tomto případě se jedná pouze o částky v řádu tisíců Kč.“ (Přerov, 21. 6. 2017)

4) Využívá škola finanční prostředky z nadací a nadačních fondů? Z jakých?

„Naše škola nemá žádné zkušenosti se získáváním financí tímto způsobem.“ (Přerov, 21. 6. 2017)

5) Zabývá se Vaše škola i jinými formami fundraisingu? Jakými?

„Tyto aktivity škola moc neprovozuje. Finanční příspěvky od drobných dárců škola dostává v minimální míře. Spíše jde o finanční příspěvky sponzorů, kteří se prezentují na akcích realizovaných školou. Škola každoročně pořádá reprezentativní ples školy, k jehož finančnímu zajištění jsou oslovováni právě sponzoři, kteří přispívají ve formě finančních i materiálních darů, ať už do tomboly nebo k organizaci. Škola nepořádá žádné akce ve formě veřejných sbírek ani se neangažuje ve veřejných sbírkách jiných organizátorů.“ (Přerov, 21. 6. 2017)

6) Jaký konkrétní pracovník se získáváním finančních prostředků nejvíce zabývá?

„Nejvíce se v přípravě a realizaci projektů angažuji já jako ředitel školy. Mám bohaté zkušenosti s projektovou činností, kterou jsem v této škole dříve vykonával jako projektový manažer, když jsem ještě nepůsobil jako ředitel školy. Samozřejmě je vždy vytvořen celý realizační tým z kompetentních pracovníků, kteří tuto činnost vykonávají nad rámec svých povinností. Škola si vše administruje sama, pouze u větších investičních akcí využívá služeb agentury.“ (Přerov, 21. 6. 2017)

7) Má škola s tímto typem financování pozitivní nebo negativní zkušenosti?

„Nedá se říci, jestli máme spíše pozitivní nebo spíše negativní zkušenosti s takovýmto způsobem získávání financí. Samozřejmě, že škola získá nějaké finance, ale například na administraci projektů připadá skoro polovina získaných financí. Nebylo by tak pro všechny lepší dát finance školám přímo než vymýšlet stále nějaké projekty?“ (Přerov, 21. 6. 2017)

8) Bude škola i nadále využívat tyto zdroje?

„Pokud bude situace s financováním stále stejná, asi nám nic jiného nezůstane.“ (Přerov, 21. 6. 2017)

9) Co vy osobně očekáváte od nové reformy financování regionálního školství?

„Jak už jsem se zmiňoval v předchozích otázkách, nejsme nadšeni ze současného způsobu získávání financí a ze způsobu přidělování peněz ze státního rozpočtu. Proto jsou naše očekávání velká, ale uvidíme, jak to celé nakonec dopadne. Mohlo by dojít také k tomu, že na reformu nakonec nebudou peníze a zase se odloží.“ (Přerov, 21. 6. 2017)

Respondent č. 5

1) Je množství finančních prostředků přidělených pro Vaši školu dostačující?

„A máte vy sama snad dojem, že je dostačující? Jsem ve funkci ředitele již od roku 1992, takže jsem zažil dost, ale to, co školy musí dělat v dnešní době, nemá obdoby. Nejen že máme strach o samotnou existenci školy, protože je nedostatek žáků, kteří by chtěli dělat řemeslo, je škola svázána normativním financováním, které v žádném případě nestačí. Příspěvky na provoz školy, která má rozlehlý areál, několik budov a pozemků, v žádném případě nestačí a škola s tímto neustále bojuje.“ (Přerov, 23. 8. 2017)

2) Realizuje Vaše škola doplňkovou činnost? Jakou?

„Protože součástí školy jsou 2 domovy mládeže i školní jídelna, je jednou z oblastí doplňkové činnosti školy poskytování ubytovacích a stravovacích služeb cizím zájemcům. Škola také získává finance za pronájem nemovitostí a pronájem movitých věcí nebo za vydavatelskou činnost (vydáváme odborná skripta). Škola pronajímá volné prostory např. jako ordinace lékaře, kanceláře nebo pro různá školení, na odloučeném pracovišti pronajímá plochy firmě k uskladnění hutního materiálu. Pronajímá se i nevyužitá strojní zařízení (starší soustruhy, frézky). V rámci produktivní práce žáků jsou prováděny opravy vozidel, zámečnické, zednické, malířské a truhlářské práce. Doplňková činnost poskytovaná naší organizací je vymezena ve zřizovací listině.“ (Přerov, 23. 8. 2017)

3) Podává škola žádosti o granty či dotace z veřejných rozpočtů (obec, kraj, ministerstvo, EU)? Uveďte jaké konkrétně.

„Asi jako ostatní školy i naše škola se snaží využívat různých projektů a grantů k získání financí do rozpočtu školy. Z rozpočtu MŠMT jsou to rozvojové programy na zvyšování platů pracovníků v regionálním školství nebo na podporu romských žáků při studiu na SŠ. Grantové programy vyhlašované městem Přerov využívá hlavně domov mládeže na pořádání různých kulturních soutěží a akcí. Asi nejvíce financí je možnost získat z projektů financovaných z ESF. Jedná se o projekty spojené s podporou technického vzdělání, s modernizací vybavení a učeben, zvýšením kvality odborné způsobilosti absolventů – „Podpora technického a přírodovědného vzdělávání v Olomouckém kraji“, „Další profesní vzdělávání pro technické kvalifikace (KVALITECH)“, „Vzdělávání pedagogů SOŠ OK v nových trendech vyučovaných oborů“, „Inovace technických oborů“. Z projektu Šablony byla zřízena ve škole funkce školního psychologa, která je pro školu opravdu k nezaplacení. Veškeré projekty však již skončily nebo jsou ve fázi udržitelnosti a v současné době nemá škola žádné nové projekty. V roce 2015 realizovala škola v rámci operačního programu Životní prostředí rozsáhlou investiční akci „Realizace energeticky úsporných opatření“ na domově mládeže za finanční spoluúčasti naší školy, zřizovatele a Státního fondu životního prostředí. Škola si za účelem spolufinancování vzala se souhlasem Rady Olomouckého kraje úvěr ve výši 6 100 000 Kč, který jsme již vyčerpali a splácíme jej.“ (Přerov, 23. 8. 2017)

4) Využívá škola finanční prostředky z nadací a nadačních fondů? Z jakých?

„Z nadací a fondů škola prostředky nevyužívá. SRPŠ ve škole nefunguje.“ (Přerov, 23. 8. 2017)

5) Zabývá se Vaše škola i jinými formami fundraisingu? Jakými?

„Máte na mysli třeba sponzorství? Škole přispívají významné firmy v regionu, ale hlavně využíváme v této oblasti spolupráce s firmami, které jsou potenciálními zaměstnavateli našich absolventů, a jedná se hlavně o stavební a strojírenské firmy. Nejenže jsou žáci připravováni v těchto firmách v rámci odborného výcviku, ale také tyto firmy poskytují škole materiální výpomoc, finanční dary, učební pomůcky, pořádají pro žáky exkurze, stipendijní programy. Poptávka po absolventech středních škol s technickým zaměřením roste, proto roste zájem i od sponzorů a partnerů školy. Škola naopak zve zástupce těchto firem k slavnostnímu předávání maturitních vysvědčení nebo výučních listů absolventům školy. Můžu ale z vlastní zkušenosti říci, že třeba na letošní oslavy 50 let školy jsme od sponzorů sehnali 100 000 Kč

a na oslavy před 10 lety 200 000 Kč. Finanční prostředky např. od rodičů škola nezískává, protože pochází spíše z ekonomicky a sociálně slabých rodin.“ (Přerov, 23. 8. 2017)

6) Jaký konkrétní pracovník se získáváním finančních prostředků nejvíce zabývá?

„Konkrétní oslovování sponzorů mám na starosti já, jako ředitel školy. Konzultuji vše s ekonomem školy a vyúčtování má na starosti paní účetní. Při realizaci projektů jsme už využili i externí firmu, ale většinu projektů si administrujeme sami. Podle zaměření projektu je vytvořený tým, který to má na starosti.“ (Přerov, 23. 8. 2017)

7) Má škola s tímto typem financování pozitivní nebo negativní zkušenosti?

„Spíše negativní zkušenosti. Ve školách nemáme profesionální projektové manažery, tuto práci vykonávají pověřeni pracovníci, kteří mají svou práci a zpracování a realizace projektů jim zabírá spoustu času. Na zpracování projektů externí firmou zase škola nemá peníze, protože najít solidní firmu, která si bude účtovat rozumné peníze, je obtížné. Je to takový začarovaný kruh...“ (Přerov, 23. 8. 2017)

8) Bude škola i nadále využívat tyto zdroje?

„Co se týká sponzoringu od firem, tak se škola bude stále snažit získávat nové partnery a sponzory. Ohledně projektů to není tak jednoznačné. Není možné, abychom se věnovali projektům na úkor výuky, proto budou případné budoucí projekty uvážlivě vybírány.“ (Přerov, 23. 8. 2017)

9) Co vy osobně očekáváte od nové reformy financování regionálního školství?

„Jak už jsem v odpovědi na některou z předcházejících otázek upozornil, normativní financování nezohledňuje velikost školy, malou naplněnost tříd a další aspekty související s existencí školy. Jsem sám zvědavý, zda nová reforma financování, tyto problémy vyřeší.“ (Přerov, 23. 8. 2017)

Respondent č. 6

1) Je množství finančních prostředků přidělených pro Vaši školu dostačující?

„Pro naši školu není množství přidělených prostředků z veřejných rozpočtů v žádném případě dostačující. Škola je součástí rozsáhlého deseti hektarového areálu, s množstvím budov a jeho údržba je velmi náročná. Příspěvky na provoz tomu však neodpovídají. Jako příklad uvedu školníka. Na jaře sedne na sekačku a „sleze“ až na podzim. V zimě, když je

sníh, tak je to stejné s odhrnováním sněhu. A kde jsou jeho další činnosti, které škola potřebuje? Ke škole patří i jezdecký oddíl se zázemím a nově zbudovaná školní farma, které jsou využívány při výuce oborů poskytovaných na naší škole. Tady je zase problém s krmením zvířat, které je potřeba zajistit i o víkendech a svátcích nejen v pracovním týdnu, takže odpovědní pracovníci mají přesčasy, které jdou na úkor ostatních pracovníků. Nemluvě o tom, že náklady na chod těchto úseků nejsou adekvátní k získaným výnosům.“ (Přerov, 28. 8. 2017)

2) Realizuje Vaše škola doplňkovou činnost? Jakou?

„Zřizovací listina povoluje vykonávat škole některé činnosti, které slouží k získání finančních prostředků pro provoz školy. Je to pronájem nemovitého majetku, hostinská činnost, provozování autoškoly; mimoškolní výchova a vzdělávání, pořádání kurzů a školení; poskytování služeb pro zemědělství, zahradnictví a myslivost; chov zvířat a jejich výcvik, velkoobchod a maloobchod, ubytovací služby, provozování sportovních zařízení a organizování sportovní činnosti. Škola má svůj domov mládeže a školní jídelnu, které nabízí ubytování a stravování i cizím. K pronájmu má škola k dispozici také garáže, byt ve školní jídelně, byty na domově mládeže nebo zahrádky v areálu školy. Škola má také akreditaci na pořádání Kurzu pro výkon obecných zemědělských činností, jehož absolventi získávají odbornou způsobilost vyplývající ze zákona pro získávání státních příspěvků a dotací z EU. Tím, že jsme zemědělská škola, patří ke škole i školní zahradnictví, jehož výpěstky také prodáváme. Také jezdecký oddíl, který je součástí školy nabízí své služby, jako ustájení koní nebo členství. Pořádá také parkurové závody, které se těší velké oblibě široké veřejnosti. No a v neposlední řadě provozujeme i autoškolu. Získání řidičského průkazu je součástí všech školních vzdělávacích programů, u některých na osobní automobil, nákladní vozidlo nebo traktor.“ (Přerov, 28. 8. 2017)

3) Podává škola žádosti o granty či dotace z veřejných rozpočtů (obec, kraj, ministerstvo, EU)? Uveďte jaké konkrétně.

„Škola zatím nějak získávání peněz z projektů nevyužívala. V minulosti to byl z evropských fondů pouze projekt Šablony – zjednodušené vykazování nákladů, ale tento projekt byl už v roce 2014 ukončen. Od letošního školního roku je škola zapojena do OP VVV „Šablony pro SŠ a VOŠ“, jejichž cílem je zapojení odborníka z praxe do výuky, doučování žáků ohrožených školním neúspěchem, podpora podnikavosti žáků prostřednictvím fiktivní firmy a vzdělávání pedagogických pracovníků. Z prostředků EU a Ministerstva pro místní rozvoj máme před schválením projektu „SŠZe – modernizace teoretické a odborné výuky“. Z MŠMT škola

využívá různé rozvojové programy, ať už na zvýšení platů pracovníků Rgš nebo podporu odborného vzdělávání. Tyto programy jsou výhradně určeny na platy pedagogických pracovníků kromě programu na zvýšení platů pracovníků v Rgš, kde šlo o pedagogy i nepedagogy. Škola žádá také prostředky v programu na podporu sociálně znevýhodněných romských žáků, kdy je těmto žákům propláceno stravné, jízdné a nákup učebních pomůcek. Od města Přerova škola využívá většinou granty na fungování jezdeckého oddílu při škole, ale v letošním roce nám byla schválena dotace na vybudování naučné stezky. Na tuto naučnou stezku jsme získali dotaci i od zřizovatele a v letošním roce čerpáme prostředky v programu „Podpora polytechnického vzdělávání“, z něhož jsou podporováni žáci vybraných oborů vzdělávání. Z prostředků Olomouckého kraje čerpáme téměř každoročně příspěvek na výměnný pobyt žáků v Anglii. Škola také v minulosti využívala dotace ze Státního zemědělského investičního fondu za pronájem půdy a z výnosů plateb za cukr, což vyplývalo z hospodářské činnosti školy a z činnosti provozované na zrušeném školním hospodářství v Kojetíně, ale z těchto plateb zůstal pouze pronájem půdy. Škole tak výrazně ubyly prostředky přispívající do doplňkové činnosti školy a to se projevuje na hospodářském výsledku školy. Škola se také v roce 2016 stala Centrem odborné přípravy a v souvislosti s tím v současné době vyřizujeme žádosti o dotace na nákup učebních pomůcek z Ministerstva zemědělství České republiky v částce několika milionů Kč.“ (Přerov, 28. 8. 2017)

4) Využívá škola finanční prostředky z nadací a nadačních fondů? Z jakých?

„Při škole existuje už od roku 1999 Nadační fond SŠZe. V minulosti tvořili jeho příjem hlavně výnosy z plesu, který škola pořádala ve své budově. Plesy se už více jak deset let nepořádají a proto tento nadační fond v současné době není nějak aktivní. Z jeho příspěvků se platily žákům exkurze, divadla, přispívalo se sociálně slabým žákům.“ (Přerov, 28. 8. 2017)

5) Zabývá se Vaše škola i jinými formami fundraisingu? Jakými?

„Škola se snaží oslovovat sponzory hlavně z řad partnerských firem a zemědělských podniků, s kterými škola spolupracuje v rámci odborné praxe žáků. Při pořádání parkurových závodů v našem jezdeckém areálu pak tito sponzoři také přispívají na finanční a materiální dary pro účastníky a na organizaci závodů. Dary od individuálních dárců nebo veřejnosti škola nemá.“ (Přerov, 28. 8. 2017)

6) Jaký konkrétní pracovník se získáváním finančních prostředků nejvíce zabývá?

„Velké projekty a investiční akce zajišťuji já jako ředitel školy, menší žádosti o granty nebo dotace pak pověřením pracovníci. Projekt „Šablony pro SŠ a VOŠ“ nám pomáhá administrovat externí firma.“ (Přerov, 28. 8. 2017)

7) Má škola s tímto typem financování pozitivní nebo negativní zkušenosti?

„Škola spíše s tímto financováním nemá moc zkušeností. Předcházející ředitel neměl zájem o zapojení školy do projektů, škola využívala pouze příjmy z doplňkové činnosti. To bychom chtěli změnit a v současné době se snažíme získat co nejvíce prostředků tímto způsobem.“ (Přerov, 28. 8. 2017)

8) Bude škola i nadále využívat tyto zdroje?

„Jak už jsem říkal v předchozí odpovědi, škola se nyní snaží, co nejvíce získávat finanční prostředky prostřednictvím projektů a grantů. Po dobách, kdy bylo zemědělství v útlumu, se zase začíná prosazovat a projevuje se to i na stoupajícím zájmu uchazečů o studium na naší škole. Ve škole byla zřízena školní farma s drobnochovem a do vlastnictví školy přibylo i školní zahradnictví. Prostřednictvím finančních prostředků z projektů může škola budovat další zázemí pro žáky a na tyto úseky nakoupit zařízení, které zároveň slouží jako učební pomůcky.“ (Přerov, 28. 8. 2017)

9) Co vy osobně očekáváte od nové reformy financování regionálního školství?

„Od nové reformy financování samozřejmě očekávám více peněz pro školu, pro zaměstnance a také žáky. Uvidíme, jak se s reformou stát vypořádá, protože školní rok začne s financováním „po staru“ a bude se měnit během už zjetého školního roku.“ (Přerov, 28. 8. 2017)